

TIJDSCHRIFT VOOR GENEALOGIE EN HISTORIE „WESTERWOLDE”

Driemaandelijks tijdschrift van de
Vereniging voor Genealogie en
Historie

Westerwolde

10de jaargang No. 1.
M a a r t 1989.

Redactie:

S.H. Achterop

C.J. Wegman

E.G. Schrage, eindredacteur
Ds. van Petegemstraat 14
9645 NV Veendam
tel. 05987 - 23559.

N.B. Niets uit dit tijdschrift mag worden veelelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotografie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande toestemming van de redactie.

SECRETARIAAT VAN DE VERENIGING:

(lidmaatschap, abonnementen,
administratie en archief),
Mevr. G.P.I. Hiskes - Knigge
M. Hardenbergstraat 3
9643 LD WILDERVANK
tel. 05987 - 13095-

PENNINGMEESTER:

Mevr. M. Geikens,
Dorigweg 6, 9551 AM Sellingen,
tel. 05992 - 2408.

B A N K:

Rabo-bank ter Apel - Sellingen B.A.
Rekeningnummer 3586.06.063
ten name van de Vereniging voor
Genealogie en Historie Westerwolde,
postgironummer van de Bank: 839846.

LIDMAATSCHAP: Entrée (éénmalig) f 10.--,
contributie f 25.-- per jaar plus f 7,50 per jaar
voor het driemaandelijks tijdschrift. Bij verzending per post van het tijdschrift - dat op de driemaandelijks bijeenkomsten wordt uitgereikt - moeten de portokosten in rekening worden gebracht.

I N H O U D:

"Noordelijk Westerwolde in het licht van recente opgravingen".		
Samenvatting door S.H-Achterop		blz. 3
A.J. Ter Wisch	- Bruining, een aanvulling "	5
J.J. Kuiper	- Strate/Stratingh	7
J. Drok	"Handsluiting"	" 10
A.J. Ter Wisch en	- Kasboek Bruining	" 11
E.G.Schrage		
A.J. Ter Wisch	- "Zandrogge"	" 13
P.E. Dinkla	- Dinkela/Dinkla	" 15
Alb.Migchels	- Migchels, kwartierstaat	
	(vervolg)	27

--- 000 ---

VAN HET BESTUUR

Het bestuur brengt - ongaarne - net volgende **onder**

Uw aandacht:

In artikel 5, punt 3 van de statuten is het volgende bepaald:

"Opzegging van het lidmaatschap door het lid of door het bestuur kan slechts geschieden tegen het einde van een verenigingsjaar en met inachtneming van een opzeggingstermijn van tenminste een maand".

Het verenigingsjaar is gelijk aan het kalenderjaar, zoals bepaald is in artikel 10 van de statuten.

--- 000 ---

VAN DE REDACTIE .

DE bibliotheek van onze vereniging is uitgebreid met twee boeken:

P.W. Havik - "Boerderijen in Groningen", in 1988 verschenen in de "Stad en Lande Historische Reeks" als deel 7.

G. Luth - "Genealogie van de families Luth in het Carspel Sellingen in Westerwolde".

We hopen dat in het volgende nummer van ons tijdschrift meer over deze uitgaven opgenomen kan worden.

000

NOORDELIJK WESTERWOLDE
IN HET LICHT VAN RECENTE OPGRAVINGEN.

Verslag van de lezing door drs. H. A. Groenedijk
op de ledenvergadering te Onstwedde, 17 december 1988.
S.H. Achterop.

In de Veenkoloniën werden onder het thans afgegraven veen bewijzen gevonden van tijdelijke kampen van nomaden: jagers, verzamelaars, daterende uit de periode 7400 - 5500 voor Christus.

In Westerwolde kwam het veen veel later door een betere afwatering. In het jongste veenkoloniale gebied van Westerwolde werden echter wel stroompjes geblokkeerd door de veenvorming.

Thans wil de spreker zich vooral bezig houden met de Middeleeuwen.

DE Ruiten A bepaalt de situatie in een deel van Westerwolde: golvend land met "meden" (weilanden), de essen zijn dun, noordelijk Westerwolde is gedeeltelijk bedekt met Dollardklei totongeveer de omgeving van Wedde. Bij Vriescheloo en Bellingwolde werd de Westerwoldse A gefrustreerd en koos een andere loop. Prae-historische vondsten geven echter aan waar de loop zich voor die tijd bevonden moet hebben. Bewoners aldaar in de periode van 2700 - 2000 voor Christus moeten boeren geweest zijn. Er is aardewerk gevonden, alsmede een nederzetting langs de Westerwoldse A. Verder vondsten als een stenen dolk die door de invloed van looizuur in het veen een andere kleur kreeg dan die van het materiaal zelf. Ook nog een gave bijl waarvan de snede nog gaaf is, dus wellicht niet gebruikt maar als offer neergelegd. Bij de Wedderbergen ook aardewerk in een urnenveld (opgraving door van Giffen) Datering 800 jaar voor Chr. Bij Vriescheloo werden in 1987 opgravingen gedaan. O.a. door gerichte "Landesaufnahme" werd de aandacht getrokken door splinters vuursteen. Dit leidde tot de blootlegging van een dorp van "hunebedbouwers", Op een dia was bij een profiel een laag te onderscheiden van gepodsoleerd zand onder de Dollardklei. Ook werd een brandhaard ontdekt, een "huis" werd daar echter niet gevonden. Een bouwvoor, bewerkt met een keerploeg, was uit de Middeleeuwen. Er was hier geen hunebed zoals bij Heveskesklooster bij Delfzijl. Er zal gebrek aan stenen geweest zijn.

Het veengebied was voor de middeleeuwse boeren aantrekkelijk. Maar al voor de Dollardoverstroming werd dit veen nat als gevolg van gestage inklingking door ontwatering. De mensen trokken weg. Een oud fossiel stroompje gaf de vroegere afwatering aan.

Na de Dollardoverstroming en de aanslibbing weer later ontstaan "opstreckende heerden". De aanleg van het Zijldiep in de vorige eeuw, tussen de Westerwoldse A en Vriescheloo, duidt op een verandering van de afwateringsrichting.

Op een luchtfoto tekende zich een zwart vlekje met een wit centrum af. Ter plaatse werd op een kleine zandkop in het veld een aantal middeleeuwse scherven gevonden. Op een rechthoekige zandplaat van ongeveer 8 bij 13 meter bevond zich het fundament van een steenhuis, met een omgevalen muur. Dit steenhuis is te vergelijken met het "Steinhaus" bij Bunde.

Afkomstig uit de mortel werden twee muntjes gevonden. Ze waren aaneengekit. Na onderzoek in Munster bleken ze te dateren uit ongeveer 1320 - 1360, dnrde veertiende eeuw. Hieruit volgt dat het "huis" niet dateert uit de periode 1200 - 1300, zoals eerder gedacht werd.

Die muntjes zaten in de kalk tussen de stenen. Wellicht moet hier gedacht worden aan een b o u w o f f e r.

Op de vindplaats werden gevonden: middeleeuws aardewerk, botten van runderen, schapen, geiten. Daarom wordt gedacht aan vetweiderij. Gesmolten ijzerlakken met afdrukken van gras-halmen duiden op verwerking ter plaatse van moerasijzererts. Gebakken pijpjes, ongeveer 19 cm., lang werden gebruikt voor het aanzuigen van lucht voor de oven waarin het ijzer gesmolten werd. Ook werd een slijpsteen gevonden, evenals een maalsteen van basalt uit Duitsland, dus ingevoerd.

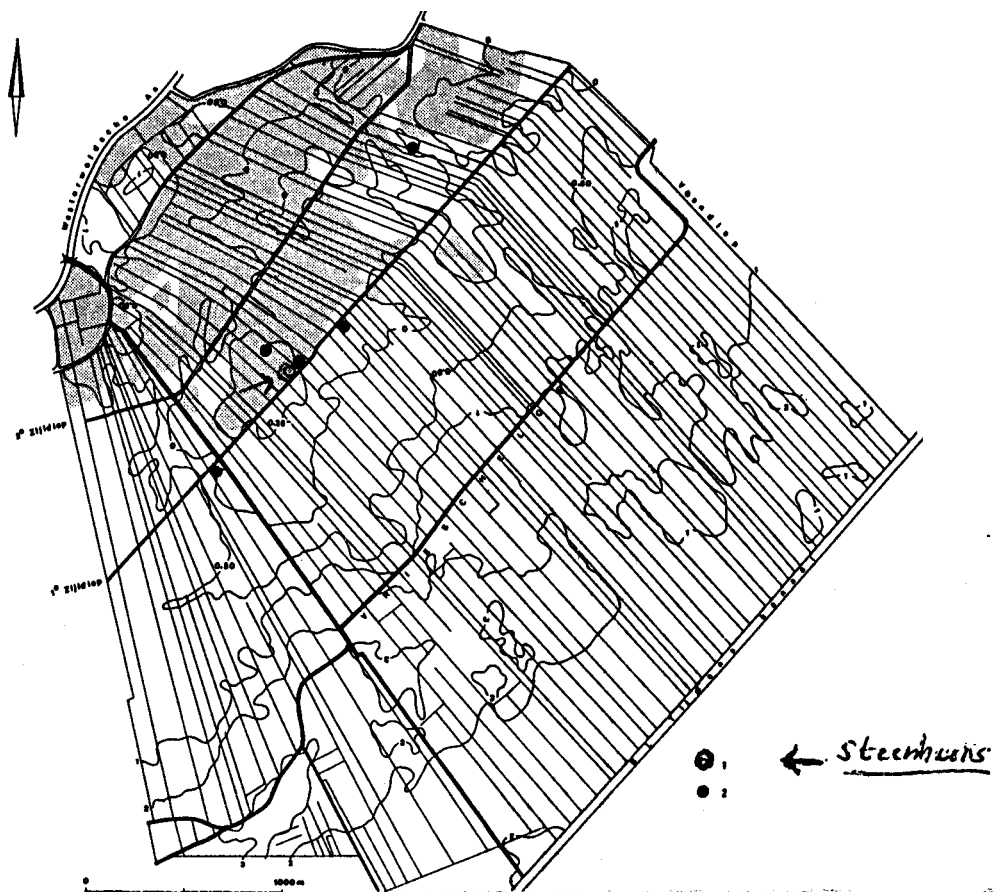
Geleidelijk is het dorp Vriescheloo evenals meer plaatsen mede door de Dollardoverstromingen verplaatst naar hogere gronden.

Op vier plaatsen in oostelijk Groningen zijn steenhuisen bekend:

- Wedde,
- Vriescheloo,
- Bellingwolde ("toren van Gockinga")
- Den Ham.

Op de kaart is te zien dat ze op regelmatige afstanden van elkaar lagen. Mogelijk geeft dat de grootte van de veenontginningen in de 13e en 14e eeuw aan. Het kaartje is ontleend aan het boek "Archeologie en Landschap", artikel H. Groenendijk 1988

Fig 5. Detail uit het gebied van de Ruilverkaveling Vriescheloo in de omgeving van het streekdorp Vriescheloo. Met hoogtelijnen is de dekzandrug bij Vriescheloo en het lage gebied ten NW daarvan aangegeven. De kavelijnen met de opstrekende heerden en het hoogtelijncaverloop dateren van omstreeks 1970. Met een raster is het klei-op-veengebied geaccentueerd, waar de zandondergrond dieper ligt dan 60 cm beneden maaiveld (naar: De Smet, 1961). Legenda: 1. plaats van het 13e eeuwse steenhuis, 2. oorspronkelijke bebouwing, hennepvelden onder de Dollardstroom.

BRUINING

een aanvulling op de bijdrage "Ewe Bruining" door C.J. Wegman, in "Westerwolde" maart 1988, door A.J. ter Wisch.

Het echtpaar Harm Wubbes Bruining en Aaltje Aikes

Nannings had de volgende acht kinderen:

- Wubbe geb/ged. 22.02/3.03.1805, ovl. 16.03.1876,
- Trientje " 22.10./2.11.1806, " 21.05.1873,
- Aike " 10/19.02.1808, " 16.04.1873,
- Geert " 16.02/10.03.1811, ws. jong ovl.,
- Geert geb. 6.09.1814, ovl. 30.10.1899,
- Albert " 9.02.1817, " 18.04.1888,
- Anna " 21.02.1820, " 17.06.1904,
- Harm " 24.05.1823, " 7.05.1907.

Van deze acht kinderen trouwde alleen Trientje, en wel met J. A. Ter Wisch.

Volgens mondelinge mededeling van mevr. Aaltje Ter Wisch, geb. 28.04.1891, is het Bruining-erve in 1898 afgebrand en weer opgebouwd. De broers en zuster Bruining woonden toen al op de nieuwe boerderij ten noorden van het Bruining. Op grond van de daarbij behorende landerijen zou dat - toen moderne - gebouw een opvolger kunnen zijn van het gebouw (het Eemsing ?) dat stond ten westen van de tegenwoordige boerderij van de Ruiter, oorspronkelijk van de familie Boelems.

Mijns inziens staat geen van de boerderijen op de kaart van 1829 nu nog op dezelfde plaats.

Bij de scheiding van 3.05.1810 werd de 1000 gld. die Albert Jans Ter Wisch voor zijn eerste vrouw, Wupke Wubbes Bruining, had ontvangen als reeds betaald beschouwd. Harm Wubbes Bruining moest na 1811 hem nog 3100 gld. betalen, en aan Jan Lammerts Polling nog 2298 gld. 20 st. Van oom Geert Geerts Nanning erfden ze nog 1903 gld. Harm Wubbes Bruining is overleden op 25.06.1838.

Anna Geerts Nannings, echtgenote van Wubbe Harms Bruining, overleed op 19.03.1780.

Wubke Wubbes Bruining, ged. 25.08.1765, ovl. 5.09.1765. Annecke Egberts, tweede echtgenote van Harm Wubbes Bruining, ovl. 9.09.1762. Haar echtgenoot was reeds op 25.10.1741 overleden.

Bij de scheiding van 24.02.1763 werd ook in aanmerking genomen wat de broers en zuster bij hun trouwen ontvangen hadden. De kinderen uit het eerste huwelijk deelden niet mee.

Jan Harms ontving op 4.05.1766 het laatste deel van de ouderlijke goederen. Hij was waarschijnlijk inwonend.

Grietien Harms werd op 2.05.1769 "liek", haar man Derk Hidding, was al op 23.06.1763 overleden.

Egbert Harms kreeg de laatste f 800,-- met f 100,-- per jaar tot 9.05.1771.

Ieder van de drie kreeg een bed met toebehoren, een kast, een bijbel met zilveren haken, 8 lakens en 4 paar kussensburen. Jan Harms kreeg inplaats van bed en kast 29 gld. 10 st. plus 30 gld. (voor de bijbel?).

Grietie Harms kreeg bij haar huwelijk in 1752 een zilveren oorijzer, haken aan een regenkleed en een zilveren beugel met een gaspel. Het is niet duidelijk of dit haar bij de scheiding in rekening werd gebracht, het staat vermeld.

Bij ons ligt het eerste testament van Harmen Wubbes Bruining van 24 maart 1722, opgesteld dus na zijn tweede huwelijk met Annecke Egberts.

Als Harmen kinderloos uit deze echt zou sterven dan zouden de kinderen van de ouden, reeds overleden, dochter Aaltien (gehuwd met Seint Frericks) erven.

Harmen, de kleinzoon, "moest de plaatse holden" en de andere twee kinderen afboedelen.

De tweede vrouw, Annecke Egberts, zou de beste koe van de stal krijgen en een jaargeld van f 400,-- etc.

Harmen Wubbes Bruining is 25.10.1741 overleden.

Hij had uit zijn tweede huwelijk een dochter en drie zonen, de jongste is geboren toen de vader al circa 71 jaar oud was.

Het eerste testament sloeg uiteraard nergens meer op en zou twist hebben kunnen opleveren tussen de oudste zoon en de kleinzoon.

Het tweede testament herstelde dit, wel zes jaar te laat.

Misschien heeft de geboorte van de tweede zoon de vader op het probleem van de opvolging gebracht.

Annecke Egberts overleed 9 september 1762.

In het huwelijkscontract van 28.10.1712 staat dat Aaltien Harms en Reint Frericks (Hardingh) op het Bruining gingen inwonen. Maar op 30.05.1715 koopt Reint Frericks Bruiningh (dus niet meer Hardingh geheten) het Goringh te Ellersinghuizen van de bewoners van het Aysingh (zie "Westerwolde", 1987, blz. 39). Waarschijnlijk was deze erve toen vrij en is de "onterfdé kleinzoon op het Goringh groot geworden en was dan dus niet meer ont"erfd".

Aicke Harms Bruiningh, zoon van Harm Wubbes en Icke Geerts Stroedingh, was eerst, circa 1669, gehuwd met NN.

Een tweede huwelijk sloot hij te Blijham (huwelijkscontract) op 26.09.1684 met Froucke Harms, weduwe van Aeldrick Lupkens. Zij lieten te Blijham twee kinderen dopen:

Harm, op 25.10.1685, en Geerdt, op 2.10.1687.

Op 16.09.1706 sluit Harmen Bruiningh te Weende met consor., ten een accoord met Swaanje Engelkens, weduwe van Aycko Bruiningh, te Blijham, wegens de nalatenschap van wijlen Aycko. Alle kinderen van Aycko moeten toen dus al overleden geweest zijn. Het huwelijk tussen Aycko en Swaantje is te Blijham niet gevonden. Ze lieten echter samen reed in 1696 een kind dopen.

Genoemde Harmen Bruiningh was een oomzegger van Aycko.

De consorten waren:

- Hiske Wubbes.
- Jarcke Theynge, die op 23.01.1689 te Onstwedde een huwelijkscontract sloot met Sybille Wubbes Bruiningh, zuster van Harmen.
- Else Halmingh, zoon van Albert Halmingh en Geertien Bruiningh, zuster van Harmen.
- Remcke Bruiningh/Wybelingh, broer van Harmen.

Harmen Bruiningh caveerde mede voor:

- Hilwert Elses, te Vriescheloo, gehuwd met Icke Wubbes Bruiningh, zuster van Harmen.
- Willem Heynen te Roswinkel, gehuwd met Engeltje Halmingh, dochter van Albert Halmingh en Geertien Bruiningh,

STRATE /STRATINGH

J.J. Kuiper.

OOSTVRAIZE EN LIPSKER WOLGNS.

Veel Westerwolders hebben leden van de familie Stratingh in hun voorgeslacht. De herkomst van deze familie werd nog steeds niet gevonden. In de kerkboeken van Onstwedde stond dat de oudstbekende voorouders, Sijmen Harms Straate en Houke Everts van Roswinkel kwamen. In heel Zuidoost-Drenthe waren ze niet te vinden. Stratinghs genoeg rond Emmen, enorme aantallen leden van allerlei families Stratingh woonden er in Emmen, Dalen, Roswinkel en Noordbarge. Omstreeks 1750 leefden er in de streek rond Emmen allerlei mensen uit allerlei geslachten om een onverklaarbare reden onder de naam Stratingh. In Westerwolde dook wel een lid uit zo'n Drenthse familie op in de persoon van Willem Stratingh, die op 21 april 1783 trouwde te Vlagtwedde en die te Veele woonde met Willemtien Wilts Rendering. Een dochter van deze Willem, Jantje trouwde in 1794 te Vlagtwedde met Albert Jans Kraai. (Jantje was een dochter uit een eerder huwelijk van Willem met Grietje Schutrups te Roswinkel).

Door puur toeval vond ik deze zomer in een huwelijkscontract, opgemaakt te Wedde op 24 november 1745 tussen Roske Everts en Harmke Jans , Harm Stratingh vermeld als zwager. Roske Everts was dus waaarschijnlijk een broer van Houke Everts, de vrouw van Harm. Verder werd er in dit contract nog een zwager vermeld, Hindrik Beving, die tevens voormond over het kind van Roske Everts uit een eerder huwelijk was. Hindrik Beving vond ik terug onder Nieuweschans, hij was daar als Hindrik Hindriks Beving getrouwd op 26 april 1744 met Antje Everts van Bonda (Bunde). zuster van Roske en Houke.

Bij onderzoek in Bunde vond ik het volgende:

"2 november 1749, getrouwd, de E. Simon Straten, zoon van Herman Straten van Westorf uit het graafschap Lippe met Hauwke Everts, dochter van Evert Jans van Boen". (Boen was en is een buurtschap tussen Bunde en Wymeer, vallend onder het kerspel Bunde).

Omdat veel Westerwolders in hun voorgeslacht te maken hebben met deze familie volgt nu een korte genealogie, opgezet met behulp van o.a. gevonden gegevens uit Bunde. Omdat de kerkboeken van Bunde pas in 1727 beginnen heb ik geen doopdata van het stamechtpaar en van de meeste van hun kinderen kunnen vinden. De volgorde van de kinderen van het stamechtpaar is die volgorde die mij het meest waarschijnlijk leek. Ook is het mogelijk dat er meer kinderen waren die ik niet gevonden heb.

Generatie I.

EVERT JANS, landbouwer te Boen,
* ca. 1685 Boen ?
begraven 22-05-1763 Onstwedde.

X

SWAANTJE ROSKENS, * ca. 1690 Boen ?,
+ 24-01-1748 Boen.

Generaties II en III, kinderen en kleinkinderen van Evert Jans
en Swaantje Roskens,

1.

JAN EVERTS (van Boen), * ca. 1710, Boen,
X huw. proci. 19 en 26-09 en 04-10-1732 te Bunde,
JANNA HAJEN, van Diel, * ca. 1710, Diele,
Uit dit huwelijk zijn mij geen kinderen bekend.

2.

ROSKEN EVERTS. * ca. 1715, Boen, + ca.1766.

X 1e huwelijk, ca. 1742 Wedde,

AALTJE HINDRIKS, * ca. 1720, + voor 1745, Wedde,
Kind.

1. Swaantje, ged. 24-11-1743, Wedde, + voor 1746

X 2e huwelijk, huw. contract 16-04-1745, Wedde.

HARMKE JANS, * ca. 1720 Wedde, + ca. 1760 Wedde,
Kinderen,

2. Swaantien, ged. 06-02-1746, Wedde, + voor
1751,

3. Hindriktjen, ged. 03-11-1748, Wedde,

4. *Swaantien*, ged. 12-03-1751, Wedde,

5. Janna, ged. 12-07-1753, Wedde,

6. Everdina, ged.08-12-1755, Wedde, + voor 1758

7. Evertdina, ged.05-02-1758, Wedde.

X 3e huwelijk, 1760, Wedde,

FENNEGIJN JANS TIJKS, d.v. Jan Tijks en Engeltje,
Kinderen,

8. Jan Tijks, ged. 05-07-1761, Wedde,

9. Engeltje, ged.02-03-1763, Wedde,

10. Hindrik Beving, ged. 16-06-1765, Wedde.

Fennegijn Jans Tijks hertrouwde op 29-01-1768
met Jan Harmens Prenger, uit dit huwelijk Harm,
ged. 09-10-1768, Wedde en waarschijnlijk nog een
Engeltien, ged.20-12-1772, Wedde, bij deze doop
werd de moeder Fennegijn Hindriks Tijks genoemd

3.

ANTJE EVERTS, * ca.1720, Boen, + ca.1768, Nw.schans
X 26-04-1744, Nw.schans, h.c.staande huw.27-08-1744
HINDRIK HINDRIKS BEVING

Kinderen,

1. Hindrikje, * 28-02-1745, Nieuweschans,
2. Hindrik, * 22-09-1747, Nieuweschans,
3. Swaantje, * 05-03-1751, Nieuweschans,
4. Hindrikje, * 10-03-1754, Nieuweschans,
5. Evert, *004-09-1758, Nieuweschans,

Toen in 1768 Hindrik Hindriks Beving een testament op liet maken, leefden er nog drie kinderen, Swaantje, Hindrikje en Evert. Hindrik Hindriks Beving hertrouwde op 06-02-1772 te Nieuweschans met Wendel Reints, weduwe van Eppo Claessens te Nieuw Beerta.

4.

HAUWKE EVERTS, * ca.1725, Boen, begr.29-05-1774,
Onstwedde,

X 02-11-1749, Bunde,

SIMON HERMANS STRATEN, * ca. 1720, Westorf, Lippe,
begraven 27-01-1791, Onstwedde,
Kinderen,

1. Swaantje, ged. 01-1752, Onstwedde,
2. Harm, ged. 21-07-1754, Onstwedde,
3. Antje, ged. 24-01-1761, Onstwedde.

5.

CLAAS EVERTS, * 24-06-1731, Boen, ged.01-07-1731,
Bunde, waarschijnlijk overleden op
18-07-1734. Op die dag overleed er
een kind van Evert Jans te Boen.

Hornhuizen, nov. 1988,

J.J.K.

J. Drok.

Op blz. 111 van "Westerwolde", 9e jaargang no. 4 kwamen we het woord "handsluiting" tegen, waarvan we de betekenis niet kenden.

Hierover bericht ons lid, de heer Joop Drok, het volgende, waarvoor vriendelijk dank.

"Hantslutingen" betekent: beslag.

Woorden beginnende met "hand" (vroeger "hant") zijn er honderden. Ze zijn te verdelen in:

- a- met letterlijke betekenis, b. v. eigenhandig,
- b- met figuurlijke betekenis: handvat,
- c- met zinnebeeldige betekenis: hand in hand, naar zijn hand zetten

Wooden afgeleid van het belangrijke lichaamsdeel "hand" waren vroeger duidelijker en gemakkelijker dan vele tegenwoordige begrippen. Wanneer we iemand willen belasten met het uitvoeren van ons testament dan heet die goede man of vrouw: executeur testamentair. Vroeger noemde men deze vertrouweling: "hantgetrouwe".

"Hantvrede" was een door handslag bekrachtigde vrede, terwijl "hantvredebrake" het verbreken van de hantvrede was.

Goederen in de dode hand zijn bezittingen van kerken en andere instellingen die zeldzaam van bezitter wisselen.

"Een beloken hant" (beloken = beluiken = sluiten) is: iemand in zijn gesloten hand een som geld als schadeloosstelling aanbieden.

Tegenwoordig gebruiken we "beloken" nog in b. v. "beloken Pasen" d. i. de eerste zondag na (sluiting van) Pasen.

Een "hantaexe" was een "hantbile". Ons Groninger "akse", en "ekse" en "keksebiele" was een grote bijl. Afkomstig van het oude woord "ekse".

Met "hantgelt" gaf men vroeger de jaarlijkse rente aan.

"Hantlichting" is het afstand doen van vorderingen of rechten. In onze tijd kan een minderjarige "handlichting" krijgen, om ondanks die minderjarigheid toch zakelijke handelingen te mogen verrichten.

In de middeleeuwen (en in de bezettingstijd) werden verplichte werkzaamheden opgelegd, de zgn. "hand- en span-diensten".

Een en ander is ontleend aan het Middel-nederlands woordenboek.

Voor onze vereniging "Westerwolde" het bovenstaande graag gedaan.

J. D.

KASBOEK BRUINING

A. J. Ter Wisch en E. G. Schrage.

Op 25 juni 1838 overleed Warm Wubbes Bruining, zie "Westerwolde", 9e jaargang, blz. 5, en op 3 juli daaraanvolgende begon de tweede zoon, Aike, geb. 10.02.1808, met twee kasboeken.

Het eerste kasboek geeft "spitseviek aangeteekent" de inkomsten uit het vermogen, met inbegrip van de Verhuur van laaid en van twee boerderijen.

Het andere kasboek vermeldt de inkomsten uit de boerderij en van enig verhuurd land, alsmede de uitgaven die daarop betrekking hebben, met de per kas betaalde huishoudelijke uitgaven, en verder de betaalde belastingen.

Het eerste kasboek loopt tot januari 1875, heeft betrekking op circa 70 geldleningen, en geeft ook leningen aan en achterstanden in betalingen door pachters.

Per saldo staan er in 1870 30 à 35 leningen uit van 100 tot 10.000 gulden.

Het tweede kasboek was in 1856 vol, maar de ontvangsten na augustus 1851 ontbreken. De oogsten 1838 - 1850 zijn dus na te gaan.

Voor de gezinsuitgaven is het van belang te weten dat in 1838 van de acht kinderen de eerste Geert overleden was, en dat de oudste dochter, Trientje, getrouwd was (met Jan Alberts Ter Wisch). Er waren in 1839 dus vijf mannen in huis - voor de jongste werd in 1839 nog 60 cent schoolgeld betaald - en een dochter van 18 jaar, benevens een dienstbode. De moeder, Aaltje Aikes Nannings, was al op 5 oktober 1823 overleden.

Uit de bewerking van het kasboek is iets te leren omtrent het boerenbedrijf en het uitgavenpatroon van een zeer welgestelde boerenfamilie, bestaande uit betrekkelijk jonge mensen. In 1851 was de oudste 46 jaar, de jongste 28.

De jongst stervende werd 65, de oudste werd 85 jaar oud. Aaltje Ter Wisch, geb. in 1891, thans te Haren wonend, heeft de oudsten nog gekend.

De bewerking van het - tweede - kasboek is in viereën opgedeeld:

- 1 - Inkomsten uit het veebedrijf, per saldo.
 - 2 - Inkomsten uit de akkerbouw, inclusief intern gebruik.
 - 3 - Uitgaven voor de bedrijfsvoering van de boerderij.
 - 4 - Uitgaven voor de huishouding, consumptie, levenswijze.
- De boekhouding kan over de onderzochte periode als betrouwbaar beschouwd worden: van elf jaarlijkse periodieke betalingen gedurende twaalf jaren is er geen enkel hiaat, van de 132 mankeerde er dus niet één!

1. De veehouderij.
 - a. Paarden.

In 1839 werden er zes uitgebroken paarden geschut, er waren dus tenminste zes aanwezig.

Van 1839 - 1845 werden meestal drie paarden "gereden" (gedekt) tegen een dekgeld van 2 à 3 gulden.

In de 7 jaren tot 1845 werden 17 paarden verkocht voor f1115, -- in totaal en werd één paard gekocht à f 150, --.

Het duurste paard bracht f130 op, het duurste enter f 100.

Per saldo werden per jaar gemiddeld 2.3 paarden verkocht voor f138,-- in totaal
Tussen 1846 en 1850 werden twee paarden verkocht voor f 131,--, d.i. per jaar gemiddeld 0.4 paard voor f 26.--
Verkocht werden veulens, enters, merries en afdankers (voor 10. á 15 gulden).

b. Koeien.

Kal. jaar	prijs duurste koe.	aantal per saldo	opbrngst per saldo.
1839	63, -	6	330. --
1840	81, 50	5	301. --
1841	55. --	8	193. --
1842	32. --	1	7. --
1843	65. --	8	379. -
1844	66. --	5	259, --
1845	62, --	5	178. --
1846	55. --	7	438. --
1847	65. --	9	457. --
1848	60. -	6	340. --
1849	98, -	6	339. --
' 8'0	' 8	<u>4</u>	<u>119. --</u>
		70	3338. --

Voor een aangekochte vette koe werd f 80,-- betaald.
De helft van de verkochte dieren was vrouwelijk.
De duurste ossen waren goedkoper dan de duurste koeien.
Er werden drie-jarige ossen verkocht, maar meer één en twee-jarige.

Verkoop vond vooral plaats van augustus tot oktober.
Per jaar werd accijns betaald voor één koe, maar men liet een of twee, soms zelfs drie vellen looien.

In 1842 is er per saldo één koe verkocht. Er zal veesterfte geweest zijn, maar dit resulteerde niet in meer gelooid vellen. Er zal dus wel eens een kalf geslacht zijn zonder dat accijns betaald werd.

Aangaande veesterfte omstreeks 1842 schrijft dr. A. Smith in zijn "Geschiedenis der Provincie Groningen" (Groningen, 1849) het volgende:

"In de maand oktober 1839 deed zich in deze provincie het eerste geval van longziekte onder de runderen op te Kolham, later in april 1841 te Stedum, en eindelijk in januari 1848 te Beerta. Deze geduchte ziekte nam in november 1833 in ons vaderland een aanvang en rukte tot en met july 1842 niet minder dan 64.989 runderen in Nederland door den dood weg (...) waarvoor aan schadevergoeding uit het veefonds de hoogst aanzienlijke som van ruim f 1.500.000 is uitbetaald geworden".

Dr. Smith becijfert dan als waarde van een volwassen rund hoogstens f 75,--.

Gemiddelde aanwas per jaar, excl. 1842: 6.3, voor f 280,-- incl. 1842.

Gemiddeld geslacht en gestorven, excl. 1842: 2.

Bij 10 % dode kalveren: 9 dieren die gemolken werden.

Geschat per 1 mei: 9 melkkoeien, wx. 6 boven twee jaar, 7 beneden twee jaar en 8 beneden een jaar

Over boterbereiding komen we te spreken onder punt 4: de huishouding.

c - Varkens.

Verkopen in de acht jaren 1839 - 1846: 69 stuks voor f 534,25.

Aanwas per jaar: twee opgegeten, circa f 50.--, plus 8.6 stuks voor f 66,80.

Na 1846 niet meer van belang! In vier jaar per saldo: 8 stuks voor f 66,50. Er werden ook 8 stuks opgegeten! Waar bleef toen de ondermelk?

In drie jaren werden samen 40 hl. aardappelen verkocht (zie aldaar).

d - Bijen.

Van geen belang. Op 5.08.1840 werd honing verkocht voor f 28,--. In oktober 1840 werden 16 korven bijen gekocht voor f 65,--, betaald aan de notaris (Impulskoop op een boeldag!). De korven werden verruild met een slootgraver. In februari 1842 is 50 pond was verkocht voor f 49,--.

e - Schapen.

Er zijn geen inkomsten uit schapen vermeld.

Wel werd ieder jaar wol aangekocht.

Incidenteel zijn er een aankoop van twee en een van vier schapen.

f - "Veefonds".

Waarschijnlijk werden alleen de paarden verzekerd tegen circa 1 % premie. Premie werd betaald in de periode 1840 - 1844, als volgt:

1840 - f 2,945, 1841 : f 2.89, 1842: f 2.89, 1843: f 3.375, 1844: f 348.

Er zijn geen ontvangsten uit het veefonds geboekt.

Veesterfte was blijkbaar niet van invloed op het veefonds.
000

Z A N D R O G G E.

A J. Ter Wisch.

In de vergadering van 17 december 1988 werd op mijn vraag naar het verschil tussen "rogge" en "zandrogge", door mij opgemerkt in het kasboek van Aike Bruining, bij de kosten van het ter molen gebrachte goed, geantwoord dat zandrogge hetzelfde zou zijn als zomerrogge. Deze verklaring bevredigde mij allerminst.

In het zeer nauwkeurige kasboek werd bij de verkopen nimmer zandrogge vermeld. Ook werd nooit zandrogge gekocht.

De term was ook niet in mijn geheugen blijven hangen.

In het standaardwerk van G. Reinders - "De Nederlandsche Landbouw" (1904, drie delen) komt zandrogge niet in de index voor.

Aike Bruining gebruikt het onderscheid zeer duidelijk, en alleen voor het maalgraan: bij voorbeeld

12 mei 1849 - voor sedel en malen van een mudde rogge, vier mudde zandrogge, een mud boekweit, f 1,525.

In het tarief maakte het ook verschil, maar hoe was niet duidelijk. Het leek verband te houden met de belasting op het gemaal.

Navraag bij de vakgroep R. A. H. G. van de Rijksuniversiteit Groningen naar de belasting op het gemaal bracht geen oplossing.

De sleutel vond ik bij Harm Tiessing die in "Vragen van de Dag", 1918, op pag. 545 e.v. schreef over die belasting in Drenthe, waar hij van 1822 tot 1855 geheven werd. Ieder die rogge wilde laten malen moest eerst naar het belastingkantoor gaan om een geleidelijet (cedel) te halen, waarbij 15 cent per kwart mudde werd betaald, Was de rogge voor veevoeder bestemd dan was men geen belasting verschuldigd. Dan moest men toch een biljet halen en twee cent betalen. Op de molen werd dit meel door inspecterende ambtenaren vermengd met 2 1/2 pond zand per mudde meel opdat het niet voor het bakken van brood kon worden gebruikt. DE molenaar, die toen 1/16 deel van het koren als "kocht" voor zichzelf nam was verplicht dit in een gesloten kist te storten via een trechter. De rijksambtenaren hadden de sleutel daarvan en controleerden of de inhoud van de kist overeenkwam met de hoeveelheid aangegeven koren. Da molenaar kon ook op deze manier niet te diep in de graanzak van de boer tasten. Het kwam voor dat men op een biljet twee keer per dag ter molen ging. Uit de tweede aanbieding kon de molenaar geen 1/16 deel "kocht" nemen, immers dan zou de kist hem en de boer verraden. Hij werd voor de tweede partij dus met geld betaald of nam dubbele "kocht" uit de boekweit die vrij was van belasting.

Aldus Harm Tiesing uit Borger.

Hier had ik dus de verklaring voor veel onduidelijkheid in het kasboek. Het is wel zeker dat met "zandrogge" bedoeld werd tot veevoer gedenatureerd roggemeel. Dus heel simpel: "rogge met zand".

Na maart 1850 boekt Aike geen kosten meer voor het gemaal. De molenaar zal zijn deel wel afgehouden hebben. Voor 1850 werd voor cedel en malen van zandrogge betaald 16 cent per mud, van boekweit 17 cent, voor cedel plus malen van rogge circa 75 cent. Voor en na 1850 werd voor het "buulen" van rogge circa f 1.10. betaald. in 1838 was het nog maar 87.5 cent.

Na 1852 werd ook geen "buulgeld" meer geboekt.

DINKELA/ DINKLA

P. E. Dinkla.

De aanleiding tot dit Dink(e)la-onderzoek zijn de graven van Margaretha Jacobs en Sietske Jacobs Dinkla, bij die van mijn schoonouders Henderikus Harmannus Lutter en Sietske Kuilman, op het kerkhof te Bellingwolde. Bij dit onderzoek heb ik veel medewerking gehad van de Burgerlijke Stand van Nieuweschans en van Bellingwolde, en met name van de heren Leeuwerke en Grijze.

Verder heeft de heer Frits Ebbens vele bijdragen geleverd en heeft hij mij wegwijs gemaakt in de gegevens op het Rijksarchief in Groningen.

Van de onlangs overleden dierenarts dr. Jan Janssen Steenblock (van de Dinkela's afstammend, zie V-8)

heb ik enige jaren geleden een concept ontvangen genaamd "Hof Dinkela in Bunderneuland". Hieruit heb ik vele gegevens kunnen halen omtrent de geschiedenis van deze boerderij en de bewoners.

In het volgende worden enige afkortingen gebruikt:

Bell. = Bellingwolde,
Bnl. = Bunderneuland,
NS. = Nieuweschans.

De nakomelingen van PIETER JACOBS en HILJE HANSEN, voorouders van de DINK(E)LA'S in Oost-Groningen.

I - Pieter Jacobs, jongman van Visquart (circa 15 km. noord van Emden), gehuwd te NS, 30.03.1736 met Hilligjen Hansen, geb. Bnl., dochter van Hans Jans en Frouke Jans, die gehuwd zijn te Beerta, huwelijkscontract 31.07.1711 (RA Vee 9).

Pieter Jacobs en Hilje Hansen huren de boerderij te Bnl. van de Groninger predikantenfamilie Sijlman, nadat haar ouders er waarschijnlijk eerder gewoond hadden.

(Schooe)vader Hans Jans is op 25.04.1740 te NS, begraven. Kinderen, allen geb. te Bnl. en ged. te NS.:

1. Jacob Pieters, ged. 7.04.1737, volgt II-1.
2. Frouke Pieters, " 14.08.1740. " II-2.
3. Hans Jans Pieters, ged. 17.06.1742, ovl. Bnl. 22.03.1809, nalatende twee zusters, niet gehuwd geweest.
4. Geeske Pieters, geb. 20.11.1746, ovl. ws. circa 1.11.1747.
5. Geeske Pieters, geb. 9.12.1749, volgt II-3.
6. Foske Pieters, geb. 19.12.1754, ovl. voor 1809, geen verdere gegevens.

II-1- Jacob Pieters, geb. Bnl. ged. NS. 7.04.1737, ovl. Bnl. 30.04.1803, landbouwer aldaar, gehuwd te NS 16.10.1777 met Hilje Karsiens, ged. Nieuw Beerta 24.03.1752, ovl. NS 2.06.1830, dochter van Karsjen Tammes en Frouke Ottens, landbouwer te Uiterburen en later te Nieuw Beerta (zie BBB 71).

Jacob Pieters en Hilje Karsiens hebben de vorengenoemde boerderij eerst ook gehuurd van de familie Sijlman, doch in november 1782 erfde de dochter Johanna Sijlman, gehuwd met de luitenant Pieter Durlieu "een behuisde plaatse op het Oud Bunderneuland in Oostfriesland gelegen, groot negen en zeventig grasen, die door Jacob Pieters en Vrouw Meyerwijse wordt gebruikt".

In november 1798 koopt Jacob Pieters de boerderij van de luitenant Pieter Durleu, die dan weduwnaar is van Johanna Sijlman.

Omstreeks die tijd neemt Jacob Pieters de naam DINKELA aan. Volgens medewerkers van de "Ostfriesische Landschaft" in Aurich is deze naam waarschijnlijk ontleend aan een oud tarweras "dinkel", in het Nederlands: "spelt".

Kinderen, allen geb. te Bnl. en ged. te NS.:

1. Frouke Jacobs, geb/ged. 6/12.03.1779, volgt III-1.
2. Pieter " " 8/14.01.1781, " III-2.
3. Carsjen " " 28.07/3.08.1783, " III-3.
4. Jan " " 13/20.11.1785, gest. v. 17.08.1789.
5. Hilje " " 22/27.05.1787, volgt III-4.
6. Johan " " 7/15.08.1790, ovl. 2.09.1815 te Evreux in Frankrijk als militair in een legerhospitaal, doodsoorzaak "Nervenfieber".

II-2 - Frouke Pieters, geb. Bnl., ged. NS 14.08.1740, ovl. NS 22.05.1809, gehuwd te NS 16.09.1764 met Lauwert Tiessens, geb. Hamdijk, ged. Bell. 12.10.1727, ovl. NS. 17.11.1809, landbouwer te Bnl. zoon van Matthias Alefs en Sytske Lieuwes (zie BBB no. 80). Lauwert Tiessens neemt, evenals zijn zwager Jacob Pieters, de naam DINKELA aan.

Kinderen, geb. te Bnl., ged. te NS.:

1. Sytske Lauwers geb/ged. 3/7.07.1765, gest. voor 1776
2. Hilje " " 4/10.04.1768, " " 1772
3. Thies " " 8/10.09.1769, volgt III-5
4. Hilje " " 27.10/1.11.1772, ws. jong ovl.
5. Sytske " " 17/21.07.1776, volgt III-6
6. Pieter " " 18/24.12.1780, " III-7
7. Jacob " " 15/20.11.1785, " III-8.

II-3 - Geeske Pieters, geb. Bnl. 9.12.1749, ged. NS. 12.12.1749, ovl. Finsterwolde 21.02.1816, gehuwd te Finsterwolde 7.05.1773 (hc. aldaar 7.05.1773) met Hinderk Harms de Groot, ged. te Finsterwolde, zoon van Harm Hindriks de Groot en Anneke Joostens. Landbouwer te Finsterwolde.

Kinderen van II-1: Jacob Pieters (Dinkela) en Hilje Kar-siens.

III-1 - Frouke Jacobs Dinkela, geb. Bnl. 6.03.1779, ged. NS. 12.03.1779, ovl. te St. Georgiwold (Oostfriesland) 18.08.1859, gehuwd met Johannes Jacobus Viëtor, geb. te St. Georgiwold 2.09.1770, ged. aldaar 9.09.1770, zoon van Jacob Abels Viëtor en Antje Janssen Goeman. J.J.Viëtor was landbouwer en sylrechter te St. Georgiwold en overleed aldaar 25.06.1819.

III-2 - Pieter Jacobs Dinkela, geb. Bnl. 8.01.1781, ged. NS. 14.01.1781, ovl. als rentenier te NS. op 12.01.1832, landbouwer te Bnl. Gehuwd te Bell., hc. 29.11.1813, met Anna Hinderks Leemhuis, geb. te Stapelmoor 18.09.1797, aldaar ged. 25.09.1791, ovl. Bnl. 24.07.1826, dochter van Hinderk Roberts Leemhuis en Rixte Pannenburg.

Kinderen, geb. te Bnl.:

1. Jacob Pieters Dinkla, geb. 28.02.1815, volgt IV-1.
2. Hinderk Roberts Dinkla, geb. 17.06.1818, " IV-2.

OPMERKING: In Nederland is de -e- weggefallen uit Dinkela.

III-3 - Carsjen Jacobs Dinkela, geb. Bnl. 28.07.1783, ged. NS. 3.08.1783, ovl. Bnl. in 1854. Landbouwer op de ouderlijke boerderij. Gehuwd 10.05.1833 met Grietje Hindriks Koenen, geb. Bunderbaulanden 13.05.1806, ged. Bunde 18.05.1806, dochter van Hindrik Eissen Koenen en Trijntje Jans. Grietje was huishoudster bij Carsjen, zij is ovl. 7.05.1881 bij haar dochter te Nieuwolda.

Kinderen, geb. te Bnl.:

1. Hilje Carsjens	geb.	31.07.1833,	volgt IV-3.
2. Trientje "		1.02.1837,	ovl. 27.10.1839.
3. Jacobine "		4.03.1839,	volgt IV-4.
4. Jacob "		17.02.1842,	ovl. 18.03.1872.
ongetrouwd.
5. Johannes Hinderikus		13.07.1845,	volgt IV-5.
6. Trientje Carsjens		2.04.1849,	IV-6.

III-4 - Hilje Jacobs Dinkela, geb. Bnl. 22.05.1787, ged. te NS. 27.05.1787, ovl. NS. 1.11.1859, gehuwd te Stapelmoor 22.11.1813 met Hindrik Roberts Leemhuis, geb. Stapelmoor 29.05.1790, ged. aldaar 30.05.1790, ovl. NS. 24006.1879. Sedert 1819 landbouwer te Nieuw-Beerta (zie BBB no.64) Zoon van Hinderk Roberts Leemhuis en Rixte Pannenburg, broer van Anna Hinderks Leemhuis, zie III-2.

Kinderen van II-2: Lauwert Tiessens (Dinkela) en Frouke Pieters.

III-5 - Thies Lauwers Dinkla, geb. Bnl. 8.09.1769, ged. NS. 10.09.1769, gehuwd te Wijmeer 4.05.1810 met Antje Everts Keizer, dochter van Evert Jans en Martie Jans. Thies was eerst landbouwer te Wijmeer, later rentenier te Bell.

Kinderen:

1. Frouwke Pieters,	geb. Bnl.	16.03.1811,	volgt IV-7.
2. Martha Tiessens	Belj.	15.09.1817,	IV-8.

III-6 - Sytske Lauwers Dinkla, geb. Bnl. 17.07.1776, ged. NS. 21.07.1776, ovl. Oudezijl 20.12.1815, gehuwd te NS. hc. 6.06.1800 met Pieter Willems Dethmers, van Linteloo-polder, geb. NS. 13.11.1775, aldaar ged. 19.11.1775, ovl. Wedde 3.07.1834, landbouwer, zoon van Willem Hessels Dethmers en Ludewe Jurriëns (zie BB3 no.121).

III-7 - Pieter Lauwers Dinkla, geb. Bnl. 18.12.1780, ged. NS. 24.12.1780, ovl. Vriescheloo 29.12.1819. Landbouwer te Vriescheloo en aldaar gehuwd, hc. 20.10.1805 met Renske Elzes Bruggers, geb. Vriescheloo 14.07.1788, aldaar ovl. 7.07.1829, dochter van Elze Okkes Bruggers en Geertje Stoffers.

Kinderen, allen geb. te Vriescheloo:

1. Elzo Bruggers Dinkla,	geb.	17.09.1807,	volgt IV-9.
2. Lauwrens Dinkla		3.03.1810,	ovl. Bell. 18.03.1847, ongetrouwd.
3. Engel Bruggers Dinkla "		7.06.1812,	volgt IV-10.
4. Matteus Dinkla		31.08.1814,	ovl. Bell. 22.02.1845, ongetrouwd, beroep: dokter.
5. Pieter Pieters Dinkla	geb.	17.01.1818,	volgt IV-11.

III-8 - Jacob Lauwers Dinkla, geb. Bnl. 15.11.1785, ged. NS. 20.11.1785, ovl. Bell. 28.05.1841, landbouwer te Bell. (zie BVN no. 20), gehuwd Bell. 25.06.1812 met Grietje Luikens Berrelkamp, ged. Bell. 25.12.1788, aldaar ovl. 20.11.1867, dochter van Luiken Roelfs Berrelkamp en Rikste Berends Bruins.

Kinderen, allen geboren te Bell.:

1. Margaretha Jacobs, geb. 22.05.1813, volgt IV-12,
2. Frouwke 14.03.1815, IV-13,
3. Rikste 2.01.1817, " IV-14,
4. Sietske 16.01.1819, IV-15,
5. Alke 21-05.1821, " IV-16,
6. Hilje 9.10.1824, IV-17,
7. Jacobine 3.02.1827, ovl. Bell. 20.01.1856.

Kinderen van III-2: Pieter Jacobs Dinkela en Anna Hinderks Leemhuis.

IV-1 - Jacob Pieters Dinkla, geb. Bnl. 28.02.1815, ovl. Hamdijk, gem. NS. 2.12.1846, landbouwer te Hamdijk (zie BBB no. 79), gehuwd te NS. 25.06.1840 met Geertje Harms Engelkens, geb. Vriescheloo 19.01.1819, ovl. Hamdijk 10.12.1887, dochter van Harm Engels Engelkens en Renske Boelmans Heyes, uit Vriescheloo.

Kinderen, geboren te Hamdijk:

1. Pieter Jacobs geb. 2.05.1841, ovl. Hamdijk 25.07.1890, ongehuwd.
2. Harm Engels geb. 25.01.1844, ovl. Hamdijk 31.10.1889, ongehuwd.
3. Hendrik Roberts geb. 14.07.1846, ovl. Hamdijk 25.07.1889, ongehuwd.

IV-2 - Hinderk Roberts Dinkla, geb. Bnl. 17.06.1818, ged. Bunde 21.06.1818, ovl. Bell. 28.10.1893, landbouwer te Bell. (zie BVN no. 26c), gehuwd te Bunde 9.06.1842 met Reenste Hindriks Heuker, geb. Hamdijk 15.04.1823, begr. Bell. 30.12.1899, dochter van Hindrik Christiaans Heuker en Jantje Jochems Tuijn.

Hinderk Roberts Dinkla werd genaturaliseerd op 18.12.1852, Stbl. no. 214.

Kinderen, behalve het eerste allen geb. te Bell.:

1. Anna geb. Bnl. 6.11.1842, volgt V-1,
2. Jantje " Bell. 24.08.1844, " V-2,
3. Pieter 31.07.1846, " V-3,
4. Jacobine 7.05.1848, " V-4,
5. Hendrik Robert 5.05.1850, ovl. Bell. 9.01.1877, ongehuwd, beroep: koopman.
6. Jacob geb. Bell. 19.04.1854, volgt V-5,
7. Hilje 16.05.1859, V-6,
- 8- Reenste 12.06.1861, V-7.

Kinderen van III-3: Carsjen Jacobs Dinkela en Grietje Hindriks Koenen.

IV-3 - Hilje Carsjens Dinkela, geb. Bnl. 31.07.1833, ged. Bunde, 2.08.1833, ovl. Bell. 12.04.1904, gehuwd te Stapelmoor 1.05.1854 met Roelf Harms Remkes, geb. Bell. 20.03.1827, ovl. aldaar 21.01.1877, zoon van Harm Jochems Remkes en Geesjen Stoffers Folkerts, te Bell. R.H. Remkes was mulder te Bell. (zie BVN no. 19a).

IV-4 - Jacobine Carsjens Dinkela, geb. Bnl. 4.03.1839, ovl. Nieuwolda 14.03.1905, gehuwd te Nieuwolda 2.05.1871 met Edze Jans Nap, geb. Nieuwolda 1.04.1841, aldaar ovl. 9.02.1918, landbouwer, zoon van Jan Jurjens Nap en Aaltjen Meinderts Buurma.

IV-5 - Johannes Hinderikus Dinkela, geb. Bnl. 13.07.1845, aldaar ovl. 13.05.1880, gehuwd te Bunde 6.07.1873 met Zwaantje Aeïssen, geb. te Boen, Oostfriesland, 17.11.1848, ovl. 13.02.1929, dochter van Reent Aeïssen en Trientje Freerks Janssen uit Wijmeer.

Johannes is boer geweest op de ouderlijke boerderij.

Kinderen, allen geb. te Bnl.:

1. Margaretha Jacoba geb. 21.08.1874, volgt V-8,
2. Reent 27.01.1876, gesneuveld 9.02.1916 te Messines in Frankrijk.
3. Trinette geb. 9.10.1877, volgt V-9,
4. Cassinus Jacobus 6.04.1879, " V-10.

IV-6 - Trientje Carsjens Dinkela, geb. Bnl. 2.04.1849, ovl. Nieuwolda 2.06.1922, gehuwd te Nieuwolda 21.05.1873 met Remberthus Jeltsema, geb. Godlinze 30.04.1841, ovl. Nieuwolda 20.05.1911., landbouwer te Nieuwolda, zoon van Jan Remkes Jeltsema en Alberdine Perdok. (Zie het boek "Landbouwvereniging Nieuwolda-Nieuw-Scheemda", boerderij no. 27).

Kinderen van III-5 - Thies Lauwers Dinkla en Antje Everts Keizer.

IV-7 - Frouwke Pieters Dinkla, geb. Bnl. 16.03.1811, ged. Wijmeer 3.04.1811, ovl. Termunten 30.09.1844, gehuwd te Bell. 10.05.1834 met Hendrik Hofsnijder Schmaal Reinders, geb. Bell. 5.01.1808, ovl. Termunten 10.10.1857, landbouwer te Woldendorp, zoon van Reinder Derks Reinders en Geertruid Hindriks (Hofsnijder)(Schmaal).

IV-8 - Martha Tiessens Dinkla, geb. Bell. 15.09.1817, ovl. Termunten 10.10.1857. Zij huwde na het overlijden van haar zuster Frouwke (IV-7) met de weduwnaar Hendrik Hofsnijder Schmaal Reinders, te Termunten op 18.03.1846. (Zie het boek: Georgius, "Groot en Klein Termunten", boerderij no. 26).

Kinderen van III-7: Pieter Lauwers Dinkla en Renske Elzes Bruggers.

IV-9 - Elzo Bruggers Dinkla, geb. Vriescheloo, 17.09.1807, aldaar gedoopt 20.09.1807, ovl. Bell. 23.01.1878, koopman en logementhouder, gehuwd te Bell. 1.02.1845 met Foske Harms Remkes, geb. Oudeschans 20.07.1819, ovl. te Wildervank 19.12.1887, dochter van Harm Jochems Remkes, korenmolenaar en koopman, en Gesien Stoffers Folkerts. (Zie BVN, no. 62).

Foske was een zuster van Roelf Harms Remkes, IV-3.

Kinderen, allen te Bel]. geboren:

1. Hagen Garreld geb. 11.11.1845, volgt V-11,
2. Harm Remke 24.02.1847, ovl. Bell. 5.02.1851,
3. Renske Bruggers " 10.12.1848, volgt V-12,

4. Pieter Lauwrens geb. 9.10.1850, volgt V-13,
5. Harm Remke 1.10.1852, ovl. Bel].
11.12.1854,
6. Engel Brugger " 27.11.1854, was eens sla-
gersknecht in Groningen, is later als militair naar
West-Indië gegaan en met pensioen teruggekeerd.
Zijn laatste levensjaren heeft hij op een glasbla-
zerij te Leerdam gewerkt. Aldaar overl. 26.11.1936.
Ongehuwd.
7. Geessen geb. 16.08.1856, volgt V-14,
8. Tjabina 21.01.1860, ovl. Bell.
27.06.1873.
9. Harm Remke 2-02-1864, ongehuwd
ovl. Edam 18.02.1885.

IV-10 - Engel Bruggers Dinkla, geb. Vriescheloo 7.06.1812,
ovl. Bell. 11.06.1895 (zie BVN No. 1 en no. 5),
Gehuwd te Bell. 18.12.1838 met Engel tje Alberts Bruins,
geb. Bell. 11.04.1810, aldaar ged. 22.04.1810, ovl.
aldaar 23.08.1881, dochter van Albert Berends Bruins
en Wupke Kristiaans.

Zoon:

- Pieter Louwrens geb. Bell. 23.03.1839, volgt V-15.

IV-11 - Pieter Pieters Dinkla, geb. Vriescheloo 17.01.
1818, ovl. Bell. 2.05.1882, gemeenteontvanger te Bell.
1851 - 1874, gehuwd te Bell. 7.06.1837 met El sje Wub-
bens, geb. Klein-Ulsda 11.12.1811, ovl. Bell. 5.04.1868,
dochter van Elze Wubbes, schoenmaker, en Anna Douwes.
(Zie BVN no. 10a).

Zoon:

- Pieter Lauwrens geb. Bell. 15.07.1837, volgt V-16.

Kinderen van III-8: Jacob Lauwers Dinkla en Grietje
Lui kens Berrel kamp.

IV-12 - Margaretha Jacobs Dinkla, geb. Bell. 22.05.1813,
aldaar ovl. 9.09.1892, en aldaar gehuwd 20.05.1846 met
Jan Harms Smeents, geb. Bell. 4.06.1812, aldaar ovl.
21.03.1902, schoenmaker, zoon van Harm Willems Smeents
en Aaltje Jans ten Ham.

IV-13 Frouwke Jacobs Dinkla, geb. Bell. 14.03.1815,
ovl. Wedde 3.02.1892 (zie staande zerk bij de kerk te
Wedde), aldaar gehuwd 23.05.1846 met Jan Hiddes Werda,
geb. Wedde 22.10.1812, aldaar ovl. 10.06.1890, wagen-
maker te Wedde, naast de kerk, zoon van Hidde Jans Werda
en Gepke Jans Kamer.

IV-14 - Rikste Jacobs Dinkla, geb. Bell. 2.01.1817, ovl.
Midwolda 21.05.1869, gehuwd te Oostwold 10.06.1841 met
Harko Jacobs Meijer, geb. Oostwold 12.01.1808, ovl. te
Midwolda 25.03.1889, koopman te Oostwold, zoon van
Jacob Jans en Aaltje Hendriks.

IV-15 - Sietske Jacobs Dinkla, geb. Bell. 16.01.1819, al-
daar ovl. 6.01.1876, en aldaar gehuwd 18.05.1848 met Jan
Marten Kuilman, geb. Bel]. 12.12.1816, aldaar ovl. 28.02.
1883, barbier te Bell., zoon van Marten Martini Kuilman
en Johanna Christiaans Stadlander.

IV-16 - Alke Jacobs Dinkla, geb. Bell. 21.05.1821, ovl. Wedde 22.07.1886, gehuwd te Wedde 10.05.1845 met Jan Engels Luchtenborg, geb. Wedde 14.04.1811, aldaar ovl. 7.12.1872, landgebruiker te Hoorn, Wedde, zoon van Engel Wubbes Luchtenborg en Grietje Jans.

IV-17 - Hilje Jacobs Dinkla, geb. Bell. 9.11.1824, ovl. Stadskanaal. 28.12.1874, gehuwd te Bell. 1.05.1853 met Jurrien Majeur, geb. Midwolda 29.08.1820, bakker te Bell., later te Stadskanaal, zoon van Geert Jurjens Majeur en Anje Hemmes van der Laan.

Kinderen van IV-2 -Hinderk Roberts Dinkla en
Reenste Hindriks Heuker.

V-1 - Anna Dinkla, geb. Bnl. 6.11.1842, ovl. Noordbroek 24.01.1912, gehuwd Bell. 23.12.1874 met Nanne Dijkhuis, geb. Noordbroek 8.11.1820, ovl. aldaar 5.12.1889, zoon van Juko Nannes Dijkhuis en Dieuwert Machiels Buurma.

V-2 - Jantje Dinkla, geb. Bell. 24.08.1844, ovl. Groningen (Acad. Zhs.) 11.08.1908, gehuwd Bell. 21.05.1873 met Pieter Guibal, geb. groningen in 1834, ovl. Groningen 14.12.1904, zoon van Jan Guibal en Jacomina Jacobs Boelens. Dit huwelijk is gescheiden in 1893, vonnis van de Rechtbank d.d. 9.12.1892.

V-3 - Pieter Dinkla, geb. Bell. 31.07.1846, ovl. Vlagtwedde 7.11.1916, gehuwd te Vlagtwedde 1.10.1897 met Grietje Niemeyer, geb. te Veele in 1843, ovl. Vlagtwedde 30.05.1920, logementshoudster te Vlagtwedde, later café Jarke Schober., dochter van Willem Harms Niemeyer en Geertje Jans Veldhuis. Grietje was weduwe van Klaas Tammes. Geen kinderen.

V-4 - Jacobine Dinkla, geb. Bel]. 7.05.1848, gehuwd te Bell. 24.09.1890 met Jurjen Lameyer, geb. Bell. 1.11.1823, begraven Vriescheloo 19.11.1907, zoon van Wubbo Hindriks Lameyer en Annechien Borgers van Dijk (zie BBB no. 176).

V-5 - Jacob Dinkla, geb. Bell. 19.04.1854, ovl. Wedde 8.03.1943, gehuwd te Bell. 24.03.1897 met Teelke Thooms Geertsema, geb. Klooster Dunebroek, Wijmeer, 25.09.1868, ovl. Wedde 5.11.1918, dochter van Thooms Jans Geertsema en Trientje Alberts Meininga. Jacob Dinkla was eerst landbouwer te Meeden, daarna (1916) te Wedderveer.

Kinderen, geboren te Meeden:

1. Hinderk Robert geb. 27.01.1898, volgt VI-1,
2. Thomas " 19.04.1899, als militair ovl. Utrecht 30.11.1918.
3. Trinette geb. 12.05.1903, ovl. Meeden, 26.05.1903.

V-6 - Hilje Dinkla, geb. Bell. 16.05.1859, ovl. Bergum 18.09.1936, gehuwd te NS. 20.05.1891 met Adamus ter Cock, geb. Bell. 2.08.1846, ovl. NS. 1.03.1923, winkelier te NS., zoon van Heero ter Cock en Rikste Harms Engelkens. (zie BVN no. 40).

V-7 - Reenste Dinkla, geb. Bell. 12.06.1861, ovl. Vriescheloo 2.05.1929, gehuwd te Bel]. 16.02.1898 met Harm J. Huizing. geb. Vriescheloo 5.01.1867, aldaar ovl. 5.07.1898, zoon van Jan Huizing en Fennechien Letens.

Na zijn overlijden hertrouwde zij te Bell. 18.11.1899 met Bartelt van Dijken, geb. Veendam 30.12.1866, ovl. Vriescheloo 9.01.1914, zoon van Heike van Dijken en Hillechien Post.

Beide echtgenoten waren wagenmaker.

Kinderen van IV-5: Johannes Hinderikus Dinkela en Zwaantje Aeißen.

V-8 - Margaretha Jacoba Dinkela, geb. Bnl. 21.08.1874, ged. Bunde 29.08.1874, ovl. te Pogum, oostfriesland, 22.05.1956, gehuwd te Bunde 5.05.1902 met Bajo Steenblock, geb. Heerenland, Wijmeer, 23.02.1875, ovl. te Pogum 19.08.1961, zoon van Jan Steenblock en Elisa Viëtor. Een zoon van dit echtpaar schreef het concept "Hof Dinkela te Bunderneuland". Een kleinzoon, Reent Steenblock, woont thans op het bedrijf te Bnl.

V-9 - Trinette Dinkela, geb. Bnl. 9.10.1877, ovl. Bunderhammerich 19.05.1959, gehuwd te Bunde 4.05.1904 met Wilhelm Janssen, geb. Kirchborgum 16.08.1867, ovl. Bunderhammerich 21.02.1951, zoon van de landbouwer Jan Luppen Klinkenborg Janssen en Emkea Leemhuis. Wilhelm Janssen was boer te Holtgaste.

V-10 - Cassinus Jacobus Dinkela, geb. Bnl. 6.04.1879, ovl. Bnl. 26.12.1964, ongehuwd. Hij was de laatste Dinkela op de Hof Dinkela, die overging op bloedverwanten, de familie Steenblock.

Kinderen van IV-9: Elzo Bruggers Dinkla en Foske Harms Remkes.

V-11 - Hagen Garreld Dinkla, geb. Bell. 11.11.1845, aldaar ovl. 2.03.1875, van beroep koopman, gehuwd te Bell. 26.11.1863 met Anna Hommes, weduwe van de stelmaker Harm Lubberts. Zij is geb. te Bell. 17.07.1841, dochter van Engel Harberts Hommes en Anna Jans Boelens. Na het overlijden van haar man vertrok Anna Hommes met haar drie kinderen naar Beerta (mei/juni 1878).

Kindern, geb. te Bell.:

1. Elzo geb. 25.12.1863, volgt VI-2,
2. Engel 5.08.1865, ovl. Bell. 18.11.1871,
3. Foske " 18.12.1867, volgt VI-3,
4. Anna 17.11.1869, \ " VI-4,

Daarna volgeden nog vier levenloze kinderen.

Anna Hommes hertrouwde te Beerta op 1.11.1878 met Roelf Rosemann, op 21.01.1923 te Aduard op 73 jarige leeftijd ovl., zoon van Frans Heinrich Rosemann en Trijntje Roelfs.

V-12 - Renske Brugger Dinkla, geb. Bell. 10.12.1848, gehuwd te Bell. 12.11.1875 met Berend Jacobs Kruyter, geb. Hamdijk 15.09.1837, ovl. Velp 18.02.1924, machinist bij de Ned. Spoorwegen, zoon van Jacob Berends Kruyter, smid te Boneschans, en Ida Alberts Deves.

V-13 - Pieter Lauwrens Dinkla, geb. belt. 9.10.1850, ovl. Winschoten 17.01.1914, gehuwd te Winschoten 12.05.1881 met Gezina Phaff, geb. Winschoten 25.08.1849, ovl. aldaar 20.01.1935, dochter van Jakob Hendriks Phaff en Sra Nederhoed. Hij was koopman te Winschoten.

Kinderen van V-11: Hagen Garreld Dinkla en Anna Hommes.

VI -2 - Elzo Dinkla, geb. Belj. 25.12.1863, ovl. Stads- kanaal 8.07.1937, gehuwd te Wildervank 10.09.1892 met Trijntje Boezeman, geb. Stadskanaal, gem Wildervank, 10.07.1864, ovl. Groningen 25.05.1948, dochter van Jan Boezeman en Ida Atzema. Elzo Dinkla was bakker.

Dochter:

- Ida Jantina, geb. gem. Onstwedde 20.12.1897, gehuwd met G. F. Boerhave.

VI -3 - Foske Dinkla, geb. Belj. 18.12.1867, ovl. Groningen 11.12.1937, gehuwd te Ezinge 12.12.1891 met Daniël Huizinga, geb. 19.05.1865, ovl. Groningen 3.08.1942, beurtvaarder te Zuidhorn.

VI -4 - Anna Dinkla, geb. Belj. 17.11.1869, ovl. Groningen 9.08.1954, gehuwd te Aduard 21.05.1892 met Jacob Elslloo, geb. Zuidhorn 30.12.1863, ovl. Groningen 28.10.1926, winkelier. Beiden zijn begraven te Aduard.

Kinderen van V-13: Pieter Lauwrens Dinkla en Gezina Phaff.

VI -5 - Edzard Hendrik Dinkla, geb. Winschoten 21.06.1885, ovl. Assen 1946, gehuwd te Veendam 25.08.1924 met Margaretha Gezina Kloosterhuis, geb. veendam 15.04.1899, ovl. Heerenveen 7.09.1979, dochter van Egbert Kloosterhuis en Grietje de Groot.

Zoon:

- Pieter Lauwrens Dinkla, geb. Winschoten 24.07.1925, gehuwd te Amsterdam 12.02.1952 met Johanna Elizabeth van Keulen, geb. te amsterdam, dochter van Johannes Cornelis van Keulen en Jantje Elisabeth Masee.
Geen kinderen.

VI -6 - Gesina Foskea Dinkla, geb. Winschoten 13.10.1890, aldaar ovl. 27.02.1955, gehuwd te Winschoten 11.06.1913 met Cornelius Jan de Vrieze, geb. Winschoten 5.01.1888, ovl. te Foxhol 3.10.1944, zoon van Tjarko de Vrieze en Trientje Takens. C. J. de Vrieze was winkelier in damesmodeartikelen. Is begraven te Winschoten.

Kinderen van V-15: Pieter Louwrens Dinkla en Fenna Kiers.

VI -7 - Engel Bruggers Dinkla, geb. Bell. 30.06.1872, ovl. Haren 13.06.1954, gehuwd te Bell. 23.11.1899 met Giesine Geertsema, geb. Beerta 16.02.1877, ovl. Groningen 7.04.1961, dochter van Derk Alberts Geertsema en Jantje Perdok. (zie BVN no. 20). Dit echtpaar is op 26.04.1922 vertrokken uit Bell. naar Haren.

Kinderen, geboren te Bell.:

1. Fenna Jantina, geb. 3.09.1900, volgt VII -6,
2. Jantje Johanna 9.03.1905, VII -7,
3. Engelkje Annie 2.03.1907, ongehuwd ovl. te
ter Apel 19.08.1986.

VI -8 - Willem Heero Dinkla, geb. Bell. 25.04.1874, aldaar ovl. 21.12.1962, gehuwd te NS. 16.12.1904 met Eitje Edzes, geb. Hamdijk 10.10.1872, ovl Groningen (zhs.) 2.12.1925, dochter van Helenius Edzes en Frouwe Zijlker.

Kinderen, geboren te Belj.:

1. Pieter Louwrens geb. 4.11.1905, volgt VII -8,
2. Frouwe 7.04.1908, VII -9,
3. Helenius " 26.08.1910, ongehuwd.

Kinderen, geboren te Winschoten:

1. Edzard Hendrik geb. 21.06.1885, volgt VI-5,
2. Sara Catharina Gesiena, geb. 29.01.1887, ovl, Winschoten 20.02.1977, ongehuwd,
3. Gesina Foskea geb, 13.10.1890, volgt VI-6.

V-14 - Geessien Dinkla, geb. Bell. 16.08.1856, ovl. Stadskanaal 20.04.1882, gehuwd Bell. 1-03.1878 met Johannes Hooghamer, geb. Kadzand, Zeeland, circa 1848, ovl. Wildervank 2.02.1889, onderwijzer, zoon van de geneesheer Johannes Hooghamer en Katholijntje Clincquennoi, te Halk, Zeeland.

Zoon van IV-10: Engel Bruggers Dinkla en Engel tje Alberts Bruins.

V-15 - Pieter Louwrens Dinkla, geb. Bell. 23.03.1839, aldaar ovl. 12.08.1915, landbouwer (zie BVN nr. 5 en 8), burgemeester van Bell. 1895 - 1913, gehuwd I Oude Pekela 12.05.1871 met Fenna Kiers, geb. Oude Pekela 17.12.1845, ovl. Bell. 9.04.1885, dochter van Willem Heres Kiers en Antje Reints Buurma.

Gehuwd II te Bel]. 25.07.1895 met Johanna Dallinga, geb. Bell. 12.07.1839, aldaar ovl. 24.05.1905, dochter van Udo Dallinga en Tetje (Hans) Molenaar.

Kinderen, geboren te Bell.:

1. Engel Brugger geb. 30.06.1872, volgt VI-7,
2. Pieter 21.08.1873, ovl. Bel]. 10.08.1954, ongehuwd,
3. Willem Heero 25.04.1874, volgt VI-8,
4. Reint Pieter 26.02.1876, ovl. Bell. 3.07.1878,
5. Engel tje Auwina " 30.06.1878, volgt VI-9,
6. Anje 31.07.1880, " VI.10.

Zoon van IV-11: Pieter Pieters Dinkla en El sje Wubbens.

V-16 - Pieter Lauwrens Dinkla, geb. Bell. 15.07.1837, aldaar ovl. 24.12.1918, gehuwd te Bell. 5.10.1872 met Haike Schaank, geb. Bell. 12.01.1839, aldaar ovl. 12.11.1927, dochter van Hendrik Haek Schaank en Gezina Jettes. P.L. Dinkla was landbouwer, grutter en gemeenteontvanger (zie BVN no. 10a).

Zoon:

- Pieter Lauwrens geb. Bell. 21.08.1873, volgt VI-11.

Zoon van V-5: Jacob Dinkla en Teelke Thooms Geertsema.

VI-1 - Hinderk Robert Dinkla, geb. Meeden 27.01.1898, ovl. Winschoten (zhs.) 30.03.1967, gehuwd te Wedde 1.07.1920 met Frederika Principaal, geb. Finsterwolde 24.08.1894, ovl. Wedde 15.04.1974, dochter van Pieter El tjo Principaal en Mettina Meijer. Landbouwer te Wedderveer.

Kinderen:

1. Teelke geb. Groningen (zhs.) 18.10.1920, volgt VII-1.
2. Pieter El tjo " Wedderveer 14.03.1922, volgt VII-2,
3. Jacoba Henderika 11.11.1924, " VII-3,
4. Thomas Mettinus 21.12.1926, " VII-4,
5. Mettina Frederika 25.09.1934, VII-5.

VI-9 - Engel tje Auwina Dinkla, geb. Bell. 30.06.1878, ovl. in 1917, gehuwd te Bell. 23.03.1905 met Hendrik Wuite, zoon van de vervener Jan Jans Wuite en Ester Geerts Pijlman.

VI-10 - Anje Dinkla, geb. Bell. 31.07.1880, ovl. Winschoten 2.08.1970, gehuwd Bell. 17.12.1907 met Helenius Eltjo Georgius, geb. blijham 10.07.1878, ovl. Winschoten 7.02.1965, zoon van Remmo Georgius en Jantje Gastman, landbouwer te Bell., bestuurslid van de Coop. Zuivel-fabriek te Winschoten en van de Coop. Boerenleenbank te Bell.

Zoon van V-16: Pieter Lauwrens Dinkla en Haike Schaank.

VI-11 - Pieter Lauwrens Dinkla, geb. 8e11. 21.08.1873, ovl. aldaar 10.08.1954, gehuwd te Winschoten 15.07.1905 met Aaltje Brink, geb. Winschoten 14.01.1882, ovl. Bel]. 6.12.1965, dochter van Jan Brink en Antje Niekamp. Beroep: gemeenteontvanger, dorsmachinehouder en boer. Kinderen, geboren te Bell.:

1. Haike geb. 17.07.1906, gehuwd Bel]. 3.07.1930 met Eppo Marten Reinko Clevering, geb. 1903, zoon van Hendrik Olchert Clevering en Fenje Huisman, landbouwer te Slochteren.
2. Antje geb. 28.02.1911, ovl. Winschoten 18.05.1981. ongehuwd.

Kindéren van VI-1: Hinderk Robert Dinkla en Frederika Princi paal.

VII-1: Teelke Dinkla, geb. Groningen (zhs.) 18.10.1920, gehuwd Scheemda 20.06.1952 met Lukas Vos, geb. Borger-compagnie 27.12.1913, zoon van Geuchien Lammert Vos en Knelsina Bakker, ex-landbouwer te Wedderveer.

VII-2 - Pieter Eltjo Dinkla, geb. Wedderveer 14.03.1922, gehuwd Bell. 8.02.1949 met Neeltje Albertje Lutter, geb. Bel]. 20.03.1926, dochter van Henderikus Harmannus Lutter en Sietske Kuilman. Beroep: werktuigbouwkundig ingenieur, Blaricum. Opsteller van deze genealogie. Geen kinderen.

VI-3 - Jacoba Henderika Dinkla, geb. Wedderveer 11.11.1924, ovl. Nieuwe Pekela 17.10.1988, gehuwd te Scheemda 23.11.1951 met Pieter H. Panman, geb. Ommelanderswijk 23.03.1918, zoon van Jan Panman en Gerrechiena Panman.

VII-4 - Thomas Mettinus Dinkla, geb. Wedderveer 21.12.1926, gehuwd te Veendam 7.03.1952 met Martha Hillechiena Panman, geb. Ommelanderswijk 13.01.1929, dochter van Hendrik Panman en Hillechien Sluis. Ex-landbouwer te Ommelanderswijk.

Kinderen, geboren te Veendam:

1. Hinderk Robert, geb. 7.01.1953, ongehuwd,
2. Hendrik " 5.02.1956, volgt VIII-1.

VII-5 - Mettina Frederika Dinkla, geb. Wedderveer, 25.09.1934, gehuwd te Wedde 6.08.1955 met Geert Middelpkamp, geb. Gasselte 25.12.1933, zoon van Berend Middelpkamp en Annechien Pruijscher.

Kinderen van VI-7: Engel Bruggers Dinkla en Giesine Geertsema.

VII-6 - Fenna Jantina Dinkla, geb. Bell. 3.09.1900, ovl. Startenhuizen 8.07.1960, gehuwd te Haren 17.05.1934 met Berend Jans Westerdijk, van Startenhuizen, geb. Zeerijp 13.04.1899, ovl. Groningen 13.01.1965, zoon van Berend Klaassen Westerdijk en Trijntje van Nijenhuis. Beroep: landbouwer.

VII-7 - Jantje Johanna Dinkla, geb. Ben. 9.03.1905, gehuwd te Haren 12.05.1927 met Theunis Boerema, geb. Overschild in 1896, ovl. Winschoten 6.10.1984, landbouwer te Overschild, zoon van Martinus Boerema en Aafke de Vries. Kinderen van VI-8: Willem Heero Dinkla en Eitje Edzes.

VII-8: Pieter Louwrens Dinkla, geb. Bell. 4.11.1905, ovl. Winschoten 29.07.1980, gehuwd Bell. 23.09.1930 met Fenna Rixta Geertsema, geb. Nieuwolda 19.11.1907, ovl. Winschoten 14.02.1988, dochter van Jurjen Engberts Geertsema en Alberdina Buringh.

Zoon:

- Willem Heero geb. Bell. 17.11.1931, volgt VIII-2.

VII-9 - Frouwe Dinkla, geb. Bell. 7.04.1908, gehuwd Bell. 2.06.1931 met Eppo Helenius Edzes, geb. meeden in 1905, zoon van Sibolt Edzes en Frouwe Elisabeth Dethmers.

Zoon van VII-4: Thomas Mettinus Dinkla en Martha Hillechiëna Panman.

VIII-1 - Hendrik Dinkla, geb. Veendam 5.02.1956, gehuwd te Hoofddorp 25.04.1984 met Marleen de Haan, geb. te Hoofddorp 13.08.1955, dochter van J. de Haan en H. Mulder. Dochter: Laura, geb. 23.02.1988.

Zoon van VII-8: Pieter Louwrens Dinkla en Fenna Rixta Geertsema.

VIII-2 - Willem Heero Dinkla, geb. Bell. 17.11.1931, gehuwd te Finsterwolde 29.12.1958 met Imke Huisman, geb. Finsterwolde 18.12.1934, dochter van Edzo Hommo Huisman en Janneke Eelkman Rooda. (zie BVN nrs. 5, 6, 100 en 102)

Kinderen:

1. Janneke Fenna Rixta, geb. Groningen (zhs.) 7.11.1959,
2. Fenna Rixta 19.05.1961,
3. Pieter Louwrens Winschoten " 9.06.1965.

--- 000 ---

Betekenis van afkortingen van titels van geciteerde boekwerken:

BBB = "Boerderijen en hun bewoners, Beerta".

BVN = "Bellingwolde, Vroeger en Nu".

MIGCHELS. - KWARTIERSTAAT

(V e r v o l g)

Al b. Migchels.

Aanvulling:

- 408 - Idze NN.
- 409 - Martien Wiebes.
- 410 - Hindrik Jacobs
- 411 - Hindriki en Roel fs.

Vervolg Xe generatie.

- 736 = 728 = 704 = Aike Geerts Maarsingh.
- 737 = 729 = 705 = Geertje Aikes ten Velthuis.
- 738 = 730 = 706 = Harm Roel fs Hays.
- 739 = 731 = 707 = Geertien Derks Hiddingh.
- 740 = 738 = 730 = 706 = Harm Roel fs Hays.
- 741 = 733 = 709 = Dedde Pemkes Wybelingh.
- 742 = 734 = 710 = Hindrik Wubbes Folkers.
- 743 = 735 = 711 = Engelke Boeles Nanningh.
- 744 = 712 = Harm Coops.
- 745 = 713.
- 746 = 714 = Otto Jansens Carst
- 747 = 715 = Grietieh Roel ofs.
- 748 = 716 = Bastiaan Hilbinge.
- 749 = 717 = Grietien Hiddinge.
- 750 = 718 = Hindrik tebinge.
- 751 = 719 = Heyeltjen Hiddinge.
- 752 = 544 = Jarke Wubbes Weerdingh.
- 753 = 545 = Grietien Harms Luitingh.
- 754 = 546 = 590 = Reynt Freerks Hardingh.
- 755 = 547 = 591 = Aaltien Harms Bruiningh.
- 756 = 548 = Reynt Aikes Nanningh.
- 757 = 549 = Albertien Hannes Hubbelingh.
- 758 = 614 = 550 = Abel Harmannus Meeningh.
- 759 = 615 = 551 = Sophie Wilkes Hoftingh.
- 760 = 552 = Hans Karskens Huitzingh.
- 761 = 553 = Wendel Wubbes Weerdingh.
- 762 = 554 = Elze Halmingh.
- 763 = 555 = Jantien Willems engbers.
- 764 = 556 = Harm Geerts Sterenborg.
- 765 = 557 = Wupke Freerks Hardingh.
- 766 = 558 = Hindrik Derks Hiddingh.
- 767 = 559 = Jantje Hannes Hubbelingh.
- 768 t. e. m. 779 onbekend.
- 780 - Syntko Derks.
- 781 - Trijntje Derks.
- 782 t. e. m. 795 onbekend.
- 796 - Hindrik Jans.
- 797 - Martjen Hommes.
- 798- Wolter Egberts.
- 799 - Geesjen Wichers, ged. Veendam 7. 10. 1700.
- 800 t. e. m. 817 onbekend.
- 818 - Wybe Garbrahts, zie Gron. Kwartierstatenboek
- 819 - Anna Arents staat 49.
- 820 t. e. m. 899 onbekend.

- 900 - Gerrit Roelfs, geb. Vlagtwedde ca. 1657, gehuwd te Vlagtwedde 1.02.1685 met:
901 - Albertien Harms van ter Borch.
902 - Harm Siks, geb. onstwedde ca. 1670, aldaar ovl. 6.03.1758.
903 - Gepke Harbers, geb. Onstwedde ca. 1665, aldaar ovl. 1.07.1733.
904 t. e. m. 911 ohbekend.
912 - Harmen Hindriks Bulder, geb. Sellingen ca. 1650, ovl. Wollinghuizen 1723 à 1727, gehuwd te Vlagtwedde 25.02.1683 met: (huwelijkscontract 23.01.1683)
913 - Annecke Geerts ter Horst, geb. ter Apel ca. 1658, ovl. na 1735.
914 - Frerik ten Velthuis, gehuwd te Vlagtwedde 2.05.1686
915 - Albertjen Coylers.
916 t. e. m. 921 onbekend.
922 = 912
923 = 913.
924 - Jan Sterenborg.
925 -
926 - Berent Trenning.
927 -
928 t. e. m. 1023 onbekend.

Einde van de Xe generatie.

Nog een aanvulling.

Door het onderzoek van de heer J. J. Kuiper te Hornhuizen (zie zijn bijdrage in dit nummer) is het mogelijk de volgende aanvulling op de kwartierstaat-Migchels te geven:

- 226 - Simon Hermans Straten, geboren te Westorf in het graafschap Lippe circa 1720, begraven te Onstwedde op 27 januari 1791. Hij trouwde te Bunde, Oost-friesland, op 2 november 1749 met:
227 - Hauwke Everts, geboren te Boen, Oost-friesland, circa 1725, begraven te Onstwedde 29 mei 1774.
452 - Herman Straten, van Westorf, Lippe.
453 - onbekend.
454 - Evert Jans, geboren te Boen circa 1685 ?, begraven te Onstwedde 22 mei 1763. Gehuwd met:
455 - Swaantje Roskens, geboren te Boen circa 1690, aldaar overleden 24 januari 1748.

TIJDSCHRIFT VOOR GENEALOGIE EN HISTORIE „WESTERWOLDE”

WESTERWOLDE

JAARGANG 10 No. 2

JUNI 1989

REDACTIE: S.H. ACHTEROP
E.G. SCHRAGE
C.J. WEGMAN, eindredacteur
Acacialaan 27
7642 TW Wierden
tel. 05496 - 72437

SECRETARIAAT: Mevr. G.P I. HISKES - KNIGGE
■ lidmaatschap M. Hardenbergstraat 3
■ abonnementen 9643 LD Wildervank
■ administratie tel. 05987 - 13095
■ archief

PENNINGMEESTER: Mevr. M. GEIKENS
Dorigweg 6
9551 AM Sellingen
tel. 05992 - 2408

BANK: RABO-bank Ter Apel - Sellingen B.A.
■ rekeningno. 3586.06.063 ten name van de Vereniging voor
Genealogie en Historie Westerwolde;
■ postgironummer van de bank: 839846.

LIDMAATSCHAP: ■ entrée éénmalig f 10,--;
■ contributie f 32,50 per jaar (inclusief tijdschrift uit
te rekenen op de driemaandelijke bijeenkomsten - bij
toezending per post worden de portokosten afzonderlijk in
rekening gebracht;
■ donateursschap f. 25,-- per jaar (inclusief tijdschrift)
exclusief portokosten.

INHOUD:

E.G.Schrage	INVOERING VAN DE HERVORMING IN WESTERWOLDE	blz. 31
C.J.Wegman	HET OUDE GEMEENTEHUIS VAN ONSTWEDDE	blz. 34
C.J.Wegman	ERVE HEILCKE	blz. 38
E.G.Schrage	BELASTINGEN II	blz. 45
C.J.Wegman	EEN BIJZONDERE AKTE UIT 1649	blz. 48
A.Migchels	KWARTIERSTAAT MIGCHELS (SLOT)	blz. 56
	VRAGEN EN ANTWOORDEN	blz. 59

VAN HET BESTUUR:

Zoals op de laatste ledenvergadering is medegedeeld , heeft er een wisseling van de redactionele functies plaats gevonden. De functie van eindredacteur is door de heer Schrage overgedragen aan de heer Wegman. De heer Schrage blijft echter lid van de redactie.

Het bestuur stelt het op prijs om de heer Schrage haar welgemeende dank uit te spreken voor de vele jaren dat hij het eindredacteurschap (hetgeen bij onze vereniging bijzonder veel werk betekent) belangeloos heeft vervuld. Wij hopen nog vele stukken van zijn hand in ons tijdschrift tegen te komen.

VAN DE REDACTIE:

Zoals bekend mag worden geacht, kunt u met vragen over genealogie vrijwel altijd telefonisch terecht bij onze secretaresse mevrouw Hiskes-Knigge. Ook kan inzage van stukken uit ons archief worden verschaft bij haar thuis, uiteraard na voorafgaande afspraak. Deze dienstverlening is vrij uniek en het is daarom dat wij er vanuit gaan dat, indien u overgaat tot publikatie van uw gegevens in de vorm van een boek (je) waarbij veel gebruik is gemaakt van bovengenoemde dienstverlening, onze bibliotheek met een gratis exemplaar wordt verrijkt.

INVOERING VAN DE HERVORMING IN WESTERWOLDE

Samenvatting van de inleiding, gehouden ter jaarvergadering op 1 april 1989 door E.G. Schrage.

De invoering van de Hervorming in Westerwolde is moeizaam op gang gekomen. Gegevens daarover vinden we in de "Acta der provinciale en particuliere synodes", deel VII, in druk uitgegeven in 1898 door dr. J.Reitsma en dr. S.D. van Veen.

Moeilijkheden waren er op de terreinen van:

- de bezetting van de predikantsplaatsen;
- de voorziening in het levensonderhoud der predikanten;
- de aanstelling van ouderlingen, diakenen en kerkvoogden;
- de toestand van de kerkgebouwen, pastoriën en kosterijen;
- het schoolwezen.

Na de verovering van Groningerland door de Staatse troepen onder prins Maurits en graaf Willem Lodewijk werd in 1595 door stadhouder Willem Lodewijk en de Gedeputeerde Staten van de provincie van Stad en Lande een kerkordening ingesteld.

Opgericht werden zeven Classes, waarbij Oldambt en Westerwolde in één Classis verenigd werden.

De eerste provinciale synode werd al in 1595 te Groningen gehouden, bijeengeroepen door Stadhouder en Gedeputeerde Staten. Willem Lodewijk was hierbij zelf aanwezig. Het verslag van deze Synode is geschreven in het Latijn; later werd de landstaal gebruikt, wel doorspekt met vele latijnse termen. Die taal doet ons Duits aan door de vele duitse woorden en uitdrukkingen. Of dit een gevolg is van de herkomst van de predikanten, dan wel dat dit een weergave is van de toen in onze streken gebruikelijke taal, ontgaat ons. Dat deze taal verschilde van de hollandse blijkt als de Synode in 1600 wenst dat "de Heidelbergse Catechismus und Westersche psalm-boleen up die Ostersche sprake oversettet wehren, ahngesien die Westersche sprake hier nit gebricklich".

In de Acta komen gaandeweg namen voor van predikanten in Westerwolde, hetzij omdat ze ter Synode verschenen, hetzij omdat er met hen problemen waren.

Zo is op 4 april 1597 namens de Classes Oldambt aanwezig ds. Joannes Mensing (of: Mentzingius). Hij is ook present in 1602 en 1605 en blijkt dan "Pastor tho Onstwedde" te zijn.

Op dezelfde datum wordt genoemd Petrus Scepelitzius die gedurende drie maanden "gesuspendeert" (geschorst) is. Als "prediger tho Wedda" wordt hij genoemd op 6 mei 1605. Zijn Classis heeft dan de "approbatie" (goedkeuring) van zijn beroeping aan de Synode gezonden en deze approbeert zijn beroeping "bij provisie" (voorlopig). De Synode vermaant hem goed acht te geven op zijn ambt en leefwijze en daar moet zijn Classis op toezien'. Ook in 1610, 1612 en 1615 blijkt hij in Wedde te staan.

De Synode van 23 juni 1600 besluit aan de Stadhouder te vragen om aanstelling van een "prediger" te Ter Apel. Dit heeft geen gevolg, zodat de Synode van 15 juni 1602 aan de deputaten synodi opdraagt om aan Gedeputeerde Staten te vragen om die aanstelling. Dit is merkwaardig omdat het Klooster ter Apel met de provincie van Stad en Lande niets van doen had. Weer twee jaar later wordt besloten dat de Synode zal schrijven aan de "olde prior" Johannes Emmen. Hem zal gevraagd worden daar een predikant aan te stellen dan wel zich aan een examen te onderwerpen om die bediening te aanvaarden. Dit laatste is gebeurd.

Nadat ds. Joannes Mensingius, Pastor tho Onstwedde, nog op 6 mei 1605 ter Synode verschenen was, overleed hij op 17 mei 1606. De vervulling van zijn plaats werd vertraagd, zodat ter Synode van 4 mei 1607 werd genoteerd dat "die huysluiden tho Unstwedde yn de beropinge suemich (nalatig) sin". Opvolger zal zijn geweest ds. Justinus Havenbergius, die op 3 mei 1613 namens de Classis Oldambt ter Synode zou verschijnen maar absent bleef. Op 16 mei 1614 is hij er wel en wordt deputatis synodi. Niet lang daarna zal hij vertrokken zijn, want op 13 mei 1616 is hij vermeld als pastor in Sawert (Sauwerd).

Ter Synode in 1614 blijkt dat "in classe Oldampt is angenomen Matthias Fabricius" die echter zijn testimonia nog moet tonen. Hij zal dus pas aangekomen zijn. Zijn werkperiode (te Onstwedde) is maar kort, want op 21 juni 1619 blijkt Johannes Fabricius hem te zijn opgevolgd. De deputaten synodi moeten letten op zijn testimonium! De acta van de Synode van 19 juni 1620 vermelden dat "Johannis Fabricius, dess pastoris soene tho Onstwedde, oock mit goeden getuichnisse instrueret und in synes vaders plaitze promoveert". Volgens het "Gedenckboeck van Stad en Lande" door Heine Hermannus Brucherus (Groningen 1792) werd Johannes in 1628 naar Oostwold beroepen.

Evenals Onstwedde werd ook ten aanzien van Vlagtwedde ter Synode van 4 mei 1607 geconstateerd dat de huysluiden aldaar "suemich" waren in de beroeping van een predikant. Ze werden gesommeerd nu binnen zes weken over te gaan tot beroeping. Uit de Acta blijkt verder niet of aldaar vóór 1620 een predikant was.

Dat was wel zo in Bourtange, waar in 1607 ds. Joannes Ringelius stond. Ter Synode van 4 mei 1612 blijkt dat hij toen was overleden. In 1616 wordt daar genoemd ds. Johannes Nicasius, die in 1618 opgevolgd blijkt te zijn door Stephanus Cohnius "onlangs beroepen uit een andere provincie". Dat hij daar aangesteld kon worden is vreemd, want op 21 juni 1619 is genoteerd dat St. Cohnius zijn testimonia examinis niet getoond heeft.

Omtrent de gemeente van Bellingwolde vermelden de Acta in 't geheel geen namen. In 1612 moet daar wel een predikant hebben gestaan, want dan besluit de Synode aan Johannes Bruints, "schoeldiener" te Critzum in Reiderland een recommandatie te geven, gericht aan de Richter, de Pastor en de gemeente te Bellingwolde.

Over Sellingen is alleen te lezen dat daar in 1607 een "oldt prediger" was

Te Blijham wordt vermeld in 1615 - 1620 ds. Bernhardus Goldswerden.

Van de kwaliteiten van de kerk in Westerwolde en zijn predikanten krijgen we geen hoge dunk als we in de Acta van de Synode van 7 mei 1610 lezen dat de Classis van het Oldambt "doleert (klaagt) wier den bedrovenden thostand der gemeente in Westerwoldingelandt und dat woste, ruhe levendt etzlicher diener aldar".

Inmiddels zijn ter Synode diverse klachten geuit over de geringe inkomsten der predikanten en over moeilijkheden daaromtrent. Zo geeft de Classis Oldambt in 1605 te kennen dat de Drost te Wedde "den predigers yn de herlicheit tho Wedde wil besperen (bezwaar maken) dat de pacht-korn off so he secht, datt misskorn tho entfangan". De Synode vindt dat onbehoorlijk: de predikanten mogen dit wel ontvangen "besunders diewile idt ehre middelen van underholdt sin".

Ook de ingezetenen pogen de predikanten te benadelen. In 1607 is genoteerd "dat de ingesethenen dasulvest (d.i. Westerwolde) den deneren ehre geboerlicke inkomsten afftrecken ende begheren sie daerinne te bekorten".

Nog in 1607 besluit de Synode zich tot de Drost te wenden omdat "in Westerwoldingelandt an enige plaetsen die kerckengoederen qualijck geadministreert, noch oick van die armen-gelde keine reckenschap gedaehn wordt".

In 1610 klaagt ds. Petrus Scepelitzius te Wedde over zijn "geheel sobere tractament und geringe upkomsten de sich nit hoger streckeden als nur dartich gemene daler und 15 mudden rogge dewelcke hem noch ser difficulter (moeilijk) wegen armoedt der ingesethenen aldar entrichtet werden. Versoeckt deswegen promotie up enen anderen platz". Hierop nemen de aanwezige leden van Gedeputeerde Staten het woord: "Die presente H. Gedeputeerden nehmen sinentwegen an bij hare medeheren sich dahen tho bearbeiden dat syner ym Hage, nhademale gedachten pastoris locus buten deser provincien sorterde, solde umb verbetering des salarii gedacht en angehouden werden". Hier zien we dus een duidelijk bewijs dat de standplaats van ds. Scepelitzius, dus Wedde, niet onder de provincie van Stad en Lande ressorteerde. In 1615 komt Scepelitzius nog eens terug op zijn financiële positie en besluit de Synode een aanbeveling te zenden aan "die heren gecommiteerden van die Clooster-goederen" om hem iets te geven.

Probleematisch was ook de verzorging van weduwen en wezen van de predikanten. Van 1604 t/m 1620 is gestreefd naar de vorming van een steunfonds, te vormen uit bijdragen van de predikanten zelf. Genoemd wordt een jaarlijkse bijdrage per predikant van "ein pandt grote", dat is 20 x 12 x stuiver = 6 gulden. Pas in 1618 blijkt er een begin van een fonds te zijn gevormd van 300 daler, die bij de Stad op rente zijn gezet. Overigens bestond het gebruik dat de weduwe van de predikant gedurende het jaar van zijn overlijden de inkomsten behield, mits de Classis in die tijd de diensten verzorgde.

Het is begrijpelijk dat tengevolge van de oorlogstoestand de conditie van kerkgebouwen, pastoriën, kosterijen en scholen slecht was. Nog in 1612 "wert dem synodo to kennen gegeven hoedat etzlicke pastoriën ende kosterijbehuisingen in Westerwoldingelandt und heerlicheit Wedda van den kerckfogeden nit underhouden worden, vornehmlich tho Wedde, Vlachtwedde und Bleyham". Ook waren er in de kerken nog restanten gebleven uit de tijd van vóór de Hervorming. Ter Synode van 1605 wijst de Classis Oldambt er op "dat noch yn Westerwoldingelandt yn de megesten kercken die altaren und ock sacramentshuzen staen wardorch nit wenig superstition (bijgeloof) yn de simpelen luiden herten is blivende". De Synode besluit zich hierover te wenden tot de Drost Jacob Entens. Veel lijkt dit niet te hebben uitgehaald, want nog in 1619 wordt de wens uitgesproken dat "religiae papistarum gantzlich mogen affgeschaffet worden als die altaren tho Siddeburen, Nuys en Calapaende (Opende) ende het sacramentshuysien thot Unstwedde".

Grote zorg baarde ook de regeling van doop en huwelijk. Hoewel er herhaaldelijk over is beraadslaagd, wordt nog in 1617 geklaagd dat er nog steeds geen "eheordnung" is. Veel aandacht vroeg ook het beoordelen van gevallen van "huwelijksbeletselen". Enige voorbeelden:

- mag een man de zuster van zijn overleden vrouw trouwen;
- mag iemand de nicht van zijn overleden vrouw trouwen;
- mag een stiefvader de weduwe van zijn stiefzoon trouwen ?

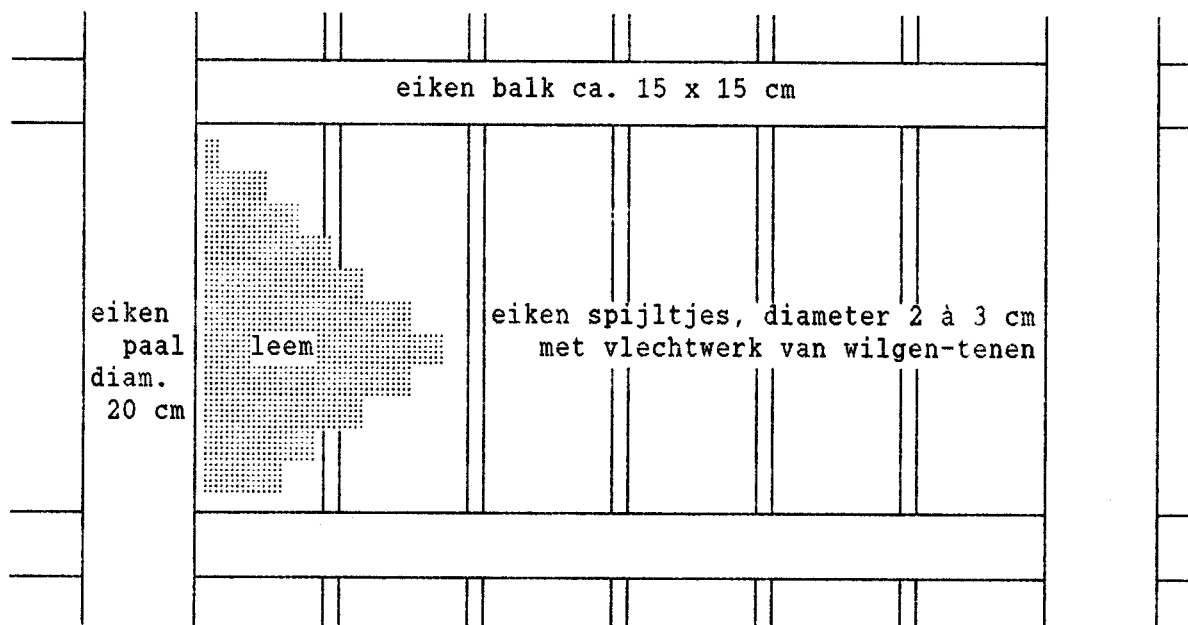
Het antwoord was in al die gevallen: neen!

Zeden en gewoonten van die tijd waren ook vaak aanleiding tot be-moeienis van de Synode.

HET OUDE GEMEENTEHUIS VAN ONSTWEDDE ook wel HAVENSTRAAT NO, 4 of ERVE HEILCKE

C.J. WEGMAN

Het dorp Onstwedde is helaas niet rijk aan historische gebouwen, maar heeft toch nog een paar huizen die nu nog dezelfde plattegrond hebben als in 1815 bij de eerste opmeting van de kadastrale toestand. Hoewel er aan die panden in de loop der tijd behoorlijk is verbouwd, lijkt toch aan het huis aan de Havenstraat no. 4 bijzonder veel behouden gebleven van de in 1815 opgemeten boerderij. Wel is, zoals de situatie-tekening laat zien, van de oorspronkelijke boerderij ruim 2/3 afgebroken, maar het woonhuisgedeelte is blijven bestaan. Het oostelijk gedeelte van het huis is vernieuwd in 1778 zoals de muurankers aangeven. Ook geven de letters SHS en HSS aan wie de vernieuwing lieten uitvoeren, n.l. Simon Harms Strating en zijn zoon Harm Simons Strating. Het westelijke deel van het woonhuis is echter veel ouder. Daarin werd bij de restauratie, die duurde van 29- 3-1982 tot 29- 8-1985 nog een eikehouten vakwerk wand gevonden, die was opgevuld met leem vermengd met koemest. Op bijgaande tekening is globaal aangegeven hoe zo'n wand is opgebouwd.

De schattingen over de ouderdom van deze vakwerk-wand lopen nogal uiteen n.l. van 1400 tot 1600. De schuur van het huis was in 1948 zo bouwvallig geworden dat deze moest worden afgebroken. Deze schuur is van recenter datum, omdat de staanders (die, zoals te doen gebruikelijk op veldkeien waren geplaatst) waren gemaakt uit hout, dat afkomstig was van het afgebroken kruithuis te Bourtange en moet dus zijn van na 1850, toen immers de vesting zijn functie verloor.

Bij invoering van het kadaster is eigenaar Jan Harms Stratingh (1799-1866), vervolgens diens zoon Febo Stratingh, geb. 31- 5-1834 en gehuwd met Cornelia Hanzens. Diens zoon Harm Stratingh, geb. 1- 1-1889, is de laatste van de familie die in dit huis heeft gewoond. Hij overleed op 24- 5-1979. Als dit huis in juni 1981 wordt verkocht, is het 226 jaar in het bezit geweest van de familie Stratingh.

Het woonhuis dankt zijn bekendheid als "het oude Gemeentehuis" aan het feit dat op 27 september 1851 voor 't eerst in dit pand wordt vergaderd door de gemeenteraad. Daarvoor vonden de raads-vergaderingen plaats in andere gelegenheden, zoals de schuur van de landbouwer Migchels. Ook de burgemeester heeft dan een kamer waarin hij enkele dagen per week zitting heeft. Dat lokaal werd gehuurd van de kastelein Stratingh voor 25 gulden per jaar. Deze huisvesting heeft geduurd tot 1863, toen het "gemeentehuis" werd ondergebracht in het hotel Dopper te Stadskanaal.

Het blijkt dat het bij niemand meer bekend is, dat dit woonhuis en de grond waarop het staat van oorsprong één van de dertig eigen-erven van het dorp Onstwedde was, namelijk het Erve Heilcke. Dat komt omdat:

- het Erve al in 1755 wordt verkocht aan de Stratinghs;
- de laatste Heilcke in Onstwedde in 1780 is overleden;
- van de nazaten van de oorspronkelijke bezitters niemand in Onstwedde is gebleven en elders waarschijnlijk andere familie-namen hebben aangenomen.

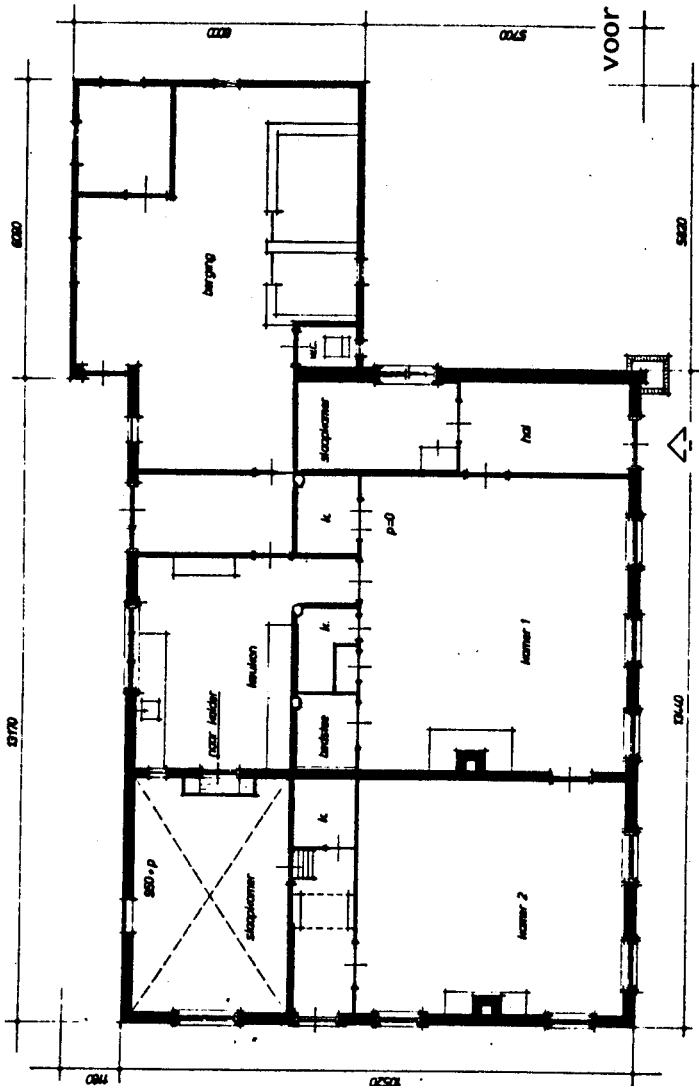
In 1755 wordt de boerderij met tuin van het Erve verkocht door Wubbe Jarkes Thedingh (die gehuwd was met de erfdochter Albertje Jans Heilcke) aan Simon Harms Strating voor 517 Car.gl.. Simon Harms Strating, een koopman uit Westdorf in Lipscherland (Duitsland), zal een gedeelte van de boerderij hebben ingericht als winkel annex herberg. In 1756 blijkt namelijk dat er in het voormalige Erve Heilcke een winkel en in 1765 ook een herberg is gevestigd.

In de tijd dat Wubbe Jarkes Theding en Albertje Jans Heilcke op dit erve wonen is het al geen vol boerenerve meer; in 1745 en 1747 wordt kerkelijke belasting betaald voor 1/2 erve en in 1749 zelfs maar voor 1/3 erve. Als Wubbe en zijn vrouw Albertje Jans Heilcke het ouderlijk goed verkopen, hebben zij al een boerderij op de Onstwedder Hófte gekocht voor 890 Car.gl. (Onstwedder Hbfte no. 2) en wel op 5-3-1754. Hun dochter Antje overlijdt in 1770 op ongeveer 25 jarige leeftijd vermoedelijk in het kraambed. Wubbe wordt op 28-11-1770 begraven en dan verkopen Albertje en haar schoonzoon Hans Reints Mennersing het huis in de Hófte op 12-12-1771 voor 1470 Car. gl.. De schoonzoon Hans Reints Mennersing hertrouwt wel maar wordt al op betrekkelijk jonge leeftijd op 20-11-1776 begraven. Albertje is dan nog alleen over, want ook haar kleinkinderen zijn jong overleden. Als Albertje Jans Heilcke dan overlijdt, is er in Onstwedde geen naaste familie meer, zodat de zoon van haar broer Albert uit het Winschoter Zuiderveen op 26-1-1780 naar Onstwedde komt om te betalen voor een armlaken over haar kist.

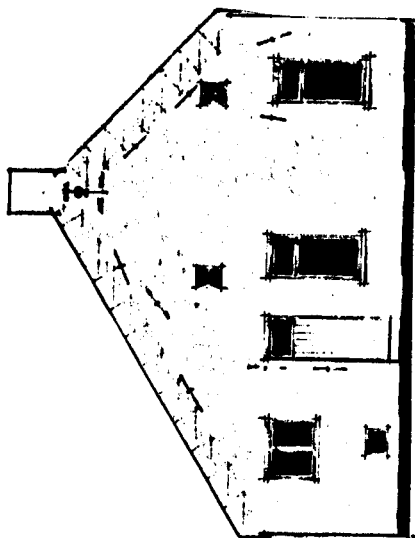
Van Albertjes vader Jan Heilcke is heel weinig bekend, zelfs niet eens of hij, dan wel zijn vrouw een Heilcke was. In feite is van hem niet meer bekend, dan dat hij genoemd wordt bij de doop van zijn 2 kinderen en in de lijst van eigenerfden op 8-10-1711.

Zijn vader, Albert Jans Heilcke heeft daarentegen flink aan de weg getimmerd, want van hem zijn nogal wat akten gevonden. Zij lieten 6 kinderen na, die mogelijk nageslacht hebben, dat met een andere familienaam door het leven gaat of gegaan **is**.

Van het verdere voorgeslacht is aangenomen dat Lambert Heilcke geb. ca. 1525 en Johan Heilcke geb. 1555 vader en zoon zijn; hoewel niet waarschijnlijk, is ook mogelijk dat het broers zijn geweest.

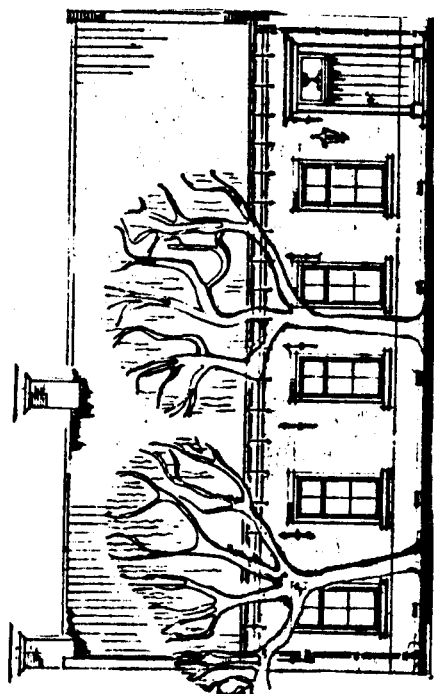

voor restauratie

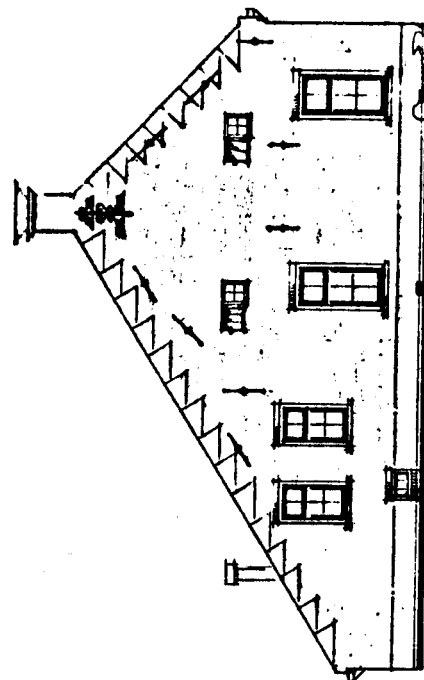
—noord-oost gevel—

—plattegrond—

noord-west gevel

na restauratie

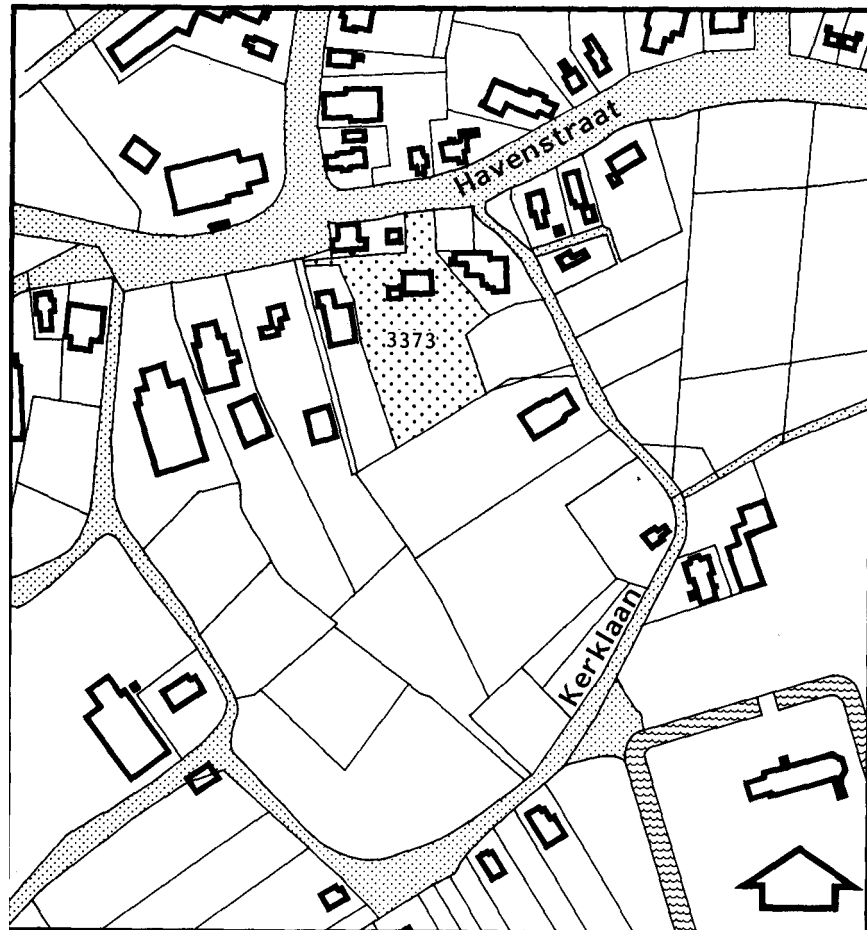

—noord-oost gevel—

HET RONDE LOEGH

Anno 1829

Anno 1981

ERVE HEILCKE ONSTWEDDE

door C.J. WEGMAN

HUISNUMMER 50

1- 1-1829 kadastrale nummers: 507 huis en erf 11.10 are
 508 boomgaard 10.30 are
 509 tuin 11.40 are

Eigenaar no. 292: JAN HARMS STRATINGH, landbouwer te Onstwedde.

JAN HARMS STRATINGH huwt te Onstwedde met Geesje Berends Holtkamp
geb. 13- 7-1799 Onstwedde 9-10-1824 geb. 26-10-1802 Bellingwolde
ged. 21- 7-1799 Onstwedde ovl. 23- 3-1869 Onstwedde
beroep: landbouwer en kastelein d.v. Berend Fiebes Holtkamp
ovl. 29- 6-1866 Onstwedde en Antje Martens Sijbens
z.v. Harm Simons Strating
en Albertje Wubbes Hiskes
kinderen: zie burgerlijke stand

De oudste zoon Simon Harms Strating erft de boerderij met toebehoren, die op 7- 5-1796 voor 2609 gulden is gekocht van Antje Harms Nannings. De grond waarop deze boerderij staat, behoorde oorspronkelijk ook tot het Erve Heilcke en moet omstreeks 1680 zijn verkocht aan Harm Boeles Nannings, wiens nazaten er jarenlang een tapperij hebben gehad. De jongste zoon Jan erfde het ouderlijk huis.

HARM SIMONS STRATING huwt te Onstwedde met Elsje Wilts Buirs
ged. 21- 7-1754 Onstwedde 23- 4-1780 geb. 27-12-1757 Vlagtwedde
beroep: koopman en kastelein geb. Wollinghuizen
ovl. 11- 6-1821 Onstwedde (50) betaald voor een armlaken
z.v. Simon Harms Stratingh over haar kist op 26- 5-1781
en Houke Everts d.v. Wilt Jans Buirs
 en Antje Jans Bontkes
kinderen: geb. en ged. te Onstwedde
 6- 3-1781 Houke begraven 22-12-1783 Onstwedde

IDEM huwt te Onstwedde met ALBERTIEN WUBBES HISKES
 18- 5-1783 geb. 1- 5-1757 Onstwedde
 geb. Veenhuizen
 ovl. 20- 7-1828 Onstwedde (50)
 d.v. Wubbe Hilwerts Koijlens
 en Jantje Jans Hiskes

kinderen: geb. en ged. te Onstwedde
21-12-1784 Simon begraven 21- 1-1785 Onstwedde
23- 2-1786 Jantien huwt te vóór 1812 met Roelf Luikens Bruggers
31-12-1789 Simon huwt Onstwedde h.c.25-11-1820 met Jantien Wubbes Reupers
14- 1-1792 Houke huwt te Onstwedde 27-11-1813 met Wubbe Jans Frouws
 3- 7-1796 Wubbe (geb.28-6) overleden in 1815, te Onstwedde op no. 50.
21- 7-1799 JAN erfgenaam

26- 5-1781 Harm Simons Straat betaalt voor het gebruik van een armlaken over zijn vrouw.

Bijdragen voor de afgebrande boerderij van Abel Boels:
3-12-1795 1e bijdrage: 35. Harm Strating 24 gl. 7 st. 4 pl..
28- 2-1810 2e bijdrage: 62. Harm Simons Stratingh 29 gl. 8 st. 5 pl..

SIMON HARMS STRATINGH huwt te Bunde Dld. met HOUKE EVERTS
geb. ca. 1720 Westorf (Lippe) 2-11-1749 geb. ca. 1725 Boen o. Bunde
beroep: koopman / kastelein begr. 29- 5-1774 Onstwedde
bgr. 27- 1-1791 Onstwedde d.v. Evert Jans
z.v. Hermann Strathe en Swaantje Roskens
kinderen: geb. en ged. te Onstwedde
- 1-1752 Swaantje huwt te Onstwedde 5- 3-1779 met Harm Gerrits Siks
21- 7-1754 **HARM** erfgenaam
24- 1-1762 Antje geb. 3-12-1761

22- 3-1756 belending: Z. en O. Simon Harms Strathe
2- 6-1756 De kerkvoogd betaalt aan de Koopman Simon Harms Straat voor
geleverde waren aan de kerk 3 gl. 2 st. 6 pl..

Uit de financieele verantwoording van de Onstwedder kerkvoogden blijkt wat
Simon zoal verkocht, n.l.: spijkers, verf, olie, lakmoes, gezegeld papier
en touw.

- 28- 6-1765 De kerkvoogd betaalt aan Simon Harms Straat 10 st. voor "jan
never tot dienst gebruikt toe steigerholt verkoopen" (voor het
herstellen van de toren).
16-11-1765 idem 4 gl. 14 st. 2 pl. voor " jan never tot dienst gebruikt
is toe de verkoopinge van het Pastorie holt".
14-11-1768 In Sijmon Harms Straat zijn huis verteerd 5 st. 6 pl. toen wij
(kerkvoogden) bij de Richter moesten wezen wegens de pastorie
arven.
23-11-1768 Wij kerkvoogden in Sijmon Straat zijn huis verteerd 6 st. 6 pl.
toen het orgel is verkocht.
5-12-1768 In koopman Sijmon Harms Straat zijn huis verteerd 8 st. toen
wij onderling bij elkander waren om een regeling op te stellen
wie en wat voor predikanten wij op de nominatie moesten hebben
voor de hele kerkeraad en kerkvoogden.

En dan volgt een opsomming van de verteringen gedurende proef-predikaties
in het huis van Sijmon Harms Straat van: Ds. Polman op 29- 1-1769, Ds.
Heidegers op 5- 2-1769, Ds. Beekhuis op 12- 2, Ds. van der Veen op 15- 2,
Ds. Oomkens op 17- 2, Ds. Meijer op 26- 2, Ds. Heeres op 12- 3. De keuze
valt uiteindelijk op Ds. Beekman, want op:

- 5- 4-1769 Hebben wij kerkvoogden met onze domini Beekhuis in koopman
Sijmon Harms Straat zijn huis verteerd 11 st.
29- 5-1774 begraven Hauke Everts, vrouw van Simen Harms Strating.
15- 3-1780 Gecompareerd: Sijmon Harms Strathe te Onstwedde mede voor zijn
minderjarige dochter Antje.
Scheiding van zijn en zijn overleden vrouws goederen, met raad
en instemming van zijn zwager de koopman Hindrik Hindriks Bee-
ving te Langakkerschans, des comparants naaste verwant van zijn
overleden vrouw zijnde, en enige in deze Heerlijkheid wonende,
tussen zijn 3 kinderen als volgt:

- le comparants dochter Swaantje x Harm Siks koopman te Wedde krijgt het halve behuizing en tuin te Wedde, geschat op 350 gld.;
 - de andere half scheid aan Hindrik Hindriks Beeving, als van Klaas Jans is gekocht;
 - de le comparant neemt zijn enige zoon Harm Sijmons Strathe en zijn toekomstige huisvrouw Elsje Wilts op in zijn behuizinge en bezittingen te Onstwedde.
- 9- 6-1790 Jan Harms Tappers te Onstwedde verkoopt aan Harm Sijmons Strathe te Onstwedde:
- een stuk groenland of Dreschgrond achter verkopers tuin, belendend: N. de koper / O. weduwe Jacob Jansen / Z. Elze Karskens / W. verkoper, (kad. 509). Koopsom 125 Car.gl..

ALBERTJE JANS HEIJLCKE huwt te Onstwedde met Wubbe Jarckes Thedingh
ged. 4-11-1708 Onstwedde 12- 4-1743 ged. 13- 5-1703 Onstwedde
betaald voor armlaken 26-1-1780 bgr. 28-11-1770 Onstwedde
d.v. Jan Alberts Heijlcke z.v. Jarcke Harms Thedingh
en Sibille Wubbes Bruiningh

kinderen: geb. en ged. te Onstwedde
ca. 1743 Antje huwt te Onstwedde 20- 4-1760 met Hans Reints Mennering
29- 5-1744 Sibille overleden vóór 1746 Onstwedde
30- 8-1746 Sibille begraven 29- 6-1760 Onstwedde

- 15- 3-1734 Albertien Jans Heijlckes verkoopt aan Boelem Jans Broijel:
- een stuck hofgrond te Onstwedde aan de Heereweg voor 135 Car.gl..
- 5- 2-1737 Albertien Jans Heijlcke tot Onstwedde verkoopt aan Jan Wubbes Folckers tot Onstwedde: (zie Onstwedde no. 53)
- een seeckere Camp land van ongeveer 5 mud, genaemt Heijlcke Camp tot Onstwedde, blijvende de worcke tussen dit verkochte Camp land en de weduwe van Boele Nannings ten laste en risico van gemelde weduwe; sullende de koper de vrije vaart en drift hebben bij de behuizinge van wijlen Boele Nannings huis langs. Belending: N. Albert Jans Sterenborgh / Z. Heereweg / W. weduwe Boele Nannings. Koopsom 750 Car.gl..
- 12- 4-1743 Uit de backen ontvangen 2 gl., toen Wubbe Jarckes en Albertien Jans zijn getrouwd.
- 25-11-1745 besetting: Wubbe Heijlke 1 gl. 10 st.. Idem 26-10-1747.
(dat is voor 1/2 erve).
- 11-11-1749 besetting: Wubbe Heijlke 1 gl. (dat is voor 1/3 erve).
- 25- 4-1752 ontvangen van Wubbe Jarckes 3 gld. voor 4 besettingen.
- 30- 1-1755 Wubbe Jarckes Theinge x Albertje Jans te Onstwedde verkopen aan de koopman Simon Harms Strathe te Onstwedde:
- een huis met tuin te Onstwedde en nog enige grond om het huis, waaronder de grond waarop het kleine huis van Alcke Alberts staat;
het huis belendend: Z. en W. de weduwe van Harm Tappers / N. de diaconie / O. de kosterie van Onstwedde;
de tuin (kad.no.518) belendend: O. Jan Huitsingh / N. en W. Hans Karskens / Z. de pastorie (aan het oosteinde 4 en aan het westeinde 8 mollen). Koopsom totaal 517 Car.gl..
- 26- 1-1780 Albert Heilke zijn zoon van Suirveen betaalt voor het armlaken dat over Albertijn Jans is geweest.

ALBERT JANS HEIJLCKE huwt te Onstwedde met Trijntje Jans
ged. 30- 9-1703 Onstwedde 17- 5-1733
z.v. Jan Alberts Heijlcke
en Antje N.
kinderen: gedoopt
Onstwedde 15-11-1739 Jantje
Winschoten 3- 6-1740 Griete
16-11-1742 Harrem
7- 3-1745 Geezijn
20- 4-1747 Geert
17- 8-1749 Hiske
16- 6-1754 Jan

Albert Jan Heijlcke moet in het voorjaar van 1740 zijn recht op de ouderlijke behuizing hebben overgedaan aan zijn zuster Albertje (die op dat moment nog ongehuwd was) en vervolgens zijn vertrokken naar Winschoten.

JAN ALBERTS HEIJLCKE huwt te Onstwedde met N. N.
geb. ca. 1671 Onstwedde vóór 30- 9-1703
ovl. 1708 -1711 Onstwedde
z.v. Albert Jans Heijlcke
en Annecke Jans
kinderen: geb. en ged. te Onstwedde
30- 9-1703 **ALBERT** 1e erfgenaam
4-11-1708 **ALBERTIEN** 2e erfgename

8-10-1711 Eigenerfden en Collatoren van het Carspel Onstwedde: o.a. Jan Jansen Broijll in qlte wegens Jan Heijlntrs.

ALBERT JANS HEIJLCKE huwt te Onstwedde met ANNECKE JANS
geb. ca. 1642 Onstwedde vóór 1- 6-1670 geb. ca. 1645
ovl. in 1698 Onstwedde ovl. na 1696 Onstwedde
z.v. Jan Alberts op 't Heijlcke d.v. Jan N.
en Jantien Geerts Heijlcke en Jantien N.
kinderen: geb. te Onstwedde
ca. 1671 JAN erfgenaam
ca. 1674 Harm in 1732 smid te Emmen
ca. 1677 Geert huwt te Ter Apel h.c. 28-1-1735 met Fenne Jans
ca. 1679 Jantje leeft in 1732
ca. 1681 Jantje leeft in 1732
ca. 1683 Alcke begraven 11- 7-1767 Onstwedde

8- 6-1667 Albert Heilcke tot Onstwedde verkoopt aan Johan Roelfs Dunne:
- een stuck afgepaelde tuine, belendend: **Z.** verkoper / **N.**
Wubbes.
1- 6-1670 Albert Heilco x Anneke Jans tot Onstwedde verkopen aan
Boelman Eelsinck x Rixte Wubbes te Ellersinghuizen:
- seecker mollenwaer over de Onstwedder Hammarck, naberlicke
mollenwaer gelijk.
23- 3-1675 Idem aan Jan Roelfs Dunne: een akker op 't Lutke Nielandt voor
16 dall..
13- 5-1677 Albert Heijlcke verkoopt aan Jan Roelfs Dunne: een acker van
4 mollen.

- 7- 5-1679 Albert Heijlco leent van Hiske Mennersingh als voorstander van de armen.
- 24- 1-1682 Albert Heilco tot Onstwedde verkoopt aan Meeme Sickes x Aicke Jansen (zijn zwager en zuster) een akker bouwland achter de Boecke.
- 11-10-1689 Insaken Geese de huisvrouw van Jan Klenter verdaagd hebbende Anneke de huisvrouw van Albert Heilco om betaling van 't plichtige.
- 8-10-1694 Albert Heijlcke is getuige (direct na de vader Jan Sickes en de zuster Alcke en Antie Jans) bij het huwelijks-contract van Harm Jans Sicks.
- 29- 1-1696 Insaken S. ab Oostervelt verdaagd hebbende Albert Heijlcke om betaling van 't plichtige. Gedaagdes huisvrouw exrip behoort wort.
- 20- 5-1698 Ins. Otto Westerborgh verdaagd hebbende verschillende inwoners van Onstwedde, o.a. Albert Heijlcke.
- 3-12-1698 Insaken Harmen Nanninges verdaagd hebbende de erfgenamen van wijlen Albert Heijlco om betaling van 't plichtige.
- 30-11-1727 ontvangen van onze Mester 16 st. 3 pl. wegens de begrafenis van Heilke Beerent, waaronder 3 st. voor een laken t'welk daarover **410** is geweest.
- 26- 1-1732 Geert Theijes en Jan Jans Osseheerde te Ter Apel verklaren gekend te hebben:
Geert Jans Smit te Ter Apel gewoond hebbende, welke bij zijn vrouw nooit kinderen heeft gehad. Hij had een ongetrouwde broer die vóór hem overleed. Verder heeft hij geen halve broers of zusters gehad. Wel heeft hij gehad 4 volle zusters namelijk:
1) Antke gehuwd met Albert Heijlcke: die heeft nagelaten 3 zoons en 3 dochters te weten:
■ Jan Heijlcke,
■ Harm Heijlcke Smit te Emmen,
■ Geert Alberts Heijlcke Smit tot Ter Apel,
■ Jantjen,
■ Jantjen, anders Lutke Jantjen,
■ Alcke Heijlcke.
2) Grete gehuwd met Geert Jans;
3) Ale gehuwd met Docter Jan tot Hoorn, die 6 kinderen hebben gehad, te weten: Jan, Harm, Grietje, Hindrick, Jantje en Harmke Jans
4) Fenne gehuwd met Luitjen Jans, welke 4 kinderen hebben, te weten: Harm, Jan, Jantje en Marrechien.
Aldus 16 erfgenamen van Geert Jans Smit en ook van haar overleden oom Geert Jans Smit.
- 11- 7-1767 begraven Alke Alberts; Hans Reijnts betaalt voor een armlaken over haar (zij is een ongehuwde oudtante van zijn vrouw, die woonde in het kleine huis).

JANTIEN GEERTS HEIJLCKE huwt te *Onstwedde* met JAN **ALBERTS** op 't HEIJLCKE
geb. ca. 1618 Onstwedde ca. 1642 geb. ca. 1612
ovl. na 1656 Onstwedde ovl. na 1656 Onstwedde
d.v. Geert Jans Heijlcke
en Alcke N.

kinderen: geb. te Onstwedde

ca. 1642 **ALBERT** erfgenaam

ca. 1645 Aicke huwt te Onstwedde ca. 1670 met Meeme Sickes

ca. 1650 Jancken begraven 13-11-1729 Onstwedde

14- 6-1656 Jan Heijllcke x Jantien Geerts tot Onstwedde verkopen aan Albert Buttes x Lamme Geerts tot Veenhuizen:
- een acker bouwlandt op d' Essche tussen Onstwedde en Veenhuizen tegens Buttes Hoff. (Renuntieerende oick in specie sie Janneke dit recht het vrouwengoedt geen verlies subject als sijnde het vercoffte opgemelt van haer sijde heergeko-

men).

26- 3-1705 Meeme Sickes x Aijcke Jans Heijlke als vader en moeder bij het huwelijkscontract van hun zoon Ham Meems Sices.

13-11-1729 ontvangen van onze Mester 1 gi. 9 st. 7 dt. van de begrafenis van Jancken Heijelke.

GEERT JANS HEIJLCKE huwt te Onstwedde met Alcke

geb. ca. 1585 Onstwedde ca. 1618 geb. ca. 1590

ovl. na 1639 Onstwedde bet. voor haar begrafenis

z.v. Jan *Lamberts* Heijlcke op 2-12-1639

kinderen:

ca. 1618 JANTIEN erfgename

ca. 1620 Lamme huwt te Onstwedde vóór 1656 met Albert Bots

ca. 1630 Geertje huwt te Onstwedde vóór 1658 met Jan Sickes

13- 8-1628 Insaken de ingesetenen van de Loge einde tot Onstwedde (Hans Huitsinge, Geert Heilike en Johan Egberts present) ienpten. tegen Johan Boles en Hiske Wierdinghe gedaeghden. Questieus over de possessie van de Achterwegh tot Onstwedde.

18-10-1628 Ins. Engel Johans tegen Alcke de huisvrouw van Geert Heilike.

25-10-1628 Is erschienen Nanne Spijckmans tot Onstwedde en heeft hem Bestellet borge en cautionaris voor Engel Johans aen Geert Johans Heilike.

22- 5-1629 Geert Heilcken vroue heeft Engel Johans voor een peerdeviller geschulden, daer van accordeert op 2 Car. gl..

idem Engel Johans heeft Geert Heilcken vroue voor een scheve Tiaecke schulden, verdragen op een halve Spansche matte.

18- 6-1631 Henric Johans, versoekende tegens Geert Meemes condemnatie omme te transporteren in naercoope an hem, soodane hoijslandt als dieselve tot Veenhuisen angecoft van sijnen broeder Geert Heilike.

19- 6-1634 Geerdts Heilkes tot Onstwedde heeft op zijn kindts grovinge aen die naberen beer geschoncken, deswegen deselve veraccordeert is op 3 Car.gl..

24-11-1637 Geert Heilke (idem Jan Egbers) om dat deselve op Sondage Jan Wubbes holdt an 't water gevoert heeft, deswegen verdragen op 1 Car.gl. 5 st. (Jan Egbers idem).

2-12-1639 Geerdts Heilcke zijn vroue ter eerde bestedende heeft onder het vergaderen an die nabuirs beer geschoncken, deswegen verdragen op 7 gl. 10 st..

26- 4-1658 Jan Siccens tot Onstwedde de rato caverende voor zijn tegenwoordige huisvrouw Geerken Geerts verkopen aan Albert Buttens x Lamme Geerts:

een lijnakker op d'Olde Hoff, belendend : W. Ede Hannes / 0.

JOHAN LAMBERTS HEIJLCKE huwt te *Onstwedde* met **N. N.**
geb. ca. 1555 Onstwedde ca. 1585
ovl. na. 1592 Onstwedde
z.v. *Johan Heijike*
kinderen: geb. te Onstwedde
ca. 1585 GEERT erfgenaam
ca. 1588 Hendrik leeft in 1631

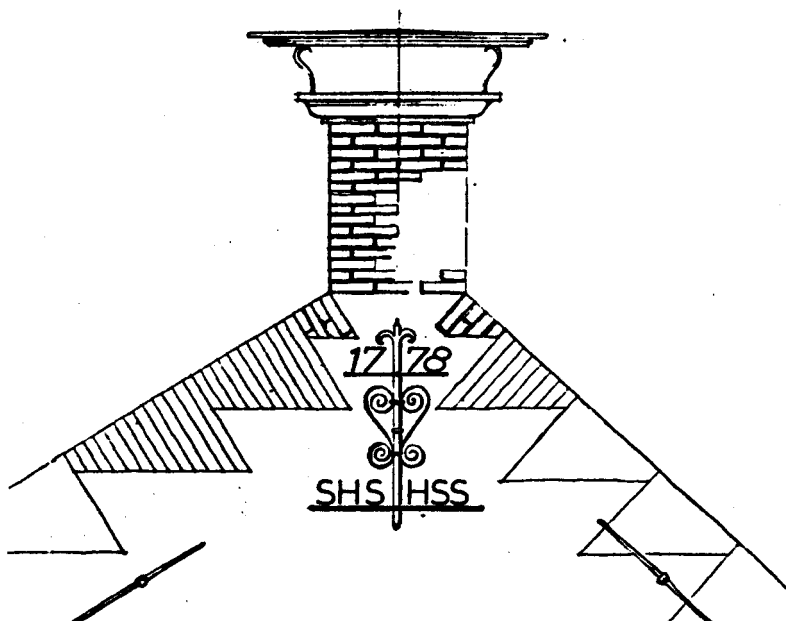
Betaalde hoenderbelasting te Onstwedde:
1589 t/m 1592 Johan Heilcke

LAMBERT JOHANS HEIJLCKE huwt te *Onstwedde* met **N. N.**
geb. ca. 1525 Onstwedde ca. 1555
ovl. 1574 -1589 Onstwedde
z.v. *Johan Heijlcke*
kinderen: geb. Onstwedde
ca. 1555 JOHAN erfgenaam

Betaalde hoenderbelasting te Onstwedde:
1570 t/m 1574 Lambert Heilicke

JOHAN HEIJLKE huwt te *Onstwedde* met **N. N.**
geb. ca. 1495 ca. 1525
ovl. 1568 -1570 Onstwedde
kinderen: geb. te Onstwedde
ca. 1525 LAMBERT erfgenaam

Betaalde hoenderbelasting te Onstwedde:
1568 Johan Heijike

Gevelanker uit 1778
Simon Harms Stratingh
Harm Simons Stratingh

BELASTINGEN

VERVOLG VAN JAARGANG 9, no. 4

DOOR E.G. SCHRAGE

Op **bladzijde** 103 is sprake van "recht van de wind". We kunnen daar nog het volgende aan toevoegen.

Volgens het Resolutieboek van Borgemeesteren ende Raedt van de Stad Groningen (Gemeente archief Groningen) werd op 2 april 1626 concessie verleend aan Henderick Henderix te Bellingwolde om op zijn eigen grond een windmolen te bouwen. Hij moest daarvoor betalen "tot deser Stadt profijt 20 Car. gulden en voortaan jaarlijks 10 gelijke guldens".

Toen Karel van Gelre in 1530 het Huis te Wedde en heel Westerwolde veroverd had, voerde hij een aantal regelingen in, waaronder het molenrecht. Dit hield voor de ingezetenen de verplichting in om hun koren te laten malen op de molen bij het Huis te Wedde. Dit molenrecht is één van de "heerlijke rechten".

Nadat Schenck van Tautenburg in 1536 Westerwolde voor Karel V had veroverd, zou, volgens de Drost Hans Hesse (1539 - 1566), zijn geregeerd zoals ten tijde van de Geldersen, dus met dat "molenrecht". Maar Hans Hesse's voorganger, Reynolt van Burmania (1536 - 1539) zou volgens Hesse bepaald hebben "dat sie muchten har korn malen uff quernen (handmolens) offte rossmuelen" (zie Renaud - van Dijk, "Het Huis te Wedde", blz. 73 en 74).

Bedoelde molen te Wedde was waarschijnlijk een door stromend water aangedreven molen. Hiervan is sprake op 7 juli 1476 in de scheidbrief te Bevergern, uitgevaardigd door de bisschop van Munster. Hierin is bepaald dat Hayo Addinga het water niet meer zo hoog mocht opstuwen dat zijn onderzaten daarvan schade zouden ondervinden (zie Renaud-van Dijk, blz. 64).

In de franse tijd zijn de heerlijke rechten opgeheven. Merkwaardig is echter dat de Stad Groningen toch nog tot 1822 de jaartax ontvangen heeft.

Op 1 januari 1806 werd door Gogel (nederlands staatsman in franse dienst) een nieuw landelijk belastingstelsel ingevoerd. Daarin komen twee soorten belasting voor:

- s de onbeschreven middelen
- de beschreven middelen.

De onbeschreven middelen waren:

- imposten op wijn, gedestilleerd, gemaal, bestiaal (of geslacht), zout, zeep, waag, turf en de "ronde maat";
- in- en uitvoerrechten;
- overige als successierechten, zegelrechten, patentbelasting, goud- en zilverwerk.

De inning van deze middelen geschiedde door ambtenaren.

Onder de beschreven middelen vielen:

- de verponding, een grondbelasting van 25 % van de huurwaarde;
- heffingen op haardsteden, deuren en vensters;
- de personele belasting op de huurwaarde van huizen en land (te betalen door de gebruiker) en ook op het bezit van meubilair, dienstboden, paarden en runderen.

De uitvoering van dit stelsel vond plaats deels van Rijkswegen, deels door de gemeenten. In 1822 werden de personele belasting en de belasting op het gemaal bij wet nader geregeld. De wet van 28 juni 1822 noemt voor de personele belasting als grondslagen:

- de onzuivere huurwaarde;
- deuren en vensters;
- haardsteden;
- mobilair;
- dienstboden;
- paarden.

De wet op de belasting van het gemaal van 1822 bepaalde onder meer dat voor het bouwen, afbreken of veranderen van een korenmolen koninklijke goedkeuring was vereist.

Reeds eerder moeten er bepalingen omtrent het gebruik van molens uitgevaardigd zijn. We vinden immers in de inventaris van het archief van de familie Hesse onder no. 198:

20- 9-1814 Request aan de directeur der indirecte belastingen in de provincie Groningen om het molenaarsbedrijf tot eigen gerief uit te mogen blijven oefenen.

Dit request werd ingediend door:

Jan Hoijting	Ter Haar
Aicke W. Hesse	Ter Waislage
Aike Alberts Warring	Laude
Geert H. teems	Laude
Wubbe Jans Velthuis	Veerste Veldhuis
Harm Alberts Schuring	Laude
Albert Jans Ter Borg	Ter Borg
Albert Jans Ter Wisch	Ter Wisch

zich noemende landeigenaars en molenaars.

Enige maanden later, op 12 december 1814 requestreren Jan Hoijting, Aike Alberts Warring, Wubbe Jans Velthuis, Albert Jans Ter Borg en Albert Jans Ter Wisch om het gebruik van de molen te Laude te mogen continueren. (Inventaris Archief Hesse, stuk no. 199). Het resultaat van deze requesten is ons niet bekend.

Iets omtrent de in genoemd jaar geldende regeling worden we nog gewaar uit het volgende stuk:

"Voor mij Schout in de gemeente Onstwedde heeft als rosmolenaar den eed gepresteerd Harm Mensens Hensems, wonende te Veenhuizen. Onstwedde de 31 Augustus 1814, de Schout voornoemd, w.g. Abel Boels".*

De gemeentebesturen kregen opdracht de "broodzetting" te regelen, d.w.z. de broodprijs te bepalen. In de Groningsche Volksalmanak van 1927 schrijft F.J.van der Zee, burgemeester van Veendam, een artikel "De broodzetting en de belasting op het gemaal" **

We ontlenen hieraan:

Na ontvangen klachten schrijven Gedeputeerde Staten op 8-12-1828 dat vooral **in** het kwartier Winschoten t.a.v. de broodzetting niet met die nauwkeurigheid en oplettendheid wordt te werk gegaan als het belang van de zaak vordert, Daardoor ontstaan verschillen in broodprijzen, die vooral in 't oog vallen, wanneer dat in naburige gemeenten plaats vindt, zoals met Vlagtwedde en Bellingwolde het geval is. Het Koninklijk besluit op de broodzetting van 1826 werd in 1854 ingetrokken.

De regeling van de belasting op het gemaal bracht mee dat bepaalde korenmolens in hun ressort het alleenrecht (octrooi) kregen om rogge te malen. De aanwijzing daarvan gebeurde door Gedeputeerde Staten ingevolge het K.B. van 1822 op de heffing eener belasting op het gemaal.

In een aanhangsel bij bovengenoemd artikel komt voor een "Staat van korenmolens-ressorten voor het platteland van de provincie Groningen, vastgesteld bij besluit van Gedeputeerde Staten van 12-12-1825".

Wat betreft Westerwolde komen hierin voor:

gemeente Bellingwolde:	Oudeschans e.o.	Egbert Hindriks Waalkens;
	Bellingwolde-dorp	Stoffer Folkerts
		Jacob Molema
	Vriescheloo	Kornelis Alberts Huizing
gemeente Onstwedde:	Onstwedde	Everwijn Klaassens Mulder
		Albert Hiskes
	Veenhuizen	de rondgaande rosmolen
gemeente Vlagtwedde:	Vlagtwedde	Berend Jans Tammes
	Jipsinghuizen	de rondgaande rosmolen
	Sellingen	Hindrik Fransens
		Lubberman
	Ter Apel	Nanne Hansens Mulder
	Bourtange	Jan van Hateren
gemeente Wedde:	Wedde e.o.	rasmolenaar Jacob Alting
	Blijham e.o.	Hendrik Roelfs Kuiper
		weduwe van Albert
		Folkerts Hazelhoff

* met dank aan de heer H. Maarsing voor de verleende inzage.

** met dank aan de heer R. Kraai voor de aanwijzing in deze.

NIEUW VERSCHENEN

GENEALOGIE VAN DE FAMILIES LUTH TE WESTERWOLDE door G. LUTH.

De schrijver is in 1966 begonnen met het verzamelen van gegevens en heeft er 21 jaar over gedaan om te komen tot deze genealogie. En dat is te zien ook, want dit werk blinkt niet alleen uit door het uiterlijk (band, papier, lay out en drukwerk) maar ook door de inhoud. Op uitvoerige wijze wordt ingegaan op de geschiedenis van de Westerwoldse families Luth. Het werk is rijk voorzien van fotomateriaal zowel van personen als van boerderijen en akten. Het is verbazingwekkend hoe de schrijver niet alleen dit fotomateriaal, maar ook de levensloop van een groot aantal mensen heeft kunnen achterhalen. Uitgebreid wordt ingegaan op de geschiedenis, zeden en gewoonten van Westerwolde in 't algemeen en van Sellingen in 't bijzonder.

Het werk is alleszins lezenswaardig, ook als u niet tot de behandelde families behoort. Het werk is (uiteraard) voorzien van een index op alle in dit werk voorkomende personen.

Onze enige kritiek op dit werk is, dat de informatie over personen soms op de grens van het oorbare ligt, dat in de genealogiën het nummer en het cursief gedrukte beter vetgedrukt en het vetgedrukte beter cursief had kunnen zijn (dat zou de leesbaarheid zeer ten goede zijn gekomen) en dat de getekende kaartjes wat slordig zijn uitgevallen.

De schrijver heeft, ondanks de te verwachten geringe oplage gekozen voor een mooie uitvoering. De prijs (f 160,--) is daar dan ook naar, maar het boek is deze prijs zeker waard.

EEN BIJZONDERE AKTE UIT 1649

C. J. WEGMAN

In het Charter van der Hove II A, deel XI komt onderstaand stuk voor dat wij in dank ontvingen van de heer A. Hazelhoff te Gouda.

Het betreft hier een bezwaarschrift van een aantal inwoners van Westerwolde, Bellingwolde en Blijham tegen een, in 1648 ingevoerde, wijziging van de mogelijkheid om in beroep te gaan, waarvan ons de pointe nog ontgaat. Het bijzondere van deze akte is echter, dat er nog iets persoonlijks van onze voorouders uit de eerste helft van de 17e eeuw bewaard is gebleven.

Ook is het opmerkelijk dat in 1649 maar liefst 74 inwoners uit Westerwolde en 47 uit Blijham/Bellingwolde hun handtekeningen plaats en dat slechts 5 Westerwolders en ook 5 inwoners uit Blijham/Bellingwolde niet blijken te kunnen schrijven. Met het onderwijs in Westerwolde in de 17e eeuw valt het dus nog best mee.

AI so d'Heerlickeid van Wedde gants en geheell separeert is van de provincie, stadt Groningen end Ommelanden : hett redes in Gerichts-saecken drie instantien heeft . hett weeger. de qualiteit of doere landt geen swaerdere lasten can dragen : het an der H:Heeren Hovetmannen Camer alleen bij submissie : dat=e selve oock int minste niet is velende de questie tusschen Stadt en d' Ommelanden voorges: Soo protesteren wij erfgesetenen in Westerwolde, Bellingwolde en Bleijham met deesen /: om d' angetogene reedenen en volgens onse octroij :/ dan wij gene wijdere end hogere appel of revijs willen annemen als an der Heeren Hovetmannen Camer, Versoeckende oock reverentelick, d'H: Heeren Gedeputeerden van Stadt Groningen end Ommelanden en willen geen hogere revijs van saecken in onse Heerlichheid van Wedde gedeugen , en soo daer gedaan te selve te willen casseren end annulleren. Acte den 12 januarij 1649.

Sibinga, richter.

1.	Detmer Aeijsenck	(Aising	Ellersinghuizen)
2.	Wybbo Abels	(Abels	Vlagtwedde)
3.	Elso ten Veenhuis	(ten Veenhuis	)
4.	Albertt Brorss	(Broers	Veele)
5.	Wubbe Capes	(Coops	Veele)
6.	Weijlcke Boijnck	(Boeijng	Vlagtwedde)
7.	Juiryn Altijnck	(Alting	Ellersinghuizen)
8.	Hans Gorijnck	(Goring	)
9.	Roeleff Sijmens	(Sijms	Vlagtwedde)
10.	Ditt is 't marck
van Jacob Luesing	(Leusing	Wollinghuizen)
11.	Johan ?		
12.	Wijlt Renwerinck	(Renwering	Veele)
13.	Jan Tappers	(Tappers	Onstwedde)
14.	Jacob Lefstinn	(Liefsting	Weende)
15.	Dit is Jan Tensijnck marck
mijn egen handt getogen	(Tensing	Veenhuizen)
16.	Harmenn Bolmans	(Bollmans	Weende)
17.	Jan Wibelinck	(Wiebeling	)
18.	..en Huijstijnck	(Huisting	)
19.	Harmen Bronijnck	(Bruining	)
20.	Gerdt Pollijnck	(Polling	Jipsinghuizen)

21.	Wubbe	Husijnck	(Huizing)
22.	Detmer	Herwerijnck	(Harding	Sellingen)
23.	Jacop	Teses	(Tees)
24.	Tonijes	Hillijnck	(Hilling)
25.	Jan	Brugers	(Bruggers	i)
26.	Johan	Menerinck	(Meendering	, ,)
27.	Johan	Schuirijnck	(Schuring	Laude)
28.	Albert	Warmerinck	(Warring	")
29.	Hijlwert	Waersijnck	(Waarsing)
30.	Albert	Eedes	(Meems)
31.	Gerdt	Trennijck	(Trenning	")
32.	Hijsko	ten Velthus mijn hant	(ten Velthuis	Vlw. Velthuis)
33.	Engels	Hulsincks ten Velthuis	()
34.	Eede	Coelers	(Koilers	Wollinghuizen)
35.	Bole	ter Wisz	(ter Wisch	ter Wisch)
36.	Albert	ter Haer	(ter Haar	ter Haar)
37.	Olerdt	Eyddijnck	(Eding	Smeerling)
38.	Hidde	Hiddinge	(Hidding)
39.	Sijeko	Ter Walslaege p pria manu	(ter Walslage	ter Walslage)
40.	Johan	ten Velthusz mijn handt	(ten Velthuis	Sell. Velthuis)
41.	Gerdt	Schoorts	(Schroers/Huges)	Onstwedde)
42.	Hijsko	Werdijnck	(Weerding)
43.	Hanno	Boeles	(Boels)
44.	Albart	Tydderynk	(Tiddering)
45.	Folcker	Folckers	(Folkers)
46.	Jan	Beijstelijck	(Besseling)
47.	Johan	Oelijck	(Oling)
48.	Hanno	Hubbelijnck	(Hubbeling)
49.	Harmen	Rijcks	(Rijks)
50.	Aeijke	Nannijngs	(Nanninges)
51.	Edo	Hannes	(Hannes)
52.	Johann	Eggebers	(Egberts)
53.	Egge	Lotterijngs	(Lottering	Smeerling)
54.	Menno	Koetes	(Koets	ter Wupping)
55.	Albert	ter Marsz	(ter Maars	Veenhuizen)
56.	Jacob	Boeims	(Boeims	?)
57.	Lucken	Roepers	(Reupers	Veenhuizen)
58.	Thole	Abels	(Abels/Thools	Onstwedde)
59.	Gerdt	Theses	(Tees)
60.	Wubbe	Horrijnns	(Horlings	Smeerling)
61.	Albert	Hallmings	(Halming/Halm)
62.	Tijdde	Tijabbes	(Tjabbes	Vriescheloo)
63.	Aeijelt	Addens	(Addens)
64.	Frerick	Eefsinck	(Eefsing	Veele)
65.	Juryynn	ter Borch	(ter Borg	ter Borg)
66.	Dit is het	marck van Hiske ter Borch	()
67.	Albert	Buttes	(Bots	Veenhuizen)
	Albert	Jacobs (doorgehaald)		
68.	Johan	Nannes	(Nannes	Vriescheloo)
69.	Jan	Frecks	(Freriks)
70.	Else	Bruggers	(Bruggers	Vriescheloo)
71.	Gerdt	Edes	(Edes)
72.	Dit is Habbe	Tijabbes marck	(Tjabbes)
	mijt sin egijnn	hant getoegen		
73.	Johan	Toles	(Tools)
74.	Dit is	Gert Albers	(Alberts)
	marck mit sin egijnn	hant getoegen		

Bellingwolde

- 1. Albert Jacobs
- 2. Sijben Tijabbes
- 3. Jacob Graver
- 4. Claes Graver
- 5. Adde Alders
- 6. Aldert Sebens
- 7. dit is Harmen Jans marck
mit sin Eijgen handt getoegen
- 8. Gerdt Jans
- 9. Sijben Dijurtz
- 10. Nanno Eppes
- 11. Hommo Eppens
- 12. Johan Engelkes
- 13. Aeiso Omckes
- 14. Engell Hijndricks
- 15. Seebens
- 16. Herman Seebens
- 17. Andreas Schinckell
- 18. Unico Heerens
- 19. Arendt Berendts
- 20. Heerdts Koenes
- 21. Albert Jansen

- 19. Elbrijch Janss
- 21. Harmen D(V?)elis
- 23. Sijpko Boellens
- 25. Berendt Gerdes

Bleijham

- 1. Ompko Aijssens
- 2. Roeleff Broers
- 3. Ompko Aijsens tot
begerte van Jarssko Harmans
- 4. Ficke Sijbens
- 5. dit is Berent Berents marck
mijt sijn eijgen handt
getoegen
- 6. Tijacko Gerdts
- 7. Wijbo Harmans
- 8. Johan Abels
- 9. Sijbelt Hoveng
- 10. Jan Jans uth begerte
van Boele Ockes
- 11. Heere Berens
- 12. Fopko Aelders
- 13. dit is Wilt Brors marck
mijt sin eijgen hant
getoegen
- 14. Menso Johans
- 15. Focke Harmens
- 16. IJan Coeners
- 17. Berent Roeleffs
- 18. Trijcko Alders
- 20. Luppo Boeles
- 22. Nancke Haijeker ??
- 24. Haeij Renebes ??
- 26. Boele Roeleffs

Als we ons beperken tot Westerwolde, dan zien we dat het kerspel Vlagtwedde als volgt is vertegenwoordigd: dorp Vlagtwedde 5 (18), Veele 3 (11), Wollinghuizen 1 (5), Jipsinghuizen 3 (5), Ellersinghuizen 3 (6), Weende 5 (6), Vlagtwedder Velthuis 2 (2), tezamen 22 eigenerfden van de 54;

het kerspel Onstwedde: dorp Onstwedde 15 (28), Veenhuizen 4 (10), Smeerling 5 (6), Ter Wupping 1 (3), Ter Sterenberg 0 (1), de Witte 0 (1), Wessinghuizen 0 (2), tezamen 25 eigenerfden van de 51;

het kerspel Sellingen: dorp Sellingen 5 (7), Laude 5 (8), Ter Borg 2 (2), Ter Walslage 1 (1), Ter Wisch 1 (1), Ter Haar 1 (1), Veerste Velthuis 1 (1), tezamen 16 eigenerfden van de 22;

het kerspel Wedde: geen van de 19 eigenerfden;
het dorp Vriescheloo: 9 eigenerfden van de 18;

Vreemd is dat slechts een kleine 40 % van de eigenerfden dit verzoek onderschreven heeft en van het kerspel Wedde zelfs helemaal niemand.

Heer d' Heerlicheit van Wedde grante en goeste
 Sepanort ike van de provincie, Stadt Groningen end
 Ommelanden: Het weder in c'owijts-parten die
 instantien geeft: Het voegen de qualiteit of doer
 landt geen soorderen laten van dragen: Het an
 der H: Heeren Houtmannen Cause alson bij sub:
 missie: Danhelve ook int minste niet ike weder
 de quofte h'kefen Stadt end Ommelanden vooght.

Soo protesten wij ingesekens in westerwalde,
 Bellingwoode en Blijham van doesen / om d'
 anpogene wederen en volgen onse octroy /
 dat wij geen loyden ~~en~~ hoogere appel of revijs
 willen annemen als an der Heeren Houtmannen
 Cause, verstaende ook reverentlick, d' H:
 Heeren Gedeputeerde van Stadt Groningen end
 Ommelanden en willen geen soogere revijs van
 parten in onse Heerlicheit van Wedde gesien,
 en soo daer wt giden te selve te willen referen
 end annulleren. Datum den - 12 - januarij - 1549 -

Justus Anfrank
 Wylhelmo H. B. L. S.
 J. G. van der Meer
 Albertus B. v. d. B.
 W. Lubber van der
 Wijncker bijmech
 J. van der Meer
 Jans gouymel
 A. Doubriff. p. m.

Bilingen
 rijk.

Dit is te Komant van
 Jacob Luffing

11

Johannes

Wijlt van vromen

Jan tappers

Jacob Luttikhuis

Jij ibjan tappers

Marek M. Mij. Eijer
Jant Grooten

Jacques Bolman

Jan Willem

Johannes Gijzen

Jacques Gijzen

Jant Grooten

Wubbe Gijzen

Obert ter Wiering

Jacob M.

toetje Gijzen

Jan Burger

Joban Menerink

Jesun Gijzen

Albert van der Meer

Dirk van der Meer

Albert Gijzen

Jant Grooten

Johannes van der Meer

Jongel Gijzen van der Meer

Eda Coninck

Bela ter Wier

Albert ter Wier

W. van der Meer

Gida Gijzen

20

30

Sjirke Lox Waltstager p p r i a m a n n -

Gosar den Wilsenijer Sandt -

yndt b. boortz

Gypho wot dijnd

Sanno bondno

Albantz zydenynd

P o e r h e r P o e r h e r

Jan Bytbelgwa

Gosar oelijnch

Sanno gybbelijnch

Gumma wjg

Jesye namijnch

Ed. Jants

Jogum eggelant

egge forzongy

Mummo doort

Albantz wot marz

Jacob boezomb

Lucker Hoapard

Adols abelt

yndt Thant

W. B. boezomb

Albantz ballmang

Gyden wjg

Arjant d d d d

Jesye wjg

Jungem zur Beicht

— Sit. ich grüß dich
Vom Hohen zur Beicht

Albert Bittner

~~Albert Bittner~~

~~Johann Bittner~~

Johann Bittner

Die Jungfrau
grüß dich

Sieh dich selber an

Mariae Heil für Ewig

... frucht zu dir

... jedem todt

Sieh dich an gut altem

... mit dir

Ewig frucht zu dir

... dir

Bellingwolde

1
H. Coert Jansz
Hans Jansz

Jacob Jansz
Jacob Jansz
Wille. Alkman

Andert Jansz
Dit is Gerrit Jansz
Marit mit sin Eyzen
Jant gatongen
merat Jansz

10
Bijbe. Jansz
Wille. Jansz

Wille. Jansz
Wille. Jansz
Wille. Jansz

Wille. Jansz
Wille. Jansz

Wille. Jansz

Andreas Jansz

Wille. Jansz

Wille. Jansz

20
Wille. Jansz

Wille. Jansz

Bleyham

1
Wille. Jansz
Wille. Jansz

Wille. Jansz
Wille. Jansz

Wille. Jansz

Dit is Gerrit Jansz
Wille. Jansz
Eyzen Jansz
Wille. Jansz

Wille. Jansz

Wille. Jansz

Wille. Jansz

Wille. Jansz

Wille. Jansz

Wille. Jansz

Dit is Wille. Jansz
Wille. Jansz
Wille. Jansz

Wille. Jansz

Wille. Jansz

Wille. Jansz

Wille. Jansz

Wille. Jansz

Wille. Jansz

Wille. Jansz

Wille. Jansz

Wille. Jansz

Wille. Jansz

Wille. Jansz

Wille. Jansz

1

10

20

KWARTIERSTAAT MIGCHELS

SLOT

A.Migchels.

XIe GENERATIE

- 1024 Harm Wubbes Bruininck, huwt met
 1025 Icke Geerts Stroedinck, betaald voor uitvaart op 9-11-1675
 1026 Berent Johans Liefstinck, huwt met
 1027 Dedde Mennes
 1028 Johannes Fabricius, predikant te Onstwedde, huwt met
 1029 Trijntje Michaels Fischer
 1048 Hensum Hensums
 1056 Reint Geerts, huwt met
 1057 Tiabbe
 1058 Geert Strerenborg, begr. Onstwedde 31- 7-1728, huwt met
 1059 Jantje Huistinck
 1080 en 1081 = 642 en 643
 1088 Wubbe Hiskes Weerdingh, huwt met
 1089 Gepcke Jarckes Thedingh
 1090 Harm Luiringh, huwt Vlagtwedde h.c. 29- 6-1675
 1091 Wupke Hiskes ten Velthuis, weduwe van Boelman Boeles Nanninges.
 1092 Frerick Reints Hardingh, betaald voor zijn graf op 20-10-1712,
 huwt met
 1093 Getert Nannes
 1094 en 1095 = 1024 en 1025
 1096 Aijcke Reints Naningh, betaald voor graf op 4-11-1705, huwt met
 1097 Swaantje Wilts, weduwe van Nanne Jans Besselingh, betaald voor
 graf op 17-10-1710
 1098 Hanne Boelmans Hubbelingh, huwt met
 1099 Albertien Huitsingh
 1100 Harmannus (Mans) Meeningh, huwt met
 1101 Elske Jans Dunne
 1102 en 1103 = 584 en 585
 1104 Karsken Hansen Huitsingh, huwt met
 1105 Engelcke Horlings
 1106 en 1107 = 1088 en 1089
 1108 Albert Elses Halmingh, huwt met
 1109 Geertien Harms Bruiningh
 1110 Willem Engbers, huwt met
 1111 Gijssel
 1112 en 1113 = 1058 en 1059
 1114 en 1115 = 1092 en 1093
 1116 Derck Hindricks Hiddingh, huwt met
 1117 Albertien Frericks Huitsingh
 1136 Geert Alvers Bots, betaald voor graf op 11-11-1719, huwt
 Vlagtwedde 4- 6-1699 met
 1137 Trijntje Jans
 1138 Jan Hindricks Smit, geb. Holthuisen, huwt met
 1139 Aaltje Severijns
 1140 Frerick Engels Edingh, huwt met
 1141 Fenne
 1142 Claes Hindricks Stroedingh op 't Aijsingh, huwt met
 1143 Swaencke Aijsingh
 1156 Jacob ter Borgh, huwt met
 1157 Geertien Hindricks Swiers
 1158 Jan (op) ter Walslage, huwt met
 1159 Alcke Wubbes ter Walslage

1238 Hiske Jans, begr. Onstwedde 14- 9-1729, huwt met
1239 Aaltje Jans, begr. 15- 4-1733
1280 Reijnt Johans Naeningh op 't Hardingh, huwt Onstwedde ca.
1-6-1632 met
1281 Gepcke Frericks Hardingh
1282 Marine Stroedingh, huwt met
1283 Wupcke
1284 Lammert Hiskes ten Velthuis, huwt Vlagtwedde 11-12-1665 met
1285 Annecke Harms Boelmans
1286 Wubbe ter Walslage, huwt met
1287 Naencke Coijlers
1290 Claes Jans Smit, huwt met
1291 Grietje Geerts Stroedingh
1302 en 1303 = 1096 en 1097
1344 Albert Willems Hiddingh, huwt met
1345 Heilcke Geerts
1360 Elzo Wubbes op 't Foickers, huwt met
1361 Annecke Foickers
1364 Jan Hiskes op 't Jacobs, huwt Onstwedde h.c. 24- 3-1654 met
1365 Talie Alberts ter Maars
1366 en 1367 = 672 en 673
1368 Meeme Sickes, huwt ca. 1686 met
1369 Aijcke Jans Heijlcke
1370 Berent Jans Meemes, huwt met
1371 Aaltje Hilwerts Waarsingh
1382 en 1383 = 1096 en 1097
1412 Roelf Harms, huwt Onstwedde h.c. 17- 3-1699 met
1413 Alcke Aickes Naeningh
1414 en 1415 = 1116 en 1117
1416 en 1417 = 1412 en 1413
1418 Remcke Wubbes Bruiningh op 't Wiebelingh, ged. Vlagtwedde
24- 3-1678, huwt Vlagtwedde h.c. 23- 6-1698 met
1419 Lutgert Willems Rencks
1440 Harm Coijlers, ovl. Vlagtwedde 16- 8-1716, huwt Vlagtwedde
1- 7-1692 met
1441 Albertien Karskens Huitsingh, ovl. Vlagtwedde 21- 4-1707
1444 en 1445 = 1238 en 1239
1446 Heije Harmens op 't Schot
1447 Jantien Hindricks Swiers

Noot van de eindredacteur.

De kwartierstaat Migchels is hiermede, na 5 afleveringen in ons tijdschrift, ten einde gekomen. Ik meen echter dat het goed is om ons af te vragen of het verstandig is om met deze wijze van publiceren door te gaan.

Het publiceren van kwartierstaten heeft tot doel om aan onze leden informatie te verschaffen, die zij kunnen gebruiken bij de samenstelling van hun familie-stamboom of veel meer om hun eigen kwartierstaat mee aan te vullen. Op die manier kan warden voorkomen dat meerdere leden gaan zoeken naar voorouders die al door anderen zijn gevonden. Dat spaart tijd en kosten, die weer kunnen worden aangewend om nog onbekende voorouders op te sporen.

Nu is het in de regel zo, dat de gegevens van na 1900 voor de meesten van ons vrij gemakkelijk in de naaste omgeving zijn te verkrijgen (familie, gemeentehuis, begraafplaatsen enz.). Het is dan ook om die reden dat vele genealogische tijdschriften als voorwaarde aan publicatie verbinden, dat de probant (dat is de persoon wiens kwartierstaat behandeld wordt) geboren moet zijn vóór 1900 en soms zelfs vóór 1840 (waarbij terwille van de leesbaarheid van het tijdschrift tot maximaal 16 (!) kwartieren wordt gegaan).

Als een kwartierstaat die (nog niet bekende) informatie verschaft is het m.i. verantwoord om tot publicatie over te gaan, waarbij dan voor lief moet worden genomen dat het voor de, niet met hun kwartierstaat bezig zijnde, leden uitermate oninteressant kan zijn.

Het gebruik maken van eerder gepubliceerde gegevens is uiteraard toegestaan, maar indien men tot publikatie overgaat, dient wel de bron te worden vermeld. Voorkomen moet echter worden, dat gegevens die uit dit tijdschrift zijn verkregen in ongewijzigde vorm steeds weer in een volgende kwartierstaat terug keren.

Verder moet worden vermeden, dat bij dubbelkwartieren cijferreeksen worden vermeld, die wel voor de samensteller maar voor andere lezers saai en van geen enkel nut zijn.

Wat ik hiermede beoog duidelijk te maken is, dat een kwartierstaat ten behoeve van publikatie in ons tijdschrift in de regel aanzienlijk beknopter zal zijn, dan die voor eigen gebruik en bovendien veelal voorzien van verwijzingen.

Resumerend zou ik willen komen tot de volgende afspraken:

1. de probant moet zijn geboren vóór 1900;
2. ingeval van dubbelkwartieren moeten cijferreeksen zoveel mogelijk worden beperkt. Als voorbeeld: bij 70 = 78, dan gaan we wel door met 140 / 280 / 560 enz., maar niet met 156 = 140 / 312 = 280 / 624 = 560. Kortom met het nummer achter het = teken wordt niet doorgegaan.
3. Zodra aansluiting wordt verkregen met eerder gepubliceerde kwartierstaten, familie-stambomen of boerenerven dient daarnaar te worden verwezen en dan gestopt.

Als voorbeeld: 137. Albertien Alberts Naeningh, ged. Onstwed
17-10-1756,
zie verder "Naeningh" in 8e jaargang no. 4.

Indien de gegevens zijn verkregen uit een andere bron dan ons tijdschrift is het vaak wel gewenst om wel verder te gaan, maar dan met vermelding van de bron.

VRAGEN EN ANTWOORDEN:

Deze rubriek is bestemd voor die leden van onze vereniging, die met hun onderzoek op genealogisch gebied zijn vastgelopen. Alleen wanneer gebleken is dat de gezochte gegevens niet via de beheerder van ons archief kunnen worden verkregen, kunnen die vragen in deze rubriek worden opgenomen.

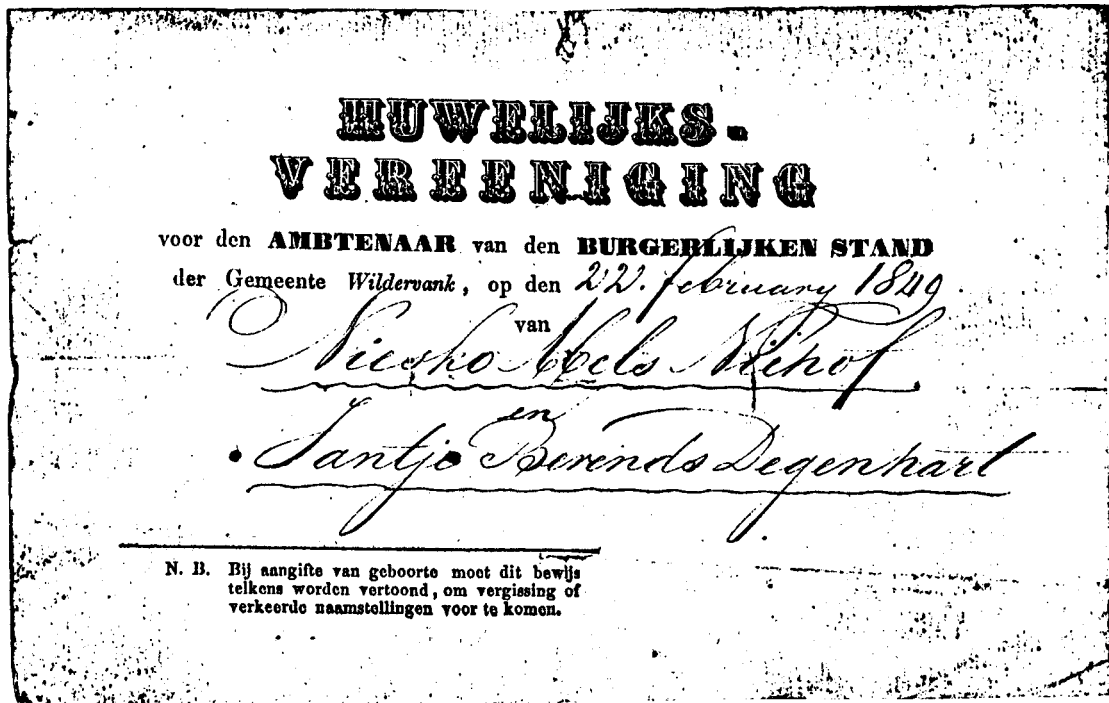
Ook vragen op historisch gebied of anderzins betrekking hebbende op Westerwolde kunnen in deze rubriek worden geplaatst.

Beantwoording gaarne via deze rubriek en dus niet rechtstreeks aan de vragensteller.

De nummering geschiedt in volgorde van binnenkomst, voorafgegaan door het desbetreffende jaar.

VRAGEN:

- 1989.1. HISKE WUBBES.
Op 16- 9-1706 sloot Harmen Bruiningh te Weende met consorten een accoord met Swaantje Engelkens, weduwe van Aijcko Bruiningh te Blijham wegens Aijcko's nalatenschap.
VRAAG: Welke is de familie-relatie van de eerst genoemde consort Hiske Wubbes met Aijcko Bruiningh ?
A.J.ter Wisch, lid no. 148.
- 1989.2. HUWELIJKS-VERENIGING.
Hieronder is afgebeeld een bewijs van huwelijks-vereniging uit 1849.

VRAAG:

Is dit bewijs de voorloper van het trouwboekje ?

1989.3. ERVE TEES IN SELLINGEN.

De eigenaar van Tees-erve, Jacob Broens Tees is in 1810 kinderloos overleden. Daarna blijkt Jurjen Jans eigenaar van Erve Tees te zijn.

VRAAG:

Waarom werd Jurjen Jans opvolger op de erfplaats Tees ?
G. Luth, lid no. 73.

ANTWOORDEN:

1989.1. HISKE WUBBES.

De hierbedoelde Hiske Wubbes moet m.i. zijn Hiske Wubbes Weerdingh, die was gehuwd met Ike Alberts Halming. Ike was een dochter van Albert Elses Halming x Geertien Harms Bruiningh. Geertien Harms was een zuster van Aijcko Bruiningh.
C.J.Wegman.

1989.3. ERVE TEES IN SELLINGEN.

Jacob Bruins Tees verkoopt dit erve op 26- 1-1804 voor 10.000 gulden aan Geert Harms. De zoon van Jacob's zuster, Engel Jans ivoorlag stelt naarkoop in en dan wordt dit erve voor het zelfde bedrag aan hem terug verkocht. Een jaar later op 22- 3-1806 verkoopt Engel Jans Moorlag dit erve aan Jurjen Jans, die overigens ook geen familie is, maar zich naar het erve gaat noemen.
De koopsom is nu echter 11.000 gulden !!

C.J.Wegman.

NIEUW VERSCHENEN II

BOERDERIJEN IN GRONINGEN door P.W. HAVIK.

Het werkje is uitgegeven ter gelegenheid van het 50 jarig bestaan van de "Groninger Heerdencommissie en verschenen in de historische reeks Stad en Lande. De auteur is o.a. directeur van de Groninger Borgengstichting en werkleider voor de provincie Groningen in de Stichting Historisch Boerderijonderzoek.

Behandeld worden achtereenvolgens in hoofdstukken: 1 De boeren. 2. Boerderijtypes. 3. Het bedrijf. 4. De woning. 5. De constructie. 6. Situering en erf.

Het werkje geeft een duidelijk overzicht van de boerderijen in Groningen en daarbij horen uiteraard de boerderijen in Westerwolde. Voor wie een overzicht wil hebben van de boerderijen in de provincie Groningen is dit werkje aan te bevelen. Voor wat betreft Westerwolde, wij vinden niet dat er een gedegen studie is gemaakt (zoals in de inleiding wordt gezegd) van de boerderijen in dat gebied en er is weinig bij dat al niet bekend was. Hopelijk komt er nog eens een

TIJDSCHRIFT VOOR GENEALOGIE EN HISTORIE „WESTERWOLDE”

WESTERWOLDE

JAARGANG 10 No. 3

SEPTEMBER 1989

REDACTIE: S.H. ACHTEROP
E.G. SCHRAGE
C.J. WEGMAN, eindredacteur
Acacialaan 27
7642 TW Wierden
tel. 05496 - 72437

SECRETARIAAT: Mevr. G.P I. HISKES - KNIGGE
■ lidmaatschap M. Hardenbergstraat 3
■ abonnementen 9643 LD Wildervank
■ administratie tel. 05987 - 13095
■ archief

PENNINGMEESTER: Mevr. M. GEIKENS
Dorigweg 6
9551 AM Sellingen
tel. 05992 - 2408

BANK: RABO-bank Ter Apel - Sellingen B.A.
■ rekeningno. 3586.06.063 ten name van de Vereniging
voor Genealogie en Historie Westerwolde;
■ postgironummer van de bank: 839846.

LIDMAATSCHAP: ■ entrée éénmalig f 10,--;
■ contributie f 32,50 per jaar (inclusief tijdschrift
uit te reiken op de driemaandelijke bijeenkomsten
- bij toezending per post worden de portokosten af-
zonderlijk in rekening gebracht;
■ donateursschap f. 25,-- per jaar (inclusief tijd-
schrift) exclusief portokosten.

INHOUD:

	IN MEMORIAM ROELF KRAAI	
A.J.Ter Wisch	TER APEL VOOR 1465	blz. 63
C.J.Wegman	ERVE BOEIJNGH	blz. 66
E.G.Schrage	HET ONDERHOUD VAN DE WEG VLAGTWEDDE BOURTANGE	blz. 84
C.J.Wegman	EEN BELANGRIJK STUK UIT 1538	blz. 87
	TIJDSCHRIFTEN	blz. 90
	VRAGEN EN ANTWOORDEN	blz. 91

VAN DE REDACTIE.

Het is ook dit keer weer gelukt ons verenigingsorgaan te vullen met, naar wij hopen, lezenswaardige stof. Toch moet het ons van het hart dat de copy nog steeds komt van dezelfde inzenders. Graag zouden wij zien dat meer copy wordt ingezonden, opdat wij eens een keuze kunnen maken. Ook tips over bijzondere historische gebeurtenissen in Westerwolde, die wij dan kunnen proberen uit te diepen, zijn welkom. Als voorbeeld noemen wij: het in deze uitgave vertelde verhaal door de heer Kraai en de tip over de muntvondst in Oostwedde van mevrouw Hiskes/de heer Volders (komt in één van de volgende nummers).

Bij het ter perse gaan van dit nummer bereikte ons het bericht van het overlijden van ons lid en informant de heer Roelf Kraai, vandaar dat het IN MEMORIAM ongenummerd is tussengevoegd.

IN MEMORIAM ROELF KRAAI

Hedenmorgen 28 augustus'1989 bereikte ons het droeve bericht dat ons lid en informant, de heer Roelf Kraai op 68 jarige leeftijd is overleden. Met hem is een Westerwolde-kenner heengegaan die zijn weerga nauwelijks heeft. Hoewel ik hem kende vanaf het tijdstip dat hij mij verzocht mee te werken aan een boekwerk voor "VLAGTWEDDE 1100", heb ik hem sedert een paar maanden beter leren kennen en waarderen. Nu is mij dan ook ten volle duidelijk welk een verlies het is, niet alleen voor zijn familie en vrienden, maar vooral ook voor onze vereniging en voor allen die belangstelling hebben voor de historie van Westerwolde.

Juist in dit tijdschrift had Kraai zo'n groot aandeel n.l. in het artikel over het hem zo bekende Erve Boeingh. Ook had hij al weer verschillende suggesties gedaan voor artikelen in volgende tijdschriften. In de paar keer dat ik bij hem thuis ben geweest om informatie te vragen werd mij duidelijk welk een schat aan gegevens hij vanaf zijn 16e jaar had verzameld. Maar dat niet alleen, hij wist ook feilloos te vinden waar zich in zijn collectie bepaalde gegevens bevonden. Zonder enige terughouding stelde hij die gegevens ter beschikking aan een ieder die in de historie van Westerwolde was geïnteresseerd.

Hoezeer zijn Westerwolde hem aan het hart ging bleek mij, toen hij mij in ons voorlaatste gesprek attendeerde op een nieuw uitgekomen boek over Westerwolde, n.l. "DE HEL VAN JIPSINGHUIZEN". Toen ik hem vroeg naar zijn mening, zei hij: Och het is allemaal wel waar wat daarin is beschreven, maar helaas komt niet tot uiting dat de beschreven toestanden niet kenmerkend voor Westerwolde, maar toen algemeen waren.

Bovendien, zei hij, ben ik niet zo gelukkig met de titel; sedert de laatste wereldoorlog weten we dat met een "hel" iets anders wordt bedoeld. En toen vertelde hij dat hij eens in de trein ergens in het westen van het land in gesprek raakte met een medereiziger. Toen hij deze vertelde dat hij uit Westerwolde kwam, bleek het enige wat zijn reisgenoot van onze streek wist, de zogenaamde hel van Jipsinghuizen te zijn. En dat deed hem dan zeer.

Hoewel hij er uitstekend voor geschikt zou zijn geweest, heeft Kraai geen vooraanstaande positie in onze vereniging willen bekleden. Hij had daar zo zijn redenen voor en uit het zeer weinige dat hij mij daarover heeft laten blijken heb ik begrepen, dat hij in een vooraanstaande positie moet zijn teleurgesteld. Hoewel ik volkomen onbekend ben met het hoe en waarom staat voor mij wel vast dat de schuld niet bij hem kan hebben gelegen.

Met de heer Roelf Kraai is niet alleen een onvervangbare bron van informatie maar ook een bescheiden en vooral integer mens heengegaan.

TER APEL VOOR 1465

Samenvatting van de inleiding, gehouden ter vergadering op 24 juni
1989 door A.J.Ter Wisch.

E.G. Schrage

De inleider begint met te verwijzen naar het boekje "HET KLOOSTER TER APEL" van dr. A.T. Schuitema Meijer, waarin de schrijver afrekent met het historisch misverstand over een ouder klooster dan dat van 1465, door de oorsprong van dat misverstand aan het licht te brengen.

vóór 1465 omvatte Ter Apel een in 1458 reeds jaren verlaten uithof van het Premonstratenser nonnenklooster "Maria Gratia" te Schildwolde. Het stichtingsjaar van het klooster Ter Apel, als dochter van het Kruisherren-klooster te Bentlage, is 1465. De stichting vond plaats op grond die was geschonken door Jacobus Wiltingh, pastoor te Garrelswier en vicaris van Loppersum. Deze had in 1458 van het Schildwolder klooster gekocht het "verwoestede erve und guet, geheiten van oldes Apell". De desbetreffende koopacte is bij een brand in het klooster Ter Apel in 1476 verloren gegaan.

Inleider heeft de oorsprong van dit bezit proberen na te gaan en is daarbij gestuit op de grote betekenis van de abt Herderik van het nonnenklooster te Schildwolde, tevens invloedrijk praepositus (plaatsvervanger) van de bisschop van Munster.

Uit de geraadpleegde historische bronnen is hem niets gebleken van een ouder klooster, dat dan vóór 1327 weer zou zijn opgeheven, want de genoemde uithof bestond in ieder geval reeds in 1327. In dat jaar was er een geschil tussen proost en convent van Schildwolde enerzijds en Weerdinge (dat nauw verbonden was met de bisschop van Utrecht) anderzijds. Gegevens over dit geschil blijken uit een vidimus (gelegaliseerd afschrift van een oorkonde), gegeven door het convent Ter Apel op 22 juli 1471. Dit stuk van 1327 bewijst dat het gebied ten westen van de Aa in de marke van Weerdinge -in de buurt van Roswinkel- is afgescheiden, verkocht of in erfpacht gegeven tegen 106 (of 16 ?) Osnabruckse marken en jaarlijks drie solidi (stuivers) bruine sterling of gelijkwaardig.

Het gebied van die uithof was territoriaal opgebouwd uit in hoofdzaak drie uithoeken van aangrenzende marken, waarvan de kerkdorpen veraf gelegen waren, te weten Weerdinge, Langen en Oldeharen. Met nog een gebiedje ten oosten van de (Ruiten-)Aa, ten zuiden van Ter Haar en ten westen van de "Olden", voorzover niet behorende tot het Langenerbroek, gelegen bij de Hahnetange. Dit gebiedje kan een "Ter Apel" geweest zijn, vergelijkbaar met Ter Haar, maar dan veel kleiner. Maar het kan ook wel van Ter Haar afgescheiden zijn. Dit is het enige deel van Ter Apel dat vanouds in Westerwolde ligt.

Genoemde oorkonde van 1327 geeft aan dat de grens tussen Weerdinge en Ter Haar, dus tussen Drente en Groningen, in die tijd liep waar nu de Nulweg ligt, en dat de Drenten niet ten onrechte na 1600 aanspraak maakten op de kloosterbezittingen. De Sems-linie zou op deze grenslijn hebben moeten aansluiten.

Dan is er een charter van 1441, via, via overgeleverd, aangaande een scheidsrechterlijke uitspraak in een geschil tussen de expanderende buiren van Roswinkel en Ter Apel. Op gebied behorende tot de marke van Weerdinge was inmiddels een streekdorp opgekomen, Roswinkel, dat zich had uitgebreid tot de dubbele grootte van Weerdinge zelf. Het bezat een kerk, maar er was nog geen zelfstandige marke.

Nog in een acte van 14 mei 1498 ("Drentse Rechtsbronnen" blz.236) verklaren de buiren van Weerdinge "dat de buir van Roswynckel uutgesat koters sint in onser marcken van Werdinghe", "ende dat men se voor ghene buer en reket".

Kort daarna, in 1516, komt een definitieve scheiding tussen Weerdinge en Roswinkel tot stand.

In 1492 volgt een aanvulling op genoemd charter van 1441, overgeleverd via een copie van een originele copie. Deze gaat in ieder geval over hetzelfde stuk grond als in 1327, maar nu dus tussen de buiren van Roswinkel en het klooster Ter Apel. Ter Apel mag verder graven in westelijke richting, Roswinkel krijgt recht van overvaart.

In het stuk uit 1327 komt duidelijk naar voren dat het geschil een Drentse zaak was: vijf Drentse pastoors deden uitspraak. Deze overeenkomst wordt herhaald en bevestigd op 18 juni 1471 ("Drentse rechtsbronnen" blz.234 en 235), overgeleverd in een notariële vidimus van 6 maart 1472.

De regeling die nu -1471- getroffen wordt geeft een omschrijving van de landerijen in kwestie en vermeldt de "teen olde vleemsche ofte ander payment" door het convent jaarlijks aan Weerdinge te betalen. Deze recognitie werd door de Stad Groningen, als rechtsopvolgster, nog in 1640 aan Weerdinge betaald. Die overeenkomst is op 18 juni 1471 opgemaakt met "consent van den amtman to Covorden en 's landes van Drenthe" als vertegenwoordiger van de landsheer, de bisschop van Utrecht, die in Weerdinge belangen had.

Wijlen de heer H.J.Scherft te Assen heeft veel onderzoek verricht over het van Weerdinge afkomstige deel van Ter Apel.

Ook de pachtovereenkomst met de buiren van Langen en Haren (de Eemskers) moest na 1465 opnieuw vastgelegd worden. Door de Stad Groningen zijn tot ver in de 17e eeuw aan Langen en Haren recognities betaald. Opvallend is dat in de koopacte van 1458 en bij de schenking van het goed "geheiten van oldes Apell" het blijkbaar niet nodig was om het grondbezit nader te omschrijven en dat het niet nodig was eventuele restanten van gebouwen nader te noemen. Er waren blijkbaar geen andere gerechtigden aldaar.

Bestudering van de geschiedenis van het Schildwolder klooster zou

misschien inzicht kunnen geven in de geschiedenis van deze uithof en een verklaring voor de toestand waarin het bezit zich in 1458 bevond, maar historische bronnen hierover zijn de inleider niet bekend. Misschien zou inzage in de processtukken van 1466 met Langen en Haren nog iets kunnen opleveren.

AANVULLING door A.J. Ter Wisch.

Heinrich Blanke brengt in zijn "Emslaendische Moorkoloniën" ook het verhaal van een ouder klooster. Hij noemt geen enkele bron voor zijn verhaal. Hij uit zijn twijfel over het bericht van de visitatie van 1289, na de overstromingen van 1277 en 1287 en schrijft: "Nadien hoort men niet veel van het Klooster, behalve dat het van de markegenoten van Altharen en Langen de grote weide bij Rutenbrock pachtte".

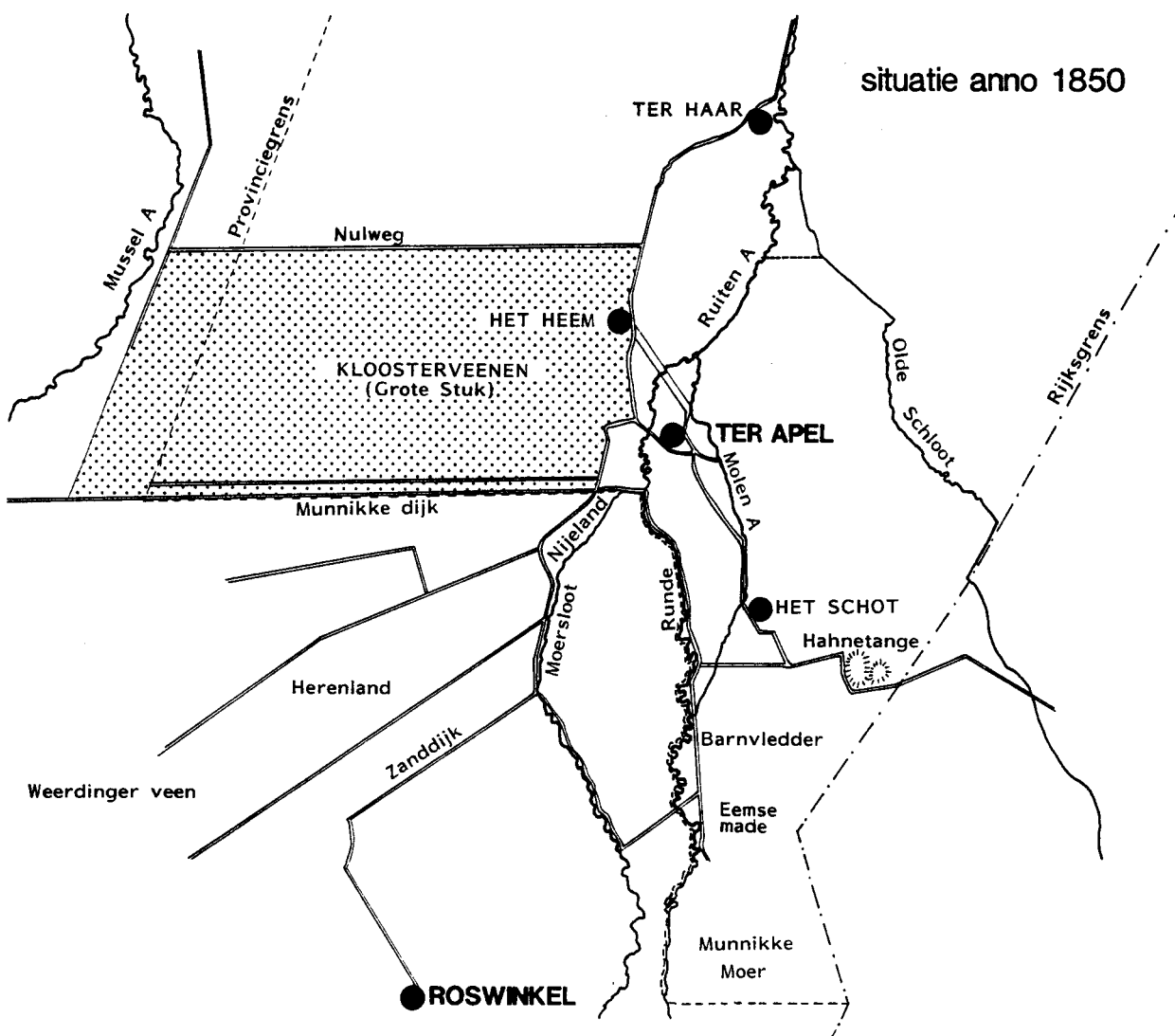
De mensen van Ter Apel zouden dus volgens Blanke na 1289 en vóór 1465 deze gronden gepacht hebben. Blanke noemt ook hier geen bronnen. Het kan ook zijn interpretatie zijn van het proces van 1466 over het gebruik van deze weidegronden.

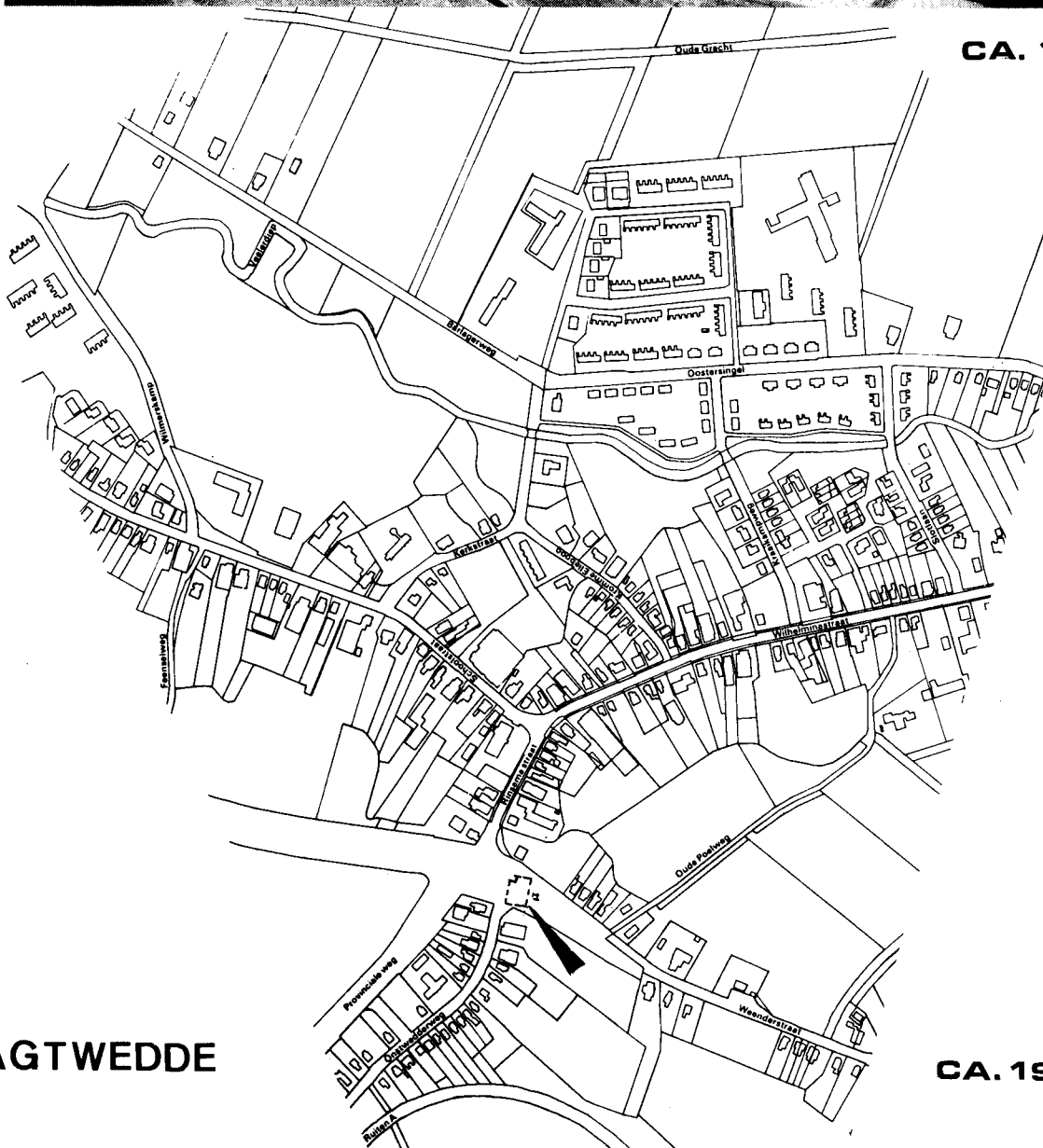
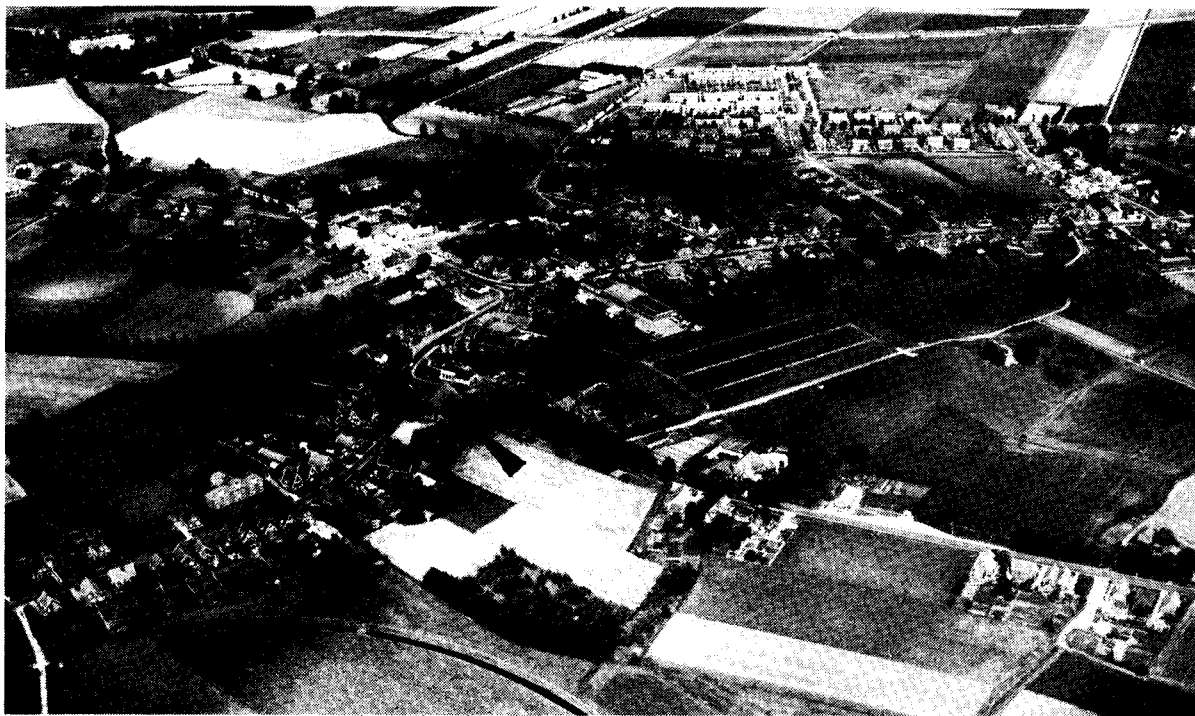
In de gedenkschriften van de abdij Mariëngaarde in Hallum worden de kloosters te Schildwolde en Asterloo (Heiligerlee) in het midden van de 13e eeuw genoemd, alsmede hun grangia (uithof) in Broke (ongeveer Noord- en Zuidbroek). Ter Apel wordt daar niet genoemd; het zal van later datum zijn.

Ubbo Emmius (pag.179) noemt bij de visitatie van de Premonstratenser kloosters in 1289 Aland in Emsigerland wel en Schildwolde niet. Dit zou nog eens moeten worden nagetrokken.

Literatuur:

H.J. Scherft	"De Landschrijver", o.a. no's 5 en 9;
A.W. Wijbrands	"De Abdij Bloemhof te Wittewierum";
A.W. Wijbrands	"Gedenkschriften van de abdij Mariëngaarde";
Ubbo Emmius	"Friesische Geschichte", vertaling door E.von Reeken, I en II
dr. Heeringa e.a.	"Drentse rechtsbronnen".

CA. 1970

VLAGTWEDDE

CA. 1980

HET ERVE BOEINGH TE VLAGTWEDDE

door C.J.WEGMAN

In de onlangs verschenen herdruk van de "GIDS VOOR VLAGTWEDDE", in 1936 geschreven door J. Engelkes, wordt over Vlagtwedde het volgende vermeld:

"Het dorp is in de laatste 30 jaaren sterk uitgebreid en gemoderniseerd. Men vindt er grote zakenpanden, flinke burgerhuizen en moderne boerderijen, maar de specifiek oud-Westerwoldsche boerderij treft men er haast niet meer aan. De oudste boerenbehuizingen zijn ongetwijfeld die van de weduwe J. Kraai, van J. Buirs en van de familie Velthuis."

Dat was in 1936. Nu, 53 jaar later, staan ook deze laatste drie oude boerderijen niet meer in Vlagtwedde.

De oudste van het drietal, "het Alveringh" (hierboven aangeduid als "die van de weduwe J. Kraai"), werd in 1968 met de grond gelijk gemaakt. De sloop vloeide voort uit het ruilverkavelingsplan "Vlagtwedder essen". De redenen om dit eeuwenoude en onvervangbare stukje streekgeschiedenis te vernietigen lijken overigens weinig dringend te zijn geweest: nu, 25 jaar later, wordt de grond nog niet bebouwd.

De oude boerderij van J. Buirs, vroeger behorend tot het erve Boeingh, moest in 1972 wijken voor de reconstructie van het wegkruispunt. In de nieuw ontworpen verkeersplannen beperkte de boerderij het uitzicht.

De boerderij "Velthuis" aan de Schoolstraat had de twijfelachtige eer om als laatste oud-Westerwoldse boerderij in het dorp Vlagtwedde te worden opgeruimd. Begin januari 1983 werd zij door een bulldozer uit het Vlagtwedder dorpsbeeld weggeschoven.

Eén van deze drie boerderijen, n.l. die van J. Buirs, zullen we in dit artikel eens nader onder de loep nemen. Zoals al eerder vermeld, gaat het hier om de boerderij van het oude erve Boeingh, die stond op de hoek van de Onstwedderweg en de Weenderstraat.

Uit krantenartikelen van februari 1972 vernemen we dat de boerderij op een voorlopige lijst van

aatst. Maar, zoals toen geschreven werd, als zo vaak prevaleerde ook nu weer die grote slok-op die "verkeer" heet. Volgens de laatste eigenaar, Heero Tammes Buirs is de oorspronkelijke boerderij in 1835 afgebrand bij de bereiding van zeep door de toenmalige bewoners

De nieuwe boerderij zou echter aanzienlijk kleiner zijn herbouwd. Ook vertelde hij dat het toen in bezit was van de familie Besseling en dat de boerderij door aanhuwelijk bij de familie Buirs terecht was gekomen.

De laatste eigenaar was dus de kunstmesthandelaar Heero Tammes Buirs die het erve al niet meer bewoonde en het oude gebouw gebruikt heeft als opslagplaats, hetgeen natuurlijk niet bevorderlijk is geweest voor de instandhouding van het pand. Heero werd op 1-6-1897 in Vlagtwedde geboren en overleed aldaar op 8-8-1988. Hij was gehuwd met de onderwijzeres Berendina Antina Rensina Kraai.

De laatste eigenaar/bewoner was echter de vader van Heero, Jan Geerts Buirs. Jan werd geboren op 29-1-1866 in Vlagtwedde en overleed in Winschoten op 26-7-1939. Hij huwde op 20-6-1891 te Vlagtwedde met Aaltje Jans Tammes, de in Vlagtwedde op 24-11-1869 geboren dochter van Jan Heeres Tammes x Engeltje Bruines Velthuis. Zij overleed op 23-8-1915 te Vlagtwedde. Het erve Boeinck kwam van Aaltje Jans Tammes; Jan Geerts Buirs trouwde dus in. Aaltje erfde de

boerderij van haar ouders Jan Heeres Tammes x Engeltje Bruines Velthuis.

Engeltje Bruines Velthuis was weduwe van Gerhardus Scholtes Besseling, die op 29-7-1857 te Vlagtwedde overleed. zij huwde op 17-10-1861 in Vlagtwedde met haar "grootknecht" Jan Heeres Tammes, een zoon van Heero Harms Tammes x Aaltje Jans Kloosterhuis.

Gerardus Scholtes Besseling werd geboren op 16-4-1799 te Vlagtwedde als 4e zoon van Scholte Roelfs Besseling x Rixte Wubbes Heeres. Hij huwde op 3-2-1848 te Vlagtwedde met Engeltje Bruines Velthuis, een dochter van Bruine Lammerts Velthuis x Geertje Hindriks Stroeding.

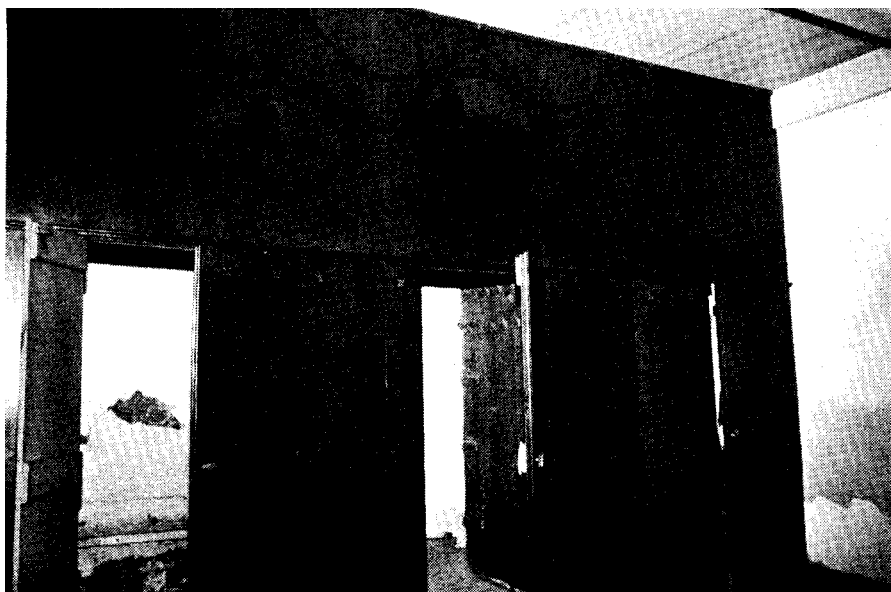
Waarom hij en niet één van zijn oudere broers de boerderij erfde, zullen we hierna proberen te verklaren. Toen Rixte Heeres met haar man Scholte Besseling het Erve Boeinck betrok, begon zij met een schuld van liefst $8 \times 1800 = 14.400$ gld. De inbreng van Scholte zal daarbij vergeleken niet veel hebben betekend, omdat de ouderlijke boedel in het Onstwedder erve Besseling door 6 kinderen moest worden gedeeld. Dan wordt het huwelijk van Rixte en Scholte nog gezegend met 8 volwassen kinderen, zodat er wel bijzonder goed moest worden geboerd om het hoofd boven water te houden.

De achterzijde van de boerderij; de oude eik staat er nu nog.

Het is daarom ook te verklaren dat na het kinderloos overlijden van Gerardus geen van zijn broers of zusters de boerderij heeft opgeëist en Engeltje Bruines Velthuis er alleen voor kwam te staan. Zij moet wel een flinke vrouw zijn geweest dat zij met behulp van haar grootknecht het boerenbedrijf heeft voortgezet.

Veel animo om het erve toegewezen te krijgen was er dus niet, ook al omdat in 1835 de boerderij is afgebrand en een verzekering de schade vast niet zal hebben gedekt.

De beschilderde bedstee in de boerderij vlak voor de sloop.

Maar voordat we op met het hoe er waarom van de vererving verder gaan, is het van belang bekendheid te geven aan een merkwaardige verhaal dat Geert Jans Buirs, ook een zoon van Jan Geerts Buirs en Aaltje Tammes, vele jaren geleden heeft verteld aan Roelf Kraai (die nu woont tegenover wat eens het huisperceel was van het erve Boeinck).

We laten nu Roelf Kraai aan het woord:

De oude Geert Buirs mocht graag vertellen over zijn jonge jaren doorgebracht in Vlagtwedde, het dorp waar hij in 1893 was geboren. Hij was er naar school gegaan in de tijd van de, bijna legendarisch geworden, meester Kuiper, die hier hoofdmeester was. Smakelijk kon hij dan vertellen over zijn vrienden waarmee hij had gespeeld, over de mensen die hier hadden gewoond en over de huizen die in Vlagtwedde hadden gestaan.

Ook over hun eigen oude boerderij op de hoek van de Weenderstraat en de Onstwedderweg. 't Was het ouderlijk stee geweest van zijn moeder Aaltje Tammes, waar zijn vader in 1891 was "ingetrouwd".

Zijn vader, Jan Geerts Buirs, was in het dorp bekend geweest als Jan Iemker, vanwege de grote en welbevolkte "iemschoele" bij zijn huis. De hobby bijhouden had Geert van hem geërfd, al was zijn bestand wel wat bescheidener van omvang. Als boer had vader Geert Buirs echter geen opvolger, omdat zijn beide zoons, Geert en Heero, een ander beroep hadden gekozen.

Voordat de familie Tammes er woonde, was de boerderij van ene Besse-
ling geweest en daarvoor weer van andere mensen, waarvan Geert de
naam niet wist. Van één van die vroegere families, hoe lang geleden
wist hij niet, maar zeker wel héél lang, was in het huis de geschie-
denis blijven hangen van een jongen, een kind nog, die zo maar op een
dag was zoekgeraakt; die 's avonds bij het eten niet was thuis geko-
men. Met steeds grotere ongerustheid was men gaan zoeken, eerst rond
het huis en erf, toen in het dorp en in het veld, ook langs de sloten
en in de Ruiten A die op korte afstand van de boerderij stroomde, doch
alles tevergeefs. De hele nacht wachtte men en werd er verder gezocht,
maar geen spoor van de jongen, ook de volgende dag niet en evenmin de
daarop volgende dagen en weken

De radeloosheid van de ouders is te begrijpen, die angst, die onzeker-
heid over wat er gebeurd zou zijn. Zou hij dan toch verdronken zijn in
de A ? Wellicht in een draaikolk terecht gekomen en met de stroom
weggedreven ? Maar dan moest hij toch ergens zijn aangespoeld ! Zij
krijgen geen antwoord en de dagen van wachten rijgen zich aaneen tot
weken..... maanden..... en dan jaren.

Vele jaren later, als de Fransen bezig zijn de aftocht te blazen,
trekt een groepje Kozakken door het dorp en houdt halt bij de boer-
derij, die toen buiten het dorp aan de doorgaande weg stond. Zij stap-
pen af om een rustpauze te houden en er de paarden te drenken. Dat is
voor de mensen die er wonen en vooral voor de jeugd iets om in een
kring omheen te gaan staan, te kijken en te proberen iets te begrij-
pen van de vreemde taal die deze Kozakken spreken. Na enige tijd is
het nieuwe ervan af en gaan de mensen weer aan het werk. Dan slentert
een van de ruiters naar de boerderij en om een praatje te maken met de
boer en zijn vrouw. De ruiter spreekt een, voor deze mensen verstaan-
baar, soort Duits. Hij vraagt hen naar bijzonderheden over het boeren-
bedrijf en ook over hun gezin. Hoeveel kinderen zij hebben en of die
allen nog thuis zijn. De boer en zijn vrouw vertellen hem dan ook dat
een zoon van hen is zoekgeraakt en nooit meer is teruggevonden. Nooit
zijn zij te weten gekomen wat er met hem is gebeurd. Dat verlies en
die onzekerheid van het hoe en wat knaagt in hen tot vandaag toe. Het
is even stil en dan neemt die Kozak zijn muts af en zegt ontroerd:

" No wil ik joe wat vertellen, dei jong van joe dei is nich verdron-
ken, hai is de wiede wereld ingaan en hai staait no veur joe.

Ik bin joen seune".

De boer en de boerin herkennen dan zijn stem en zien nu ook dat het
inderdaad hun verloren zoon is. Het moet een erg roerend weerzien zijn
geweest.

Wat er verder allemaal nog is besproken wist de oude Buirs ook niet.

Wel zal de zoon weer met zijn kameraden verder hebben moeten trekken
en of hij ooit nog weer terug is gekomen was Geert evenmin bekend.

Tot zover het verhaal van Geert Buirs.

Het was nu zaak om na te gaan of het één en ander wel zou kloppen met
de feiten. Allereerst het juiste tijdstip. Als het Kozakken waren, dan
moet het in 1813 zijn geweest; immers op 14 november 1813 verschijnen
de eerste Russische Kozakken in Nieuweschans en Winschoten. In dat
geval moet het gaan om een zoon van Scholte Roelfs Besseling x Rixte
Wubbes Heeres die in 1787 trouwden en sedert 1808 op deze boerderij
woonachtig waren. Van hun zes zoons kunnen het qua leeftijd alleen
geweest zijn: Roelf (1789), Wubbe (1791) of Nanne (1792); de andere
drie waren dan nog te jong.

Nader onderzoek in het archief brengt aan het licht dat Roelf in 1858 en Wubbe in 1854 ongehuwd te Vlagtwedde zijn overleden. Nanne blijkt in 1851 op een leeftijd van 54 jaar nog te zijn getrouwd. Blijkbaar is de verloren zoon toch nog teruggekeerd in het ouderlijk huis. Hoewel in principe elk van de drie oudste zoons in aanmerking komt, lijkt het, gelet op de leeftijd, het meest waarschijnlijk dat de oudste zoon Roelf de vermiste zoon is geweest.

Wij zouden dan het verhaal als volgt kunnen aanvullen:

Omstreeks 1801, toen hij 11 of 12 jaar oud was, woonde Roelf nog bij zijn ouders aan de noordkant van het dorp Onstwedde. Misschien heeft ook hij zich staan te vergapen aan doortrekkende groepen Franse soldaten. Mogelijk hebben zij hem meegelokt met mooie verhalen om hen dan als hulpje te dienen. Zij zullen hem hebben afgeraden om het aan zijn ouders te vragen, omdat die toch maar bezwaren zouden maken en het hem zouden verbieden.

Op deze wijze zal hij hebben deelgenomen aan het krijgsgebeuren in Europa. Maar dan wel temidden van ambachtslieden, marketentsters en andere verzorgers, die in grote getale achter de strijdende legers aantrokken. Toen het getij voor de Fransen begon te keren moet hij zich als zovelen hebben aangesloten bij de Russische Kozakken, waaronder veel overgelopen Pruisen. Toen hij wat ouder werd zal hij ook Kozak zijn geworden.

Nadat de Franse legers op 16 oktober 1813 in de Volkerenslag bij Leipzig zijn verslagen verschijnen dan op 14 november 1813 de Kozakken in Nieuweschans en Winschoten en zij zullen ook in Westerwolde de Fransen hebben verdreven.

Roelf zal zijn best hebben gedaan om te worden ingedeeld bij een afdeling die in de richting van Westerwolde zal trekken. Hij zal hebben verwacht dat zijn grootvader of een van zijn ooms of tantes op 't Boeingh zou wonen en kon zich er dan van vergewissen of zijn ouders nog leefden om hen vervolgens in Onstwedde te gaan opzoeken. Hij kon immers niet weten dat zijn moeder 't Boeingh zou erven.

Na het overlijden van zijn vader in 1837 zal Roelf hem als hoofd van het bedrijf zijn opgevolgd. Tot 1848, als de vierde zoon Gerardus op een leeftijd van bijna 49 jaar besluit te gaan trouwen, zijn er 5 ongetrouwde broers op 't erve Boeingh werkzaam: Roelf (58), Wubbe(56), Nanne (51), Gerardus (48) en Heero (43). In 1851 trouwt ook Nanne nog op een leeftijd van 54 jaar en zal daarbij zijn uitgeboedeld. Als dan Roelf in 1858 komt te overlijden, komt Heero in aanmerking voor overname van de boerderij, omdat Wubbe al in 1854 en Gerardus in 1857 was overleden. Vermoedelijk is Gerardus na zijn huwelijk op 't Boeingh blijven wonen en heeft zijn vrouw Engeltje de ongetrouwde broeders verzorgd. Kennelijk voelt Heero niets voor overname en dan gaat de boerderij naar Engeltje.

Het in 1972 gesloopte pand dateerde van 1835. Het werd herbouwd nadat het, zoals eerder vermeld, in 1835 was verbrand. Het in brand geraakte pand was echter ook niet het oorspronkelijke dat nog door de familie Boeinck was bewoond. Uit het huwelijkscontract van 1720 blijkt dat het oude Boeinck-erve werd vernieuwd door de koopman Heero Geerts. Vermoedelijk was na het overlijden in 1683 van de laatste manlijke telg niet veel onderhoud meer aan het huis verricht.

Beschilderd bedsteeschot gered voor slopershamer

Nieuwsblad van het Noorden 12- 2-1972

Een erg oude boerderij in Vlagtwedde wordt gesloopt. De boerderij, die op de monumentenlijst stond, moet plaats maken voor het verkeer. De sloper moet wel erg voorzichtig te werk gaan, want de oude boerderij bevat nog veel kostbare zaken, die gebruikt kunnen worden voor de verdere inrichting van de vesting Bourtange. Zeker zullen we de houten schotten, die nu nog te vinden zijn voor de reeds verdwenen bedsteden, terug vinden in Bourtange.

Gelukkig maar, vindt meneer H. Tammes Buirs, wiens voorvaderen de eigenaren van de boerderij waren. Hij vertelt graag over de boerderijen en de geschiedenis van Vlagtwedde. „De schilderijen op de houten schotten stammen zo uit de tijd van rond 1835. In 1830 is de boerderij afgebrand,

toen de familie Tammes Buirs zeep aan het maken was.

Erg groot

De boerderij werd wel herbouwd, maar niet meer zo groot als voor de brand. Het moet indertijd wel een erg grote boerderij geweest zijn. Hij stond in de tijd van mijn grootvader op een van de

voornaamste plaatsen van Vlagtwedde.

Wat de afbeeldingen op de houten schotten nu precies voorstellen, weet eigenlijk niemand. „Ik kan me niet herinneren, of het nu voorstellingen zijn uit het oude Vlagtwedde, of fantasieën van de kunstenaar.”

Theorie

De heer W. van der Wijk van gemeentewerken in Sellingeren, heeft er een theorie over opgebouwd, maar zeker weten doet ook hij het niet. „Ik heb de schilderijen vergeleken met oude platen van Vlagtwedde. Daaruit bleek, dat de drie prenten geen overzicht geven van het Vlagtwedde uit de vorige eeuw. Kijk en dan dacht ik zo: In de tijd van de grootvader van meneer Tammes Buirs, kwamen in de oogsttijd mensen uit Westfalen om te helpen. Dat waren de zogenaamde Hannekemaaiers.

Creatief

Deze mensen waren erg creatief. Zij kwamen naar Groningen met alle mogelijke galanterieën en ook beschilderde pijpen. De boeren konden dan zelf de voorstelling op hun pijpen kiezen. Misschien is zo'n Hannekemaaiër in opdracht van grootvader Tammes aan het werk gegaan op een van de slaapkamers van de kapitale Westerwoldse boerderij, met als resultaat de drie voorstellingen.”

Slokop

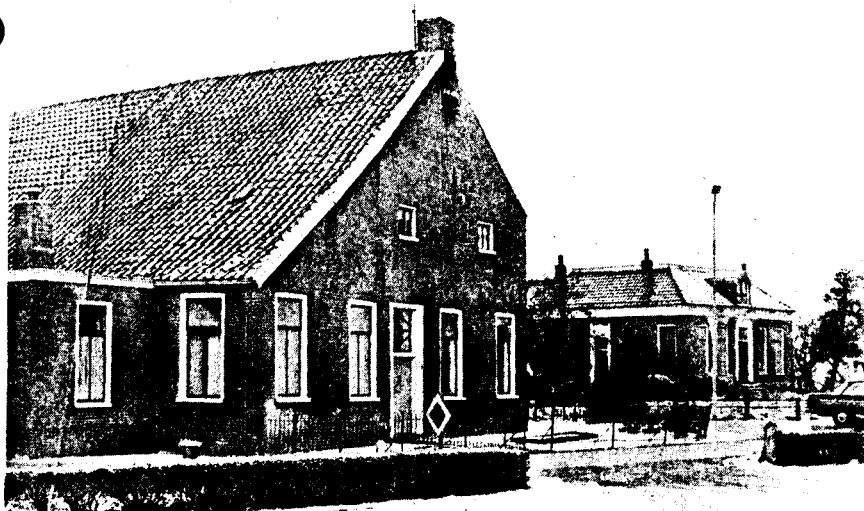
De heer Van der Wijk vindt het ontzettend jammer, dat de kolossale boerderij weggaat. „Het is een bijna niet weg te denken deel van Vlagtwedde. Ook is het natuurlijk leuker, als de afbeeldingen in hun oorspronkelijke omgeving bewaard zouden blijven. Maar ja, het verkeer is een grote slokop; ook als het gaat om een boerderij, die op de lijst van Monumentenzorg staat.”

● Geen afbeelding uit Vlagtwedde.

● De schilderijen boven de bedstee.

Winschoter Courant 28- 1-1970

Binnen afzienbare tijd verdwijnen in Vlagtwedde aan de Weenderstraat/hoek Onstwedderweg twee oude en bekende panden: de boerderij van de heer H. Tammes Buirs en de voormalige dokterswoning. Beide percelen zullen gesloopt worden om het steeds drukker wordende verkeer een grotere veiligheid te garanderen. De boerderij werd gebouwd in de

eerste helft van de vorige eeuw. De in leem gemetselde voorgevel is versierd met een ijzeren ornament, terwijl zich op de voordeur nog een klopper bevindt. Aanvankelijk stond de boerderij op de voorlopige lijst van beschermde gebouwen. De boerderij, die het bezit was van de familie Besseling ging door huwelijk over in handen van de familie Tammes.

Na afbraak in Westerwolde nog slechts één boerderij van dit type rijk. Hij staat in Weende en is eigendom van de familie Wijbelingh. Het voormalige doktershuis, waar P. Rinsema jaren heeft gewoond, was oorspronkelijk veel statiger. Nieuwe eigenaren hebben het dak later afgeknut, hetgeen o.a. ten koste ging van de vier fraaie schoorsteenkapen.

DE PERS OVER ERVE BOEINGH

Besseling eerste eigenaar van historische boerderij

Nieuwsblad van het Noorden 17- 2-1972

Ik kom nog even terug op de boerderij aan de Onstwedderweg in Vlagtwedde, die wijken moet voor het verkeer en waarin tijdens de sloop een schot met landschapschilderijen werd aangetroffen. Het betreft de historie van de boerderij. „De indruk is gewekt dat de boerderij altijd in bezit is geweest van de familie Tammes Buirs”, zegt een van de nazaten van de vroegere bewoners, de heer H. Tammes Buirs, „maar dat is niet zo. De hoeve behoorde eerst aan de familie Besseling en kwam later door huwelijk in het bezit van de familie Tammes. De boerderij is ook niet in 1830 afgebrand, maar vijf later, in 1835”. Hiermee is dit stukje Westerwoldse geschiedenis, voordat het helemaal verleden tijd is, dan weer recht gedaan.

Kruispunt te Onstwedde zal worden verbeterd

Winschoter Courant

9- 2-1972

(Van onze correspondent)

Het verkeersuitzicht op het kruispunt Onstwedde—Vlagtwedde en de voorrangsweg Winschoten—Ter Apel wordt drastisch verbeterd.

De weggebruikers zullen het zeker toejuichen nu er een begin is gemaakt met het slopen van de boerderij op bovengenoemd kruispunt.

Het zicht voor de automobilisten, die vanuit Onstwedde komen, werd dermate belemmerd, dat het een wonder mag heten, dat hier niet meer auto-ongevallen hebben plaatsgehad. Eerst gingen er geruchten, dat de boerderij bewaard zou blijven en onder Monumentenzorg geplaatst zou worden. Bij nader inzien heeft men toch besloten tot afbraak over te gaan.

VLAGTWEDDE

anno 1829

ERVE BOEIJNGH

VLAGTWEDDE

door C.J.WEGMAN

HUISNUMMER 22

1- 1-1829 kadastrale nummers: 766 huis en erf 11.40 are
765 schuur en erf 8.40 are
764 bouwland
761 bouwland

Eigenaar no. 14: SCHOLTE ROELFS BESSELING, landbouwer te Vlagtwedde.

RIXTE WUBBES HEERES huwt te Onstwedde met SCHOLTE ROELFS BESSELING
ged. 15- 3-1767 Vlagtwedde 29- 4-1787 ged. 3- 8-1760 Onstwedde
d.v. Wubbe Gerardus Heeres ovl. 20- 3-1837 Vlagtwedde
en Jantje Harms Koijlens z.v. Roelf Scholtes op 't B.
en Hadewijk Nannes Besseling

kinderen: allen geb. en ged. te Onstwedde, behalve Geertruida te Vlagtw.

9- 9-1787 Jantijn huwt Boertange 13-10-1811 met Ham Aijlts Brouwer
27- 8-1789 Roelf ongehuwd overleden 10- 3-1858 te Vlagtwedde
18- 3-1791 Wubbe ongehuwd overleden 14-12-1854 te Vlagtwedde
13-12-1792 Nanne begraven 5- 3-1794 te Onstwedde
27-11-1794 Hadewieg huwt Vlagtwedde 25- 5-1820 met Klaas Jacobs Timmer
11-12-1796 Nanne (4-12) huwt Vlagtwedde 8- 3-1851 met Grietje Beishuizen
21- 4-1799 GERARDUS erfgenaam
13- 9-1801 Scholte (5-9) huwt Vlagtwedde 5- 7-1838 met Antje Haijes Schot
19- 8-1804 Heero (12-8) huwt Vlagtwedde 26- 3-1858 met Antje Kielema
3- 7-1808 Geertruida (27-6) huwt Vlagtwedde 27-5-1837 Albert Hindriks Smit

Scholte Roelfs Besseling x Rixte Wubbes Heeres zullen vanaf hun huwelijk in 1787 gewoond hebben op 't Besseling te Onstwedde. Op 19- 4-1793 vindt aldaar de scheiding van de boedel plaats. Nanne Roelfs Besseling als oudste zoon krijgt het erve Besseling en Scholte wordt uitgeboedeld. Scholte en Rixte hebben op 17- 1-1 792 gekocht het huis no. 132 te Onstwedde, waarin zij tot 1808 (als hen het erve Boeijnggh wordt toegedeeld) zullen hebben gewoond. Op 5- 5-1809 verkopen zij het huis te Onstwedde aan Jan Alberts Tempel.

20- 9-1808 Gecompareerd: Gijsselina Wubbes, de weduwe van Wilt Jans;
Rixte Wubbes x Scholte Roelfs Besseling;
Hadewig Wubbes x Reint Harms Luiring;
Jantien Wubbes x Else Hilwerts;
Grietje Wubbes x Albert Wubbes Sijms;

tezamen kinderen van wijlen Wubbe Gerardus Heeres x wijlen Jantien Harms;

Voorts Zwantke Luickens als voogdes over haar 3 minderjarige kinderen bij wijlen Wubbe Gerardus Heeres, benevens haar van dezelfde eheman verwekte meerderjarige zoon Gerardus Wubbes Heeres;

allen tezamen erfgenamen van wijlen hun in 1805 overleden vader Wubbe Gerardus Heeres.

Scheiding van de vaderlijke nalatenschap als volgt:

- aan Rixte Wubbes Heeres x Scholte Roelfs Besseling is in eigendom afgestaan: de gehele boerenplaats, bestaande in een behuizing en tuin no. 22 met bouw - en groenlanden, zoals door de erflater is gepossideert te Vlagtwedde

- Rixte Wubbes Heeres moet aan elk van de 8 overige erfgenamen 1300 gld. uitkeren.

WUBBE GERARDUS HEERES huwt le Vlagtwedde met JANTJE HARMS KOIJLERS.
 ged. 23-12-1736 Vlagtwedde 12- 9-1762 ged. 1- 3-1744 Vlagtwedde
 ovl. 7- 5-1805 Vlagtwedde h.c. 11- 9-1762 geb. Wollinguizen
 z.v. Gerardus Heeres ovl. 1779 -1782 Vlagtwedde
 en Rixte Wubbes Sijmens d.v. Harm Hilwerts Koijlers
 en Gijssel Jacobs Tammes

kinderen: geb. en ged. te Vlagtwedde
 1- 1-1764 Gijsselina huwt le Onstwedde 1- 6-1788 Harm Jans Bolder
 huwt 2e vóór 1792 Wilt Jans
 huwt 3e Vlagtwedde 14-12-1808 Roelf Alberts Warring
 erfgename
 15- 3-1767 RIXTE
 6- 1-1771 Hadewig huwt Vlagtwedde 19- 4-1795 Reint Harms Luiring
 28- 1-1776 Jantien huwt Sellingen 19- 4-1799 Elze Hilwerts Waarsing
 31-10-1779 Grietje huwt Vlagtwedde 11- 8-1805 Albert Wubbes Sijms

IDEM huwt 2e Vlagtwedde met Swaantje Luickens Tensing
 15- 3-1782 ged. 10- 4-1763 Onstwedde
 geb. Veenhuizen
 ovl. 31- 5-1839 Vlagtwedde
 d.v. Luicken Jans Tensing
 en Anna Boelems Nannings
 huwt 2e Vlagtwedde 1-5-1813
 met Albert Jans Kraai

kinderen: geb. en ged. te Vlagtwedde
 25- 8-1782 Gerardus
 3- 9-1784 Luiken overleden vóór 1786
 8- 1-1786 Luiken overleden vóór 1787
 9- 4-1787 Luiken
 11-10-1789 Heere Geerts
 25- 9-1791 Anna
 11- 3-1797 Mettijn (geb. 5-3) overleden vóór 1802
 7- 3-1802 Mettien

18-12-1798 en 18-3-1802 zijn kinderen van Wubbe Gerardus Heeres overleden te Vlagtwedde.

- 1- 4-1769 Gecompareerd: Wubbe Gerardus ter eene
 en: Hanne Harms Luiring voor zijn kinderen bij wijlen Hadewieg
 Gerardus, Willem Engelkes voor zijn vrouw Mettijn Gerardus
 en de chirurg Simon Oosterveld voor zijn vrouw Aaltje
 Gerardus ter andere zijde.
 Scheiding van de goederen van hun vader Gerardus Heeres en wel:
 ■ Wubbe als oudste zoon erft de plaats en erve met huis en
 schuur te Vlagtwedde, zoals in het bezit is geweest van zijn
 vader;
 ■ Wubbe moet zijn zusters afkopen met 1500 Car.gl. elk,
 benevens diverse losse goederen.

GERARDUS HEERES huwt te Vlagtwedde met Rixte Wubbes Sijmens
 ged. 30- 1-1698 Vlagtwedde 21- 4-1720 ged. 30- 9-1703 Vlagtwedde
 ovl. 1765 -1769 Vlagtwedde h.c. 19- 4-1720 ovl. 1776 -1794 Vlagtwedde
 z.v. Heere Geerts d.v. Wubbe Boelmans
 en Aaltien Dercks Meijndrinck Eelsingh op 't Sijmens
 en Hadewig Hindriks Sijmens

ALCKE BALZERS huwt 2e Vlagtwedde met Harm Sanders
geb. ca. 1650 Veele 21- 3-1686 geb. ca. 1650 Vlagtwedde
ovl. 25- 6-1698 Vlagtwedde h.c. 12- 2-1686 ovl. 8-12-1724 Vlagtwedde
weduwe van Hindrick Wilckes Boeijnck z.v. Sander Geerts
en Grietje Jans

kinderen: geb. en ged. te Vlagtwedde
11- 3-1687 Grietien
20- 5-1688 Balzer
29- 9-1689 Wupcke huwt Vlagtwedde 21- 3-1713 met Berent Harms Leepe
24-12-1693 Sander
10-11-1695 Hindrick

12- 2-1686 Huwelijkscontract te Vlagtwedde:
De bruid brengt in 900 Car.gl., waarvan 713 gld. alredes in
Boeijnck arve volgens quitantien ingebracht zijn ende de andere
200 gld. min 13 gld. nog berustende bij de broeder Jan Balzars
en de andere goederen gelijk in 't hilcks-contract van de bruid
ende haer saelige man Hindrick Boeijnck beschreven zijn.
De bruidegom brengt in 200 Car.gl. ouderlijk goed en 100 Car.gl.
verdiend geld.
Getuigen: Geert Banninck - Berent Willems executeur - Tammo
Luickens en Harm Hensums

1693 Lidmaten te Vlagtwedde:
53. Harm Sanders obiit 8 10 ber 1724
53. Alcke Balzers obiit den 25 jun: 1698
(zij worden hier genoemd tussen de huisnummers 19 en 24 te
Vlagtwedde).

*Uit het een en ander blijkt dat Alcke Balzers na het overlijden van haar
eerste man op 't Boeijnck is blijven wonen.*

HINDRICK WILCKES BOEIJNCK huwt Vlagtwedde met ALCKE BALZERS
geb. ca. 1640 Vlagtwedde h.c. 11-11-1675 geb. ca. 1650 Veele
bet. voor graf op 20- 9-1683 ovl. 25- 6-1698 Vlagtwedde
z.v. Wilcke Edes Coijlers d.v. Balzer Hindricks
en Toebe Harms Boeijnck en Tamcke (Jans ?)
huwt 2e Harm Sanders

kinderen: geb. en ged. te Vlagtwedde
22- 9-1678 Toebe overleden vóór 1682
idem Tamcke overleden vóór 1680
25- 4-1680 TAMCKE erfgename
1-11-1682 Toebe huwt Onstwedde h.c. 16- 1-1711 Hiske Geerts Huisingh

11-11-1675 Huwelijkscontract te Vlagtwedde:
De bruidegom is een zoon van Wilcke Boeijnck x salige Toebe
Boeijnck. Wilcke Boeijnck neemt zijn schoondochter op in zijn
behuizing 't Boeijnck onder Vlachtwedde. De 2 onafgeboedelde
kinderen moeten volgens contract erven.
De ouders van de bruid, Balzer Hindricks x Tamcke Balzers
beloven aan hun dochter mee te geven 900 Car.gl..
Dedingsluiden bruidegom: Wilcke Boeijnck - vader / Mans Hilwe-
rinck / Berent Aisinck / Hilwert Koijlens / Willem Jans.
19-10-1696 Insaken Harmen Boeijngh impt. werd. hebb. Jacob Tammes ged. die
heeft *angesworen* als v.v. over de minderjarige kinderen van
wjl. Hindrick Boeijngh x Alcke Balsters.

TOEBE HARMS BOEIJNCK huwt Vlagtwedde met WILCKE EDES COIJLERS op 't B.
geb. ca. 1611 Vlagtwedde h.c. 22- 4-1626* geb. in 1609 Wollinghuizen
ovl. 1657 -1665 Vlagtwedde bet. voor uitvaart 9- 8-1680
d.v. Harm Harms Koijlers op 't Boeijnck z.v. Ede Harms Koijlers
en (Geertien Harms) Boeijnck en Naancke Wubbes Eelsinck
kinderen: geb. te Vlagtwedde
ca. 1640 HINDRICK erfgenaam
ca. 1643 Geertien huwt Vlagtwedde ca. 1668 Mans Pieters Hilweringh
ca. 1648 Naancke huwt te Heede met Aicke Harms
ca. 1650 Ailcke huwt le ca. 1665 met Aicke Harms van Lutkeloo
huwt 2e vóór 1670 met Jan Hindricx
ca. 1652 Harmtie
ca. 1654 Harm
ca. 1656 Grietien huwt Vlagtwedde 11- 3-1683 Jan Hindricks

* Vermoedelijk zal de huwelijksdatum niet 1626 maar 1636 moeten zijn.
(hoewel op 28-12-1657 duidelijk 1626 is geschreven). Er zijn daarvoor
verschillende redenen aan te geven n.l.:

1e Wilcke Edes Coijlers wordt pas vanaf 1640 Boeijing genoemd;
2e op 2- 6-1659 wordt Wilcke "starck 50 jaer" gegeven; hij zou
dan op 17 jarige leeftijd zijn gehuwd, hetgeen niet zo
waarschijnlijk is;

3e zijn dochters zouden dan allen wel erg laat zijn gehuwd;
4e een afhandeling van de boedel 31 jaar na het huwelijk is ook
nogal aan de late kant.

- 9- 6-1631 Garteke d'vroue van Berent Veenhues hefft Tobe Boijnck voor een
hoer schulden, dan neet persisteert en also op een rijxdaler
gecomposeret.
- 9- 8-1640 Wilcko Boijninge heft op die begrefnisse van sijn beste-moder an
die nabuirs warm beer laten schencken, daeraff verdragen op 5
Car. gl..
- 4- 7-1642 Wilcko Boijnngge hefft op die begreffenisse van sijn ohm aen die •
nabuirs int vergaderen en daerna beer geschoncken, daeraf is
deselve gecomposeert op 7 Car.gl..
- 12-10-1643 Egenarfdn ende ingesetenen der Heerlicheit Wedde: o.a. getekend
Wylcke Boijencke.
- 12- 1-1649 Erfgesetenen in Westerwolde: o.a. getekend Weijlcke Boijnck.
- 10-10-1649 Geerdts Jans Mulder heefft Wilcko Boijnngge vrouw voor een
dachdeeffsche gescholden, daeraf is deselve veraccordeert op 5
Car.gl..
- 25-11-1654 Simen Imels x Aijcke Warming (zij tekent Warmerijnck) ver-
pachten aan Harmen Wubbes op 't Alverinck x Rixte Coops:
■ een acker bouwlants bij Wilcke Boeijnnggh huis gelegen,
Boeijnnggh Oostwaers en Westwaers gewettet, soo groot ende
klien als de Westwaerse Boeijnnggh acker aldaer ter plaetsen.
(dit is kad.no. 762) Pachtsom 94 daelers.
- 11- 6-1655 Huwelijkscontract te Vlagtwedde van Jantje Everts, d.v.
Everhardy Abels x Hindickjen Joannis. Dedingsluiden o.a. Wilcke
Boeijnck - vreemde voogd.

- 28-12-1657 Erschienen Wilco Coijlers op 't Boeiijngh ende Toebe Boeiijngh, arffdochter van 't Boeiijngh, bekennen dat sie van wijl. Edo Coijlers, haer zal. vader en schoonvader hebben ontfangen 1000 Embder gl., iedere gulden gereckent op 22% st. en iedere stuiver op 8 placken, een volle kiste met sijn toebehoir ende een enter part, sijnde het belooffde boedell van Wilco voors. uit Coijlers huis ende arve ten volge hilckscontract tusschen Wilco en Toebe opgericht den 22- 4-1626. Baerboven-van-hun-sehoonsuster Aibertien-Eoilers Noch boven dessen uit Coijlers huis ende arve genoten te hebben 600 Embder gl. wegen d' afgekoffte arffnisse van haer zal. suster Wubbe Coijlers tenvolge contract van den 16- 8-1646.
Waermede zij voor altijd van de arffenissen ende nalaetenschap van haere zal. olderen Ede Coijllers x Naencke Eelsinck sijn afgekofft.
Zij bedanken voor de correcte afhandeling Edo Coijlers de jonge als erfgenaem van Coijlers huis ende arve.
- 3- 5-1659 Gecompareerd: Wilco Roelfs d'Olde, Wilco Boiijngh, Hisko ten Velthuis, Harmen Alveringh, Engel ten Velthuis ende Claes Colters, eijgenarffden des ronde Loegh Vlachtwedde.
- 2- 6-1659 Gecompareerd: Detmaer Aijsingh oldt ongeveer 72 jaeren, Wilco Roelfs, oldt 71 jaeren ende Wilco Boiinngh, oldt stark 50 jaeren, allen erfgeseten in Vlachtwedde.
- 3- 1-1665 Erschienen de deugtsaeme Harmtien Boiijngh, welcke met voorbedachten gemoede verclaerende acquiesceert te hebben, gelijk sij acquiesieren (berusten) en apbrobieerde (goedkeurde) door deesen in het gene haere vaeder Wilco ende salige moeder Toebe Boiijngh bij testament tot toeschrijvent van haer boedell hadden believet te disponieren, sich conformerende in alles nae inhoudt van gedachte testamentenz.
- 21- 6-1667 Wilco Boeiijngh vreemde voogd over het kind van wijlen Claes Colters x Wendel Alberts.
- 20- 2-1669 Insaken Tammo Luickens impt. verd. hebb. Wilco Boeiijngh ged.. Questieus om an te sweren als sibbevoogd over des impts minderjarige kindt bij Fenne Hindricks geprocreert.
- 26- 4-1669 Harmen Aickes te Lutke Loo verklaart van Wilcke Boeiijngh uit Boeiijngh arve ontfangen te hebben 400 Car.gl. tot betaeling van sodaene boedelgoedt als sijn tegenwoordige schoondochter Ailcko Boeiijngh en zall. soon Aicke Harmens volgens hilckscontract tusschen hen opgericht.
- 31- 6-1670 Jan Everts - voirmont, Mans Hilweringh - sibbevoogt en Aijolt Pieters - vreemde voogt over wijlen Aeilcke Harmens naegelaetene kinderen bij Aeicke Boeiijngh geprocreert, verkopen aan Jan Hindricx ende Aeicke Boeiijngh voorschr. , der pupillen stiefvader ende moeder: een seeckere behuisinge staende ende gelegen tot Lutkeloo met de inventaris, zoals bij wijlen Aeilcko Harmens op sijn dootlicke decess is naegelaeten ende ten inventaris d' 30- 4-1670 geproduceert. Koopsom 1200 Car.gl..
- 25- 3-1676 Wilco Boiijinghe en dessen soone Hindrick Wilckes Boiijinghe, erft ende woonachtig tot Vlachtwedde lenen 100 daeler van de Heer Sicco Eeck, Borgemester binnen Groningen.
- 22- 4-1681 Huwelijkscontract te Vlagtwedde tussen Toebe Aickes van Heede en Jan Harms Boer. De bruid is een dochter van Aicke Harms x Naencke Boeiijnck. Naencke Boeiijnck belooft haar dochter mee te geven 150 Car.gl.
Dedingsluiden bruid: Hindrick Boeiijnck - oom / Jan Ten Veenhuis

- 28- 2-1683 Huwelijkscontract te Vlagtwedde tussen Griete Boeijnck en Jan Hindricks van Emmelcamp.
Dedingsluiden bruid: Harm Harms - oude zwager / Geert Alverinck en Tamme Luickens.
- 22- 6-1698 Huwelijkscontract te Veele van Pieter Hilweringh, zoon van wijl. Mans Hilweringh x Geertien Boeijnck .

GEERTIEN HARMS BOEIJNCK huwt te Vlagtwedde met HARM HARMS KOIJLERS op't B.
geb. ca. 1574 Vlagtwedde vóór 1609 geb. ca. 1579 Woll.huizen
ovl. bet. voor schenken op zijn
d.v. Harm Geerts Boeijnck begrafenis 28-10-1646
en Toebe N. z.v. Harm Wilckes Koijlens
en Naencke Wubbes Eelsinck

kinderen: geb. te Vlagtwedde
ca. 1611 TOEBE erfgename

- 6- 7-1609 Harmen Boijnck accordeert wegen een mandat van 5 marck, so Floer Engelbert op hem overgegeven is op 2 Car.gl..
- 15- 5-1628 Harmen Boijnck geclaget over mester Willem Harmens van een boom sonder sijn mede consent in mande holt gehouwen tho hebben, ende neet bewesen sijnde t'saem daer aff verdragen op een rijxdaler.
- 30- 8-1628 In saecken Harmen Boijnge imp. versoeckende tegen Geeske Abels ged. naercoop van soodaene landt ende behuisinghe als deselve heeft gecoft van sine broeder Detmaer Aisinghe tot Ellersinghuisen.
- 2- 7-1635 Harmen Boijnge heeft Harmen Albers met een stock in sijn huis geslagen, deswegen deselve verdragen is op 2 Car. gl. 10 st..
idem Harmen Boijnge omme dat deselve zijn nabuir Harmen Albers met die vuist voor het hoofft geslagen hadde, deswegen veraccordeert op 1 Car.gl. 5 st..
- 25- 4-1644 Harmen Boijnge heeft Albert Goringe geslagen, daerover veraccordeert op 1 gl. 16 st..
- 28-10-1646 Wilcko Boijnge op die begreffenisse van zijn zalige Ohm Harmen Boijnge onder het vergaderen an die nabuirs beer geschoncken, deswegen verdragen op 5 Car.gl..
- 3- 6-1647 Jan Boijnge in een mandaet van 5 marcken van Wilcko Boijnge overgegeven, deswegen is dieselve gecomponeert op 2 Car.gl. 10 st..

WILTEKE HARMS BOEIJNCK *waarschijnlijk ongehuwd*
geb. ca. 1572 Vlagtwedde
ovl. na 1632 Vlagtwed

- 30- 4-1631 Insaken Johan Tonnis soldaet in de compagnie van capitain Isselmuiden tot Embden imp., versoeckende tegens Wilteke Boijngh ende Stephaen Stephaens Muller adjudicatie der naercope van soodane Landen als dieselven sullen hebben ancoft van sijnes zal. broeders soone Hidde Imels.
- 11- 5-1631 In saken Roleff Broers imp. versoeckende tegens Wilteke Boijnge gedagede, Adjudicatie der naercope van sodane landen als desselven voorsate willen Geert Boijngh zal hebben angecoft alhiyr in Vlachtwedde van Hidde Imels, sijnes impten moders zal. sustersoen. Daertegens Herman Alberts als volmacht van Johan Tonjes des voors. vercopers vaders broeder versocht bij interventie, dat imp. sijn praetense recht tegens hem in sijn voors. qualiteit al voren moege deduceren en gedagede ondertuschen laten onbemoijet.

29- 2-1632 Ins. Wilteke Boijngh impt. versoeckende dat Toebe Alveringh ged. muchte werden condemneert omme hem te restitueren soodane 100 dalers met een bedde, als desselven zal. eheman Wiltet Alveringh uut sijn erve ten boeldiel genoten. Ten regarde hij nu achtervolgh vorige sententie sulx in facto bewesen, met olde Geert Boijngh testament van den 14-10-1580. Opteickeningen van twee versegelde brieven in datis den 3e Marty en le Augusti 1599 ende getuigenissen van den 22 Februar 1632. Daertegens de voors. gedagede excipiendo versocht copien van dien voors. geexhibeerde documenten ende dilay van vier weken ad deliberandum. Zijn de gedagede geaccordeert de versochte copien ende dilay van drie weken.

HARM GEERTS BOEIJNCK huwt te Vlagtwedde met *TOEBE N.*

geb. ca. 1545 Vlagtwedde ca. 1572

ovl. vóór 1609 Vlagtwedde

z.v. Geert Boeijnck

kinderen:

ca. 1572 WILTEKE le erfgenaam

ca. 1574 *GEER TIEN* 2e erfgenaam

ca. 1576 Wilt huwt Vlagtwedde vóór 1600 met Toebe Jans Alveringh

ca. 1578 Johanna huwt ca. 1600 met Johan N.

ca. 1580 Geert ws. ongehuwd overleden na 1624

Betaalde hoenderbelasting te Vlagtwedde:

1589 -1593 Harmen Boijnck

14- 6-1622 Abel Gerts heft Gert Boijnck gewondet, dar van verdragen op 2 daler 15 st..

24- 5-1623 Geert Boijnck op Sondach onder predicatie in d'harbarge gedroncken, daarvan verdragen op 2 gi. 10 st..

29-10-1624 Geert Boijnck den 17 october 1624 tot Abels under predige droncken, verdragen daer aff op een spansche matre (2 gl.8 st.)

18-10-1628 Ins. Johan Rensinghe soldaet in de Bourtange impt. tegen Johanneke Boijnghe als beste-moder en wettelike voormoder over haeres dochter olderloese kindt ged.....heeft ged. verco te possideren een mudde landt deur titul van coop bij haeren overleden swaeger Heem Herman geaquireert van wijlen Albert Rensinghe.

11- 3-1629 Insaken Johanna Boijnghe wegens haeres verstorvene dochters kindt impte. versoeckende van Olert Edinghe ged. leveringhe van 11 schepel roggen achterstendige huiren van een acker landes ...

23- 2-1633 Ins. Herman Johans als erfgenaam van sijn zal. moeder Johanneken Boijngh tegen Toebe Alveringhe voor des voors. Johanneken Boijnghes zal. broeders Wiltet Alveringhes.

GEERT BOEIJNCK huwt te Vlagtwedde met N. N.

geb. ca. 1518 ca. 1543

ovl. 1580 -1589 Vlagtwedde

kinderen:

ca. 1543 Wubbe w.s. ongehuwd overleden na 1573

ca. 1545 HARM erfgenaam

ca. 1550 Aeicke overleden in 1585

- 28- 2-1683 Huwelijkscontract te Vlagtwedde tussen Griete Boeijnck en Jan Hindricks van Emmelcamp.
Dedingsluiden bruid: Harm Harms - oude zwager / Geert Alverinck en Tamme Luickens.
- 22- 6-1698 Huwelijkscontract te Veele van Pieter Hilweringh, zoon van wijl. Mans Hilweringh x Geertien Boeijnck .

GEERTIEN HARMS BOEIJNCK huwt te Vlagtwedde met HARM HARMS KOIJLERS op't B.
geb. ca. 1574 Vlagtwedde vóór 1609 geb. ca. 1579 Woll.huizen
ovl. bet. voor schenken op zijn
d.v. Harm Geerts Boeijnck begrafenis 28-10-1646
en Toebe N. z.v. Harm Wilckes Koijlens
en Naencke Wubbes Eelsinck

kinderen: geb. te Vlagtwedde
ca. 1611 TOEBE erfgename

- 6- 7-1609 Harmen Boijnck accordeert wegen een mandat van 5 marck, so Floer Engelbert op hem overgegeven is op 2 Car.gl..
- 15- 5-1628 Harren Boijnck geclaget over mester Willem Harmens van een boom sonder sijn mede consent in mande holt gehouwen tho hebben, ende neet bewesen sijnde t'saem daer aff verdragen op een rijxdaler.
- 30- 8-1628 In saecken Harmen Boijnge impt. versoeckende tegen Geeske Abels ged. naercoop van soodaene landt ende behuisinghe als deselve heeft gecoft van sine broeder Detmaer Aisinghe tot Ellersingh-huisen.
- 2- 7-1635 Harmen Boijnge heeft Harmen Albers met een stock in sijn huis geslagen, deswegen deselve verdragen is op 2 Car. gl. 10 st..
idem Harmen Boijnge omme dat deselve zijn nabuir Harmen Albers met die vuist voor het hoofft geslagen hadde, deswegen veraccordeert op 1 Car.gl. 5 st..
- 25- 4-1644 Harmen Boijnge heeft Albert Goringe geslagen, daerover veraccordeert op 1 gl. 16 st..
- 28-10-1646 Wilcko Boijnge op die begreffenisse van zijn zalige Ohm Harmen Boijnge onder het vergaderen an die nabuirs beer geschoncken, deswegen verdragen op 5 Car.gl..
- 3- 6-1647 Jan Boijnge in een mandaet van 5 marcken van Wilcko Boijnng overgegeven, deswegen is dieselve gecomposeert op 2 Car.gl. 10 st..

WILTEKE HARMS BOEIJNCK *waarschijnlijk ongehuwd*
geb. ca. 1572 Vlagtwedde
ovl. na 1632 Vlagtwed

- 30- 4-1631 Insaken Johan Tonnis soldaet in de compagnie van capitain Isselmuiden tot Embden impt., versoeckende tegens Wilteke Boijngh ende Stephaen Stephaens Muller adjudicatie der naercope van soodane Landen als dieselven sullen hebben ancoft van sijnes zal. broeders soone Hidde Imels.
- 11- 5-1631 In saken Roleff Broers impt. versoeckende tegens Wilteke Boijnge gedagede, Adjudicatie der naercope van sodane landen als desselven voorsate wijlen Geert Boijngh zal hebben angecoft alhijr in Vlachtwedde van Hidde Imels, sijnes impten moders zal. sustersoen. Daertegens Herman Alberts als volmacht van Johan Tonjes des voors. vercopers vaders broeder versocht bij interventie, dat impt sijn praetense recht tegens hem in sijn voors. qualiteit al voren moege deduceren en gedagede ondertuschen laten onbemoijet.

OVER HET ONDERHOUD VAN DE WEG VLAGTWEDDE - BOURTANGE

E.G.SCHRAGE

Op 6 juni 1766 gaven de "Eygen Arfden en Interesseerden" van Vlagtwedde een volmacht aan Ayke Hesse, om uit hun naameen request te presenteren aan "Haar Eedel Mogende Heeren Borgemeesteren ende Raadt" in Groningen.

Ondertekenaars van die volmacht waren:

Jan Reints	Derk Haselhoff	Jacob Eelsing
Jan ten Velthuis	Harm Harms	Willem Heeres
Derk Harms	Geert Jans Tammes	Menne Velthuis
Wubbe Sijms	Engelbert Nannes	Hindrik Alberts
Jacob Dammer	Lammert Gerrit Tammes	Geert Elses Sanders

(van welke Harm Harms en Jacob Dammer niet te plaatsen zijn - red.)

Dit request zou handelen over de "opgeschooten Wegh tussen Vlagtwedde ende Bourtange".

Het stuk vermeldt dat deze weg "in het jaar 1741 al reedes door de vijf Carspelen is opgeschooten volgens order van Haar Eedel Moogende Hoogh Heeren 3orgemeesteren ende Raadt in Groningen".

Het vervolgt met:

"dewijle de wegh tegenswoordigh verhoogt moet worden en voor ons on-"
"mogelijk is om hetselve alleen te doen in staet brengen en volgens"
"het contract van de 6 january 1742 Luidt dat indien de wegh verhoogt"
"moet worden Dat alsdan de vier andere Carspels Beneevens de twie"
"Klugten ons alsdan de behulpzame handt souden bieden en helpen"
"maken."

Blijkbaar was er dus een contract uit 1742, waarin het onderhoud van die weg geregeld was. Dit stuk is ons verder onbekend. Maar nu, in 1766, waren er moeilijkheden met de andere Kerspels en Klugten en daarom riep Vlagtwedde nu de tussenkomst van de Stad Groningen in.

De weg van Vlagtwedde naar Bourtange was als doorgaande verbinding naar Munsterland en Westfalen van dusdanig algemeen belang, dat het onderhoud niet voor rekening van één kerspel (of boermarke ?) kon komen.

Uit een ander, helaas niet gedateerd stuk* blijkt, dat de weg verdeeld was in stukken (panden), waarvan het onderhoud was toegewezen aan met name genoemde boerschappen.

Dat stuk luidt als volgt:

"Weg van Bourtange beginnende bij de Oosterbrug, van de brug 18 el tot aan de pomp ten laste Markgenoten.

1.	Markgenooten Vlachtwedde	400	
2.	idem	400	(378 til)
3.	idem	400	
4.	deselve	71	
5.	Weende	60	
6.	Ellersinghuizen	68	
7.	Markgenooten Vlagtwedde	328	(286 til)
8.	Lutjeloo	29	
9.	Vriescheloo	174%	
10.	Wedde	60%	
11.	Wessinghuizen	56	
12.	Hoorn	78	
13.	Veele	203	

14.	Sellinge	
15.		
16.		
17.	Ipzinghuizen	88
18.	Wollinghuizen	72
19.	Smeerling	66
20.	ter Wuppinge	48
21.	Onstwedde	341½
22.	Veenhuizen	100½
23.	Markgenooten Vlachtwedde	340
24.	idem	400
25.	idem	400
26.	idem	97
27.	Weende	23½
28.	Ellersinghuizen	21
29.	Smeerling	19½
30.	Markgenooten Vlachtwedde	239
31.	idem	231

We zien dat de panden 14, 15 en 16 niet zijn ingevuld. Dit hiaat zal ingevuld moeten worden met een andere lijst, die begint met:
"Volgens de Rolle te Vlachtwedde van de Bourtanger weg is dit volgen-"
"de de Reegel van de Sellingers, Borger, Lauders, ter Haar en Jip-"
"singhuizen. Begin an de Veelders, Aan Luiken Wilkes" (zie no. 13).
Dan komt de volgende verdeling:

panden

106.	Jurjen ter Borg	5 mollen	
107.	Harm Hoyting	5 mollen	Harm Beerens
108.	Harm Sikkes	5 mollen	Eede Tees
109.	Jakop Tees	5 mollen	
110.	Jan Nannes	2½ mollen	
111.	Harm Beerents	2½ mollen	
112.	Geert Trenning	5 mollen	
113.	Hilvert Waarsing	5 mollen	
114.	Ayke Warring	5 mollen	
115.	Jan ten Velthuis	5 mollen	
116.	Jan Schuiring	5 mollen	
117.	Wubbe Walster	5 mollen	
118.	Jan Meendering	5 mollen	
119.	Jan Lange	5 mollen	
120.	Jan Bruggers	2½ mollen	
121.	Harm Geerts)		
	Jan Harms)	2½ mollen	
122.	Detmer Meendering	5 mollen	
123.	Hinderk Engels)		
	Hind. Geerts)	5 mollen	
124.	Jan Bruggers	5 mollen	
125.	Boele ter Wisch	5 mollen	
126.	Albert en Evert ter Haar questieus	5 mollen	
127.	Jipzinghuizen te samen	40 mollen	

*

Uit de genoemde markegenoten van Sellingen en bijbehorende buurtschappen is bij benadering de datum van het stuk af te leiden.

Het overgrote deel van de voornamen geeft weinig houvast, omdat deze meerdere keren in die families voorkomen. Van twee namen staat echter vast dat zij éénmalig zijn in het kerspel Sellingen, nl. die van Jan Bruggers en die van Jan Nannes. Jan Bruggers wordt voor het laatst genoemd in 1661 en Jan Nannes met zijn zoon Geert Nannes in 1658. Op 27-1-1660 verkopen Gebcke Nannes en Geert Nannes als moeder en kind verschillende onroerende goederen uit Nannes erve, zodat waarschijnlijk Jan Nannes moet zijn overleden.

Als dan Sicke ter Walsiage (vader van Wubbe) nog als eigenerfde tekent op 12- 1-1649, staat het vast dat het stuk moet zijn opgemaakt tussen 1649 en 1660.

Op 4- 6-1656 wordt Albert Warmeringh met vrouw en zijn zoon Aijcke voor 't laatst in de archiefstukken genoemd. Op 17- 3-1658 treedt Aijcke zelfstandig op en op 25- 6-1659 compareren o.a. Wubbe ter Walsiage en Aijcke Warmeringh als markegenoten van Laude. Omdat Albert Warmering pas in 1665 wordt begraven, ligt het voor de hand dat hij

zijn bezittingen tussen 1656 en 1658 moet hebben overgedragen aan zijn zoon. Conclusie het voornoemde stuk moet zijn opaemaakt tussen 1656 en 1658.

C.J.W.

VERSCHEENEN BOEKEN

In de reeks "DORP TOEN & NU" zijn inmiddels 4 delen verschenen.

Deze boekjes zijn gebundelde verhalen die eerder in de Winschoter Courant / Dagblad De Noord Ooster zijn verschenen in de periode 1982-1984. Het enige verschil met de krantenartikelen is, dat het aantal foto's flink is uitgebreid.

De schrijvers van deze artikelen zijn Jaap Kwak en Cees Stolk, die ook deze boekjes hebben verzorgd. Er zullen in totaal 5 delen verschijnen. De boekjes zijn uitgegeven door de Uitgeverij Actief Scheemda b.v.

De boekjes zijn gebonden en voorzien van een hard kaft. Zij maken een verzorgde indruk en geven een aardig beeld van het leven in de behandelde plaatsen in vroeger tijd.

DORP TOEN & NU Deel I

Dit deel, uitgegeven in 1986, omvat de dorpen en gehuchten Veele, Veelerveen, Vriescheloo, Oudeschans, De Lethe, Wedde, Wedderveen en Holte.

DORP TOEN & NU Deel II

Dit deel is verschenen in 1987 en omvat Heiligerlee, Westerlee, Meeden, Oostwold, Ganzedijk, Drieborg, Nieuw Beerta en (Klein)-Ulsda.

DORP TOEN & NU Deel III

Deel III, verschenen in 1988, omvat Bourtange, Harpel, Wollinghuizen, Jipsinghuizen, Jipsingboertange, Sellingen, De Beetse, Laude en Wessingtange.

DORP TOEN & NU Deel IV

Dit boek, verschenen in 1989, omvat Nieuwolda, 't Waar/Nieuw Scheemda, Meedhuizen, Termunten/Termunterzijl, Borgsweer, Heveskes, Weiwerd en Oterdum.

EEN BELANGRIJK STUK UIT 1538

C. J. WEGMAN

Dit voor de Westerwolders zo belangrijke stuk komt is te vinden in het Rijksarchief onder VI A en moet door ds. Schmaal, pastor te Wedde zijn overgeschreven van het origineel. Ds. Schmaal zal niet zo bedreven zijn geweest in het lezen van het 16e eeuwse schrift en dat verklaart o.i. dat de verschillende plaatsnamen nogal misvormd zijn en soms zelfs niet te herkennen. Ook verschillende uitdrukkingen komen ons wat raadselachtig over.

Met deze brief kwam voor de Westerwolders een einde aan de zware lasten die zij onder de leenmannen van Karel van Gelre moesten opbrengen. Ook werd een einde gemaakt aan de verplichting om het koren in door de landheer gecontroleerde molens te laten malen. De heren-diensten werden beperkt en het rechtsstelsel werd herzien. Ook de richter zou weer een Westerwolder eigenerfde zijn. De hoenderbelasting bleef gehandhaafd en de jaartax (die blijkbaar al bestond) werd nader vastgesteld. Uit deze brief blijkt dat in feite de situatie van vóór 1530 (bisdom Munster met de Addinga's) werd hersteld, met dien verstande dat de opbrengsten nu kwamen aan de leenmannen van Karel V.

We krijgen hieronder een goede indruk van de wijldlopigheid van een officieel stuk uit die tijd. Ter wille van de duidelijkheid is het stuk daarna enigszins vrij vertaald weergegeven.

Copia uit den Octroij des Lants Westerwolde, de selve van woort tot woort vermeldende, als hyr na bescreven volget:

Kaerle bij de Gratie Gods Rooms keijser altyt vermeerder srijx, *Koninck* van Germememin, van Castillien, van Bron, van Gernate, van Arrogon, van Navarre, van Naples, van Cicilië, van Maylborie, van Sardiniën, van de Eylanden van Indien, en van de vaster aerde, van de Zee Occeacie, Ertshertoch van Oosterrijck, Hertoch van Burgonnien, van Looirijck, van Brabant, van Lembourch, van Luxembourch ende van Gelre, Grave van Vlaenderen, van Artoijs, van Bourgonnien, Pais grave, ende van Henegouwe, van Hollant, van Zeelant, van Geeretie van Hagenault, van Namen ende van Zutphen, Prince Zwane, Marckgrave des Hilligen Rijcks, Heere van Vrieslant, van Saluis, van Mechelen, van der Stat Steden ende lande van Utrecht Overijssel en Groningen ende Dominatoor in Asien ende in Afriqs allen de genen die desen Onseren sullen sien Saluit. Also onse goede ondersaten van Westerwoldingerlandt ons te kennen hebben doen gegeven, dat om ontlast te sijn van der swaren en groten eygendoom ende servituten, daer mede sij vele jaren belast zijn geweest, sij hem willichlijck gegeven hebben in onse onderdanicheijdt ende gesworen ende beloofte ons ende onse nakomelingen, Hertogen en Hertoginnen van Brabant, Graven en Gravinnen van Hollant, Heren en Vrouwen van den Lande van Overijssel ende Groningen met ter Ommelanden goet en getrouwe te zijn ende alle doen dat goede ondersaten schuldich zijn van doen, en dat sij hijr voortijden grotelijcks zijn beswaert geweest met huisdienst ende Moelenrecht tegen alle reden en billijckheijt begerende versoekende van de voorschreven beswaringe ontlast te zijn ende te mogen blijven bij hunne olde privilegien, Rechten en heerkomen, daarvan sij van allen olden tijden deuchdelijck gebruiket

ende geplegen hebben, daer voor sij jaerijcks gewillich zijn, ons en onse nakomelingen te betalen haren Jaertax en hoender renten, die sij gewoonlijk zijn te betalen.

Doen te wieten dat wij de sake voorschreven overgemercket ende willende onse ondersaten tracheren in alle vredelijckheijt, hebben wij bij advijse en deliberatie van onse seer lieve ende beminde suster Vrou Marie Coninginne Donargiere tot Hongarien, Bohemen enz. voor ons regente en Gouvernante in onse Nederlanden ende van den hoofden ende Luiden van onsen raede ende van der finantien, nefjens haer wesende gegunde, gegeven, verteert, geoctroijeert en gewillekeurt, ende bij desen onsen brieven, gunnen geven, vertinnen, octrojereren en willekeuren onsen voorschreven ondersaten ende inwoonders van onsen lande van Westerwoldingerlant dat sij sullen worden geregeert in goede justitie, ende Pollicie, ende dat men hem onderhouden sal, hunnen onder doechdelijken privilegien, rechten, constumen ende heerkomen, daer van sij van ouden tijden deuchdelijken gebruikt ende geunsiert hebben, behou-

delijck ons ende onse vorige heerlijckheijt, wet ende justitie te voeren, en dat men hen setten en geven sal Richters binnen den Voorschreven lande geërfte ende gegoet zijnde, naervolgende hunne olde privilegien, usantien, en dit sij voortaan bij onsen drossaerten ende amluiden, ofte andere, die wij binnen onsen voorschreven landen setten ende stellen sullen, mit vorder belast noch beswaert sullen worden, met huisdienst, dan eick huisman alle jaer eenen dach *schuldich* sal sijn onsen Drossaert of Amtman tot Wedde te dienen met wagen en peerden binnen lants, so verre sij wagen en peerden hebben, en die nien wagen of peerden en hebben sullen gestaen mitz dienen eijnen dach metten lijve ende niet meer, ende dit tot sulken tijde van Jaer, als 't bequaemlijckst wesen sal, insgelijcks dat sij voortaan vrie en onbelast sullen sijn van ter molen haer coorn en granen brengen op enige molen binnen der selver landen staende, maer sullen haer coorn mogen malen binnen haere huizen met Buuren en anders gelijk hun goetduncken sal, sonder enige molesti ofte letsel van onsen Drossaert of Amtluiden, Des so sullen onse voorschreven ondersaten ende inwoonders van Westerwoldincherlant schuldich sijn ons en onse nakomelinge te betalen an onsen handen van onzen Drossaert van Wedde ofte andere amtman die wij

daer toe ordonneren sullen boven die hoender renten, die sij schuldich sijn, den jaertax hyr na volgende te weten 't dorp en Carspel van Sellingen vijf en dertich golden guldens, 't dorp en carspel van Vlachtwedda hondert golden guldens, 't dorp en Carspel van Onstwedde hondert golden gulden, 't dorp en 't Carspel van Vriesgeloo vijf en viertich golden gulden, ende de goeden van de kinderen van Westerwoldingerlant dertich golden gulden, het dorp en Carspel van Hoorn twintich golden gulden, eiken golden gulden tot ses en dertich groninger stuiver gerekent, noch so hebben wij onsen voorschreven ondersaten van Westerwoldingerlant gegunt gegeven geaccordeert, gelijk bij desen oock gunnen geven en accorderen, dat sij van den vonnis gegeven bij onsen Drossaert van Wedda, indien sij hem daer bij beswaert mienen sullen mogen appelleren en hem beklagen an onsen Statholder en Hooftmannen van onsen Stat Groningen en Ommelanden binnen Groningen residerende, die hem schuldich sullen sijn recht en Justitie te doen, gelijk dat behoort, sonder dat sij van den vonnisse bij onsen voorsch. Statholder en Hooftmannen geweren, sullen mogen appelleren ofte hem vorder beklagen, ontbieden daerom onsen Statholder en oppersten hooftman voorsch: onsen Drossaert van Wedda en alle anderen onsen amluiden, officieren en Justicieeren ende een jegelijck van hem besonder, so als hem angaen mach, dat sij onse voorsch: ondersaten van Westerwoldiger-

lant van desen onsen privilegien octroij ende consent in maniere voorschr: laten vrielijck gebruiken, sonder hen daer in te doen enige hinder moeijte of letsel, want ons also gelieft, ende om dat dit eeuwlijck en onverbrekelijck soude worden onderhouden, hebben wie desen onsen brief doen versegelen met onsen gewooni: segel gegeven in onsen Stat Brussel Den 12 in Augusto int jaer ons Heeren Duisent vijfhondert acht ende dertich van onsen Keijserlijke t XIX en van onsen koninckrijcken van Spangien, van beijden in Cicilien en andere t XXIII te onder op de brief pleije des principale brievs steijt bij den keijser de koninginne de regente Eerweerdichste Erttz Bisschop van Palermi, hooft van den secreten rade, de Hertoch van Aerschott, de Grave van Hoochstrate ende de Heer Molembaje, hoofden Heren, Janne Ruffault, Heer van Weynsele Thresorier generael, Hueges van Grameten, Heer van Wincherie, Ridder ende Meester Vincent Cornelis Gecommitteer-teerde van de finantien ende andere jegenwoordich, Onderteykent stont verrijcken met sijn streken getogen.

Wij, Karel V, bij de gratie Gods Keizer van Duitsland en Koning van Spanje etc. etc. verklaren aan allen die deze brief zullen lezen dat de inwoners van Westerwolde ons te kennen hebben gegeven dat zij bereid zijn om ons en onze nakomelingen in onze hoedanigheid als hertog van Brabant, graaf van Holland, Heer van Overijssel en Groningen met Ommelanden, trouw te zweren en alles te doen wat goede onderdanen schuldig zijn te doen indien zij worden ontlast van hen zwaarvallende erfdiensbaarheden, als huisdienst en molenrecht, waarmede zij tegen alle reden en billijkheid al een tijd lang belast zijn geweest. Zij verzoeken hun oude privileges en rechten, die zij sinds onheugelijke tijd bezitten, te mogen handhaven. Zij zijn daarvoor bereid om ons en onze nakomelingen jaartax en hoenderrente te betalen zoals zij gewoon waren te doen.

Wij hebben op advies van en in overleg met onze zuster Marie, Koningin Douariere van Hongarije, Bohemen etc. etc., regente en gouvernante van onze Nederlanden, alsmede van de hoofden en leden van onze raad en van financieele zaken, besloten:

- dat de inwoners van Westerwolde zullen worden geregeerd op rechtvaardige wijze;
- dat hen Richters gegeven worden die binnen Westerwolde geerfd en gegoed zijn zoals bij hen te doen gebruikelijk was;
- dat zij voortaan door de Drost te Wedde en andere ambtsdragers niet belast zullen worden met andere huisdiensten dan dat iedere huisman één dag per jaar zal dienen binnen Westerwolde met paard en wagen. Zij die niet in het bezit zijn van paard en wagen zullen niet meer dan één dag persoonlijk dienen en dan op een tijd van het jaar die henzelf het beste uitkomt.
- dat zij vooraan vrijgesteld zijn van de verplichting hun koren en granen te laten malen op de molens binnen Westerwolde en dat zij hun koren mogen malen in hun eigen huizen en schuren.

Verder zullen de inwoners verplicht zijn, om ons en onze nakomelingen boven de verschuldigde hoenderrenten te betalen de jaartax, te weten:

- het dorp en kerspel Sellingen 35 gouden guldens;
- het dorp en kerspel Vlagtwedde 100 "
- het dorp en kerspel Onstwedde 100 "
- het dorp en kerspel Vriescheloo 45 "
- de goederen van de kinderen van Westerwolde 30 "
- het dorp en kerspel van Hoorn 20 "

De gouden gulden op 36 groninger stuivers gerekend.
De *inning* zal geschieden door onze Drost te Wedde of andere ambts-
dragers die wij daarmee zullen belasten.
Voorts hebben wij de inwoners toegestaan dat zij tegen vonnissen,
gewezen door onze Drost, in beroep kunnen gaan bij onze Stadhouder en
Hoofdmannen van onze Stad Groningen en Ommelanden, die verplicht zijn
om naar behoren recht te doen. Tegen de vonnissen van laatst genoemd
college is geen beroep mogelijk.
Wij hebben de Drost te Wedde en de andere ambtsdragers opgedragen om
de de Westerwolders geen beletselen in de weg te leggen wanneer zij
zich houden aan onze ,in deze brief genoemde, privileges.
Teneinde ons eeuwig en onverbrekelijk te houden aan deze beloften
hebben wij deze brief voorzien van onze zegel in Brussel op de 12e
augustus 1538.
Mede ondertekend door Mr. Vincent Cornelis, gecommitteerde van
financiën.

VERSCHEENEN BOEKEN II

Bij de Uitgeverij Meinders te Scheemda is dit jaar verschenen het boek
"DE HEL VAN JIPSINGHUIZEN" met de onder-titel: 1924-1939: Werk-
verschaffing in Groningen, door Cees Stolk.
Het boek is een rijk geïllustreerde en goed verzorgde uitgave. Het
geeft een uitvoerig beeld van de werkverschaffing in Westerwolde in
de crisisjaren. De schrijver laat alle partijen die er mee te maken
hadden (40 !) uitvoerig aan het woord. Een zeer lezenswaardig werk.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschriften en boeken kunnen, na telefonische afspraak, worden in-
gezien bij de secretaresse mevr. Hiskes-Knigge te Wildervank.
In veen geval worden tijdschriften of boeken uitgeleend.

ONS WAARDEEL 89/1.

Tijdschrift van de Drentse Historische Vereniging
vereniging voor geschiedenis en genealogie.

B.J.Mensingh: "NOG EEN AFSTAMMELING VAN PASTOOR LUDOLPHUS MENSINGH",
een genealogie van tak Jan Schaange Mensingh uit
Odoorn.

R.G. Tjassens: "TJASSENS- OF OUDE HOPMANSWIJK", een verhandeling over
de Tjassenswijk te Gieterveen.

M.F. Niezing: "HET VROEGE GEBRUIK VAN DE FAMILIENAAM ALTING EN
PATRONIEMEN".

ONS WAARDEEL 89/2.

- L.M. Koenraad: "BOTTENVERBRANDING IN MEPEL". Een beschouwing over het fabriekmatig verbranden van dierenbeenderen om daarmee zwarte verfstof te maken.
- J. Belonje: "HERSTEL VAN DE ADELDOM DE SIGERS THER BORCH".
- E.J. Panman: "SINT MAGNUS IN ANLOO". De schrijver toont aan dat Magnus, de bisschop van Trani, ooit de beschermheilige is geweest van de kerk te Anloo.
- J. Eefting: "HET GRONDBEZIT VAN DE FAMILIE VAN DER WIJCK IN DRENTHE, MET NAME IN DE GEMEENTE ASSEN".
- E.L. Boezen en L.L. Jagersma: "STERFTEBRONNEN VOOR MEPEL IN DE ZEVENTIENDE EN ACHTTIENDE EEUW". Het betreft hier bewaard gebleven aantekeningen van legerstedegeld alsmede van klokkeboeken.

QUELLEN UND FORSCHUNGEN ZUR OSTFRIESISCHEN FAMILIEN-UND WAPPENKUNDE. Jaargang 1989 Heft 1.

- Harro Buss: "IS GENEALOGIE EEN WETENSCHAP ?".
- Arndt Richter: "EEN GENEALOGISCHE ZWERFTOCHT VAN FREDERIK DE GROTE NAAR KARL EDZARD CIRKSENA".
- Hilda Bruns: "MENNONIETEN IN HET Geref. KERKBOEK VAN PILSUM".
- Heinrich Böckmann: "AANTEKENINGEN OVER DE FAMILIE STOEHR".

VRAGEN EN ANTWOORDEN:

Deze rubriek is bestemd voor die leden van onze vereniging, die met hun onderzoek op genealogisch gebied zijn vastgelopen. Alleen wanneer gebleken is dat de gezochte gegevens niet via de beheerder van ons archief kunnen worden verkregen, kunnen die vragen in deze rubriek worden opgenomen.

Ook vragen op historisch gebied of anderzins betrekking hebbende op Westerwolde kunnen in deze rubriek worden geplaatst.

Beantwoording gaarne via deze rubriek en dus niet rechtstreeks aan de vragensteller.

De nummering geschiedt in volgorde van binnenkomst, voorafgegaan door het desbetreffende jaar.

VRAGEN:

- 1989.4 BOELE WILTES.
Hij was in 1660 getuige bij het testament van Boele Ter Wisch, is een broer van de vóór 1667 overleden Nanne Wilts en is op 14- 6-1667 getuige bij het huwelijk van Anneke Everts (x Nanne Hansen).
- VRAAG: a. Is hij een zwager van Alert Huitzingh ?
b. Had hij een zoon Jan, geb. ca. 1660 ?

1989.5 JACOB BOELES.
Van Jacob Boeles x Harmke werden te Blijham de volgende kinderen gedoopt: 1700 Rixte, 1703 Antie en 1705 Boele.
VRAAG: Wie waren zijn ouders en eventuele broers ?

1989.6 FEIJE HEERES en OCKE BOELES.
Van Feije Heeres x Geertien Ockes (d.v. Ocke Boeles x Albertien Engels) werden te Blijham de volgende kinderen gedoopt: 1701 een zoon, 1706 Boele Ockes, 1710 Frouke, 1711 Wendelken, 1713 Boele.
VRAAG: Wie waren de ouders van Feije Heeres en van Ocke Boeles ?

1989.7 JAN FEIJES.
Jan Feijes was een vermogend man te Blijham op 't Heem; hij zegde in 1707 13 geldleningen op.
VRAAG: Wie waren zijn ouders en met wie was hij getrouwd.
A.J. Ter Wisch, lid no. 148.

ANTWOORDEN

1989.4a Boele Wilts was gehuwd met Alcke Hansen Huitsingh en dus een zwager van Olert (Hansen) Huitsingh (zie ook huwelijkscontract te Blijham op 1- 5-1662).

1989.4b Boele Wilts was eigenerfde te Wessinghuizen en kreeg ca. 1653 een zoon Wilt, die later eigenaar werd op 't Wilts. Verder had hij nog 2 zoons die ongehuwd zijn overleden. Boele Wilts was geen broer van Nanne (Boeles) Wilts; Nanne was namelijk een oom van hem.

C.J.Wegman.

1989.6 Mogelijk dat het huwelijks-contract te Blijham op 21- 7-1700 tussen Feije Heeres en Geertien Ockes uitsluitend geeft. In ieder geval is Albertien Engels niet de moeder, maar de stiefmoeder van Geertien Ockes.

C.J.Wegman.

TIJDSCHRIFT VOOR GENEALOGIE EN HISTORIE „WESTERWOLDE”

WESTERWOLDE

JAARGANG 10 No. 4

DECEMBER 1989

REDACTIE: S.H. ACHTEROP
E.G. SCHRAGE
C.J. WEGMAN, eindredacteur
Acacialaan 27
7642 TW Wierden
tel. 05496 - 72437

TEKENWERK: RUUT WEGMAN

SECRETARIAAT: Mevr. G.P I. HISKES - KNIGGE
■ lidmaatschap M. Hardenbergstraat 3
■ abonnementen 9643 LD Wildervank
■ administratie tel. 05987 - 13095
■ archief

PENNINGMEESTER: Mevr. M. GEIKENS
Dorigweg 6
9551 AM Sellingen
tel. 05992 - 2408
postgironummer van de vereniging: 4442401

BANK: RABO-bank Ter Apel - Sellingen B.A.
■ rekeningno. 3586.06.063 ten name van de Vereniging
voor Genealogie en Historie Westerwolde;
■ postgironummer van de bank: 839846.

LIDMAATSCHAP: ■ entrée éénmalig f 10,--;
■ contributie f 32,50 per jaar (inclusief tijdschrift
uit te reiken op de driemaandelijke bijeenkomsten
- bij toezending per post worden de portokosten af-
zonderlijk in rekening gebracht;
■ donateursschap f. 25,-- per jaar (inclusief tijd-
schrift) exclusief portokosten.

INHOUD:

E.G. Schrage	DE GERICHTSVOOGD	blz. 95
A.J. Ter Wisch en C.J. Wegman	ELZE TER BORG, PASTOOR IN MITLING (OST FRIESLAND)	blz. 99
B. Hazelhoff	HET HERONTDEKTE KLOOSTER IN DALLINGEWEER	blz. 100
C.J. Wegman	ONSTWEDDER DOOPVONT NA 4 EEUWEN WEER THUIS	blz. 103
G. Luth	DE FRANSE REVOLUTIE EN WESTERWOLDE	blz. 106
G.P.I. Hiskes- Knigge en C.J. Wegman	HEEFT DE BOEING 747 IETS TE MAKEN MET ERVE BOEIJNGH	blz. 107
C.J. Wegman	DE HISTORIE VAN HET OUDSTE NOG BESTAANDE HUIS IN SELLINGEN	blz. 108
C.J. Wegman	DE SELLINGER HERBERG	blz. 112
M. Geikens	DE WEG VLAGTWEDDE-BOURTANGE II	blz. 116
	TIJDSCHIFTEN	blz. 117
	VRAGEN EN ANTWOORDEN	blz. 120
	CORRECTIES EN AANVULLINGEN	blz. 120

IN MEMORIAM ALBERTJE WEITS - LURING

Met verslagenheid hebben wij kennis genomen van het bericht, dat op 11 oktober j.l., na een kortstondige ziekte op 63 jarige leeftijd is overleden Albertje Weits - Luring.

Sinds 1982 is zij een zeer gewaardeerd bestuurslid van onze vereniging geweest.

Ons medeleven gaat uit naar haar man en kinderen. Wij wensen hen kracht en sterkte in het dragen en verwerken van hun verdriet.

Namens bestuur en redactie,
G. Wubs, voorzitter.

DE GERICHTSVOOGD

door E.G. SCHRAGE

Nadat achtereenvolgens: Roeleff Bregenbeeck op 28- 4-1658 (R.A. VI z 1)
Jacob Sickes op 9- 9-1675 (R.A. VI w 2)
Sicco Jacobs op 1- 3-1700 (Lidm.Vlagtw.)

voor de eerste maal als "vooght" worden genoemd, wordt op 28-10-1712 Homme Jans voor het eerst als "vooght van Westerwolde" vermeld. Na hem blijft dit ambt in de familie Hommes.

Omtrent deze functie rijzen de volgende vragen:

- wie stelde hem aan ?
- wat was zijn bezoldiging ?
- welke bevoegdheden en verplichtingen waren eraan verbonden ?
- aan wie was hij verantwoording schuldig ?

Uit het boekje "ORDRE VAN PROCEDEREN VOOR DE GERICHTEN DER HEERLYKHEID WEDDE EN WESTERWOLDINGELAND, BELLINGWOLDE EN BLYHAM CUM ANNEXIS" 1 (uitgegeven in Groningen in 1784) krijgen wij een indruk van de taken van de gerichtsvoogd. In het hoofdstuk "ORDRE VAN PROCEDEREN VOOR HET CRIMINEEL GERICHT DER HEERLYKHEID WEDDE EN WESTERWOLDINGELAND" lezen we in:

Art. XIII.

De Richter uit de bekomene informatien oordelende tot apprehensie te hebben, zal desselfs Voogd en Rooderoeden daar toe gelasten.

Art. XXXIV.

Dit Gerichte zal worden bediend en opgepast door den Burggraaf, alsmeede, indien er een gevangen is, door den Voogd van den Richter; tot wiens district de gevangen behoort: en zullen alle Bedienden in de Heerlykheid de ordres, hun door dit Gerichte gegeven, moeten executeren gelijk ook het geen de Drost alleen in criminele zaken aan alle, of ieder van hun in het byzonder, ordonneert, bij arbitrale correctie van dit Gericht.

Art. XL.

De burggraaf of Voogden zullen voor het apprehenderen (*vatten, grijpen*) van een gevangen mogen declareren 6 gl. ieder, die daar by heeft geadsisteerd: ieder Roderoede een gl: de Burggraaf zal genieten voor het kostgeld van ieder gevangen des daags 12 stuiver to 21 gl toe en daar na ieder dag 6 stuiver, en voorts voor het sluiten en ontsluiten, stroo en het schoonmaken der gevangenis eens 3 gulden.

Art. XLI.

Dezelve, en de Voogden voor adsistentie bij eene executie 1 gl.10 st.: ieder Roderoede 8 stuiver. De Burggraaf voor een reis naar de stad, zes gl: En zal dezelve, een gevangen na het Tugthuis brengende, voor onderhoud van den gevangen op reis mogen declareren 2 gl. 10 st.; ieder Roderoede 1 gl. 10 st. enz. enz.

Art. XLV.

Alle jaaren voor 10 November zullen de Leeden van dit Gericht, benevens de Burggraaf en Voogden (die voor de Roderoeden zullen declareren) hunne reeksen aan de Scriba moeten overgeeven, bij verlies van hunner praetentien (*aanspraken*) door hun geteekend, met byvoeging, dat op den Eed door hun by 't aanvaarden van hun Ambt gedaan, naar waarheid is opgesteld en, hetgeen daarin vermeld staat, ten dienste der Justitie is uitgegeven.

Art. L.

De Roderoede, die door die van Wedde en verdere Kerspelen aangesteld en thans te OnstWedde wonende, zal voortaan te Wedde moeten wonen, en de bij-

1) R.A. Groningen no. 2676

zondere Ordres van den Drost moeten executeren en voorts in alles het werk der Justitie met de overige Rooderoeden moeten waarnemen.

In het hoofdstuk "ORDRE VOOR HET BREUK GERICHTE" vinden we nog onder:
Art. IX.

Ook zullen de Burggraaf en Voogden, alsmede de Rooderoeden gehouden zijn van alles, hetgeen ter hunner kennis komt, aan den Drost en Richter kennis te geven, bij arbitraire correctie van het Breukgericht.

Art. XIV.

In gemelde Gerichte zal de Richter eerst voorlezen zijne genomene informatie; waar na de Ged. of beide Ged., als die zijn geciteerd, door den Voogd zullen worden opgeroepen.

Art. XXV.

De Voogd zal voor ieder citatie van getuigen genieten, het geen hem is toegelegd, en voor het citeren van ieder Ged. op het Breukgericht in het Kerspel waar in hij woont, drie stuiver, en buiten het zelve vijf stuiver, en voor het oproepen van ieder Partij drie stuiver.

41▷

In het hoofdstuk "ORDRE VAN PROCEDEREN VOOR DE GERICHTEN VAN WESTERWOLDE EN BELLINGWOLDE MET DERZELVER ANNEXEN" lezen we onder:

Art. III.

Alle mandaten zullen ten minsten 8 dagen voor den rechte dag, waar op voor de eerste maal zullen dienen, aan den Ged. of iemand van desselfs huisgezin worden vertoond, en de copie overgeven, en zulks in dorso door den Voogd worden geteekend (*voor de Drost doet dat de borggraaf*).

Art. LIZ.

De inventarisatie door den Voogd wordende gedaan, zal dezelve mede neemen het schuldbboek van den debiteur, en voorts alle blijken, waar uit dezelve iets kan praetenderen, of eigendom bewijzen, gevende aan den debiteur, indien zulks vraagt, eene, door hem verteekende, notule. (dit ingeval van gerechtelijke beschrijvinge voor executie).

Ook wordt nog vermeld:

- De Voogd voor het uitveilen (van ieder porceel) 1 - 10 - 0
- De Voogd of Uitmijnder (voor presentie op de boeldag) 1 - 10 - 0

Verder wordt nog iets over deze functie gezegd in de serie "Uit Westerwoldes verleden" in "Westerwolde", het bijblad van de Winschoter Courant uit het jaar 1936.²

Daarin lezen we: "De 11e november 1776 kwam de gerichtsvoogd (deurwaarder) Hommes te Vlagtwedde terug uit Groningen. Hij had de sententies (*veroordeelingen*) laten tekenen." Bedoelde vonnissen werden uitgevoerd door de scherprechter uit Groningen, die daartoe werd opgehaald door de gerichtsvoogd Hommes. Deze tekent aan in zijn "Reekeninge": "Den 13e november na de stad Groningen geweest om de scherprechter te bestellen heen en weerom met verteering 6 gld." De beul logeerde te Vlagtwedde bij de gerichtsvoogd, die daarom noteert: "bij mij verteert als volgt, voor wijn, brandewijn, Bier en 's janever te zamen 11 gld. 19 st."

Uit de aantekeningen van Hommes blijkt dat het ging om vonnissen van de Drost en het Crimineel Gericht. De executie vond plaats "met de Borggraaf, twee voogden en Landsoldaten en de Heer Rigter van Swinderen", en wel bij Wedde op de Galgenberg. Behalve geseling en brandmerken hielden de vonnissen ook in verbanning van één der veroordeelden en plaatsing in het Provinciaal Tuchthuis te Groningen. Voor de uitvoering van deze strafonderdelen

2) De auteur was E. Zwiers. Het artikel werd mij ter inzage verleend door wijlen R. Kraai te Vlagtwedde

zorgde de gerichtsvoogd. Dat blijkt ook uit het verhaal over de schaking van de dochter van de Drost van Swinderen in 1790.3 De voogd Homines werd bij de achtervolging te Heede deerlijk verwond. Men spreekt daarom over hem als "de voogd met één hand".

Uit twee acten in RA VI e 4 blijkt dat voor het verkrijgen van een aanstelling tot gerichtsvoogd betaald moest worden.

De eerste acte is van 27-10-1746 en luidt: Jan Coypers te ter Haar, zijnde moederlijke grootvader van de tegenwoordige nieuw aangestelde gerigtsvoogt Homme Jans, zoon van wijlen de gerigtsvoogt Jan Hommes bij Janna Jans Coypers, leent van de Rigter Theodoor Cloppenborch 500 gulden, "zullende strekken tot het aequivalent van het geconfereerde (*overgedragen*) gerichtvoogtsambt op zijn kindskind Homme Jans de jonge, welke rigter Cloppenborch voor deze maal om redenen hem daartoe moverende voor 500 gulden heeft gelaten, hoewel het anders 600 car. gld. was geweest, en sulx boven sodane 400 car. gld. restant capitaal als de erfgenamen van wijlen voogt Jan Hommes nog aan de rigter Cloppenborch schuldig zijn wegens het geconfereerde voogtsampt an opgamelde Jan Hommes". Over die schuld van 400 car.gld. gaat een tweede acte, gedateerd 1- 2-1748: Homme Jans de oude en Janna Jans (*Ceupers*) de weduwe van zijn zoon, de voogd Jan Hommes, zijn schuldig aan de richter Theodorus Cloppenborch 400 car.gld., "heerkomende van een papieren obligatie ad 600 car.gld. d.d. 25- 6-1729, getekend door Homme Jans de oude, gehuwd met Geertje Mennes (*Liefstingh*) en Jan Hommes voogd, gehuwd met Janna Jans." Hierop was op 10- 6-1733 200 gld. afgelost.

Uit deze stukken blijkt dat zowel voor de aanstelling tot voogd van Jan Hommes in 1729 als van Homme Jans in 1746 een "aequivalent" is betaald aan de richter Cloppenborch. In het eerste geval van 600, in het tweede van 500 car.gld.. We krijgen hier de indruk dat de richter de aanstelling gaf en zich daarvoor liet betalen. Het betaalde bedrag heette dus "aequivalent" (*tegenwaarde*), een term die we ook in Drente tegen komen. Ook daar was het een belasting die voor de benoeming in een ambt betaald moest worden. Zo bijvoorbeeld voor het ambt van Schulte. De aanslag varieerde: Meppel 1100, Eelde 350, Anloo 900 en Borger 450 gulden.

Zoals de naam "aequivalent" reeds aangeeft, werden deze bedragen bepaald aan de hand van de, uit dit ambt, te verwachten inkomsten.

Behalve voor de reeds genoemde handelingen waren deze:

- voor elk geschut (*opgesloten*) paard of koe, meer dan 2 nachten 10 st.
- voor ieder geschut jong beest of schaap 4 st.
- voor het vertonen van een schuldvordering en overgeven van een copie: onder 25 gi.: 2 st./ 4 st.4 ; boven 25 gl.: 3 st.
- s voor alle andere mandaten (*bevelschriften tot betaling*) te vertonen en copie over te geven 4 st./ 6 st.
- voor verdere citatien (*dagvaardingen*) onder 25 gl. 1 st./ 2 st.
- voor citatien van alle andere mandaten 3 st./ 5 st.
- voor alle verdere citatien en insinuatien (gerechtl. aanzeggingen) buiten de woonplaats in de maanden december, januari en februari behalve van sommen onder de 25 gl., daarboven 2 st.
- voor insinuatie, apostil (*kanttekening voor inlichtingen of advies*) of confirmatie (*bevestiging*) van een mandaat 4 st./ 6 st.
- voor het overgeven van ieder copieel blijk, exempt mandaten 1 st.
- voor het aantekenen op de rol onder 25 gi. 1 st.
- voor alle andere alsmede op petitie 3 st.
- voor het dressereren van setma en het doen van afdrijvinge

3) WESTERWOLDE door J.W. Slskes, blz. 133 e.v.

4) d.w.z.: in z1.Jn woonplaats / buiten zijn woonplaats

- onder 25 gl.: 12 st. ; boven 25 gl.: 1 gl en 8 st.
- voor executoriale uitmijning, van iedere gl. 1 st.
 - voor het citeren van iedere getuige voor het crimineel Gerichte
en het vaceren ten tijde der informatie 12 st.
 - idem wegens het breukgericht 6 st.
in beide gevallen in de 3 wintermaanden 3 st. meer;
 - voor het onderzoeken of inwinnen van inlichtingen in criminele
zaken op verzoek van de richter 1 gl. / 2 gl. 10 st.
 - voor het schouwen van een dood lichaam 1 gl. 10 st. / 3 gl.

Samenvattend kunnen we stellen dat de Gerichtsvoogd tegen betaling van 600 gl. werd aangesteld door de Richter en werd beëdigd. Zijn taak is te vergelijken met dat van de tegenwoordige deurwaarder, aangevuld met taken op het gebied van de politie (arrestatie van verdachten, onderzoek in criminele zaken, assistentie bij de uitvoering van vonnissen). Ook was hij lijkschouwer.

Dijs Doms van Dylstie, overleefde dat Albert, thers borch, Adriaen van Dylstie, die uddelghe offrenche
Pijormarckheit, welke halledie hramke siffir Albert hilledike, rechts e siffir uddelghe offrenche
thers borch, salyge postor the middeling uddelghe offrenche der jameit die niett aspen vord. of sijn
belidene uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche dat wij vordelghe offrenche
uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche
uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche
uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche
uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche
uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche
uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche

uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche
uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche
uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche
uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche
uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche
uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche
uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche
uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche
uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche
uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche uddelghe offrenche

Iste Joannes Proclus bekennende ende oetgheghe misse minner eghene handteic
dat mij dat Conment van d. Apoll wall ende guescheyen vermoeghet heft
dat ghesene dat mij salyge huz becomt ghescheyen hadde mijt bywysende
den rechts Hermana Lince en Jacob toe d. wysch

ELZE TER BORG, PASTOOR IN MITLING (OST-FRIESLAND).

Eind 1988 werd mij door ons lid A.J.Ter Wisch, het hierbij afgebeelde document toegezonden, met het verzoek het te transcriberen. De tekst luidt:

Wij Jorien und Hiske Wibbe und Albert ther Borch Adde Haijens Aijke tho Velthuijs Frerick / Schoemackers Eltke Hillinck Harmke Sasse Albert Hillinck rechte erffgn. und-volmachtigen heren Elzen / ther Borch saliger pastoer tho Middeling und volmachtigen der gener die nicht tegenwordich sijn / bekennen en betugen mit desser tegenwordiger hantschrift dat wij untfangen hebben van den / ersamen geesteliken heren broder van Hasselt prior ther Apell und gemenen conventualen / soedane geit als vurs oeren saeliger here Elze ther Borch ther Apell in den Cloester heeft / gehadt in bewaeringe und wij erffgn. voerscr. loven den prior und convent voerscr. nimmermeer / beth antho soeken voer dat geit versa und off daer emans nae dat. dessen meer anlangede off an- / spraeke dede die waer dan erffgn. ad nicht loven wij erffgn. int gemeijn und een ider besunder / den prior van convent voerscr. daer van tho vrijen dat sie dan mit recht geestelijck off waerllick / off in wat manieren dat scheen mochte. Orkunde der waerheit hebben wij unse naemen hijr / under getekent mit uns gewontlijck hanteken die scrijven kunden up dinxdach nae Pasen ao 40

Omdat in dit stuk sprake is van de prior Geert van Hasselt, die van 1533 tot 1565 in Ter Apel werkzaam is geweest, weten we dat het stuk in 1540 is opge- maakt en wel op 30 maart (Pasen 1540 viel op 28 maart).

In dit document verklaren de erfgenamen van wijlen pastoor Elze Ter Borg dat zij van de prior Geert van Hasselt geld hebben ontvangen dat Elze aan het klooster in bewaring had gegeven. Zij beloven de prior te vrijwaren voor aanspraken van wie dan ook.

Aanvankelijk leek de plaats Middeling onvindbaar, zodat ik veronderstelde dat mogelijk werd bedoeld Midlum in Oost Friesland of Middellie in West Friesland. Toen ik onlangs las dat Wilhelmus Lefferts Wubbena, predikant te Sellingen in 1784 en 1785, was geboren te Midling in Oost Friesland, heb ik gezocht op een gedetailleerde kaart. Daar vond ik op de rechter Eemsoever tussen Papenburg en Weener het plaatsje Mitling. Op een kaart uit de 2e helft van de 18e eeuw is het aangeduid als een kerkdorp en dan met de naam Mitteling. Het plaatsje is nu ook wel bekend als Mitling-Mark en had reeds in de middeleeuwen een eigen kerk.

Voor het "ter perse" gaan van dit tijdschrift ontving ik van de heer Schrage een artikel uit het "OSTFRIESLAND JOURNAL" van november j.l. getiteld "Aus der Geschichte von Mitling-Mark und Grotegaste". Daarin is te lezen, dat de de verbouwde kerk van Mitling in 1520 opnieuw werd ingewijd. "Zu dieser Zeit war Herr Else Pfarrer zu Mitling".

In het stukje onder aan deze acte staat:

Ick Joannes Rodius bekenne ende betughe mijt mijner eghenen hantschrift dat mij dat convent van der Apell wall ende guetlijken vermogheth heft dat ghene dat mij salijghe Heer Berent ghegheven hadde mijt bijwesende den richter Herman Clawes en Jacob toe der Wijsch.

Van Herman Clawes of Claess is bekend dat hij richter van Westerwolde was, toen Westerwolde in 1530 door de hertog Karel van Gelre werd veroverd. Hij ging in 1531 samen met Jacob Prenger, de richter van Blijham-Bellingwolde, naar de Munsterse bisschop met het verzoek om hen bij te staan.

HET HERONTDEKTE KLOOSTER TE DALLINGEWEEER

Verslag van de inleiding door B. Hazelhoff op de vergadering van 30 september j.l..

De situatie van de kloosters in het Oldambt is niet helemaal duidelijk. Wel zijn er diverse kloosters bekend, zoals uit een klooster- en borgenkaart uit 1966 blijkt. Deze kaart bevindt zich op de Borg Verhildersum te Leens. Bij het maken van deze kaart kwam de spreker tot de conclusie, dat er nog een klooster in de omgeving moet hebben gestaan.

De bekende kloosters in het Oldambt zijn:

- A. Cisterciënser orde: Sint Benedictus of Grijze Monnikenklooster te Baamsom bij Termunten (een stichting van Aduard); Campus Silvae of Boskamp te Menterwolde bij Nieuwolda (eerst dubbelklooster, later alleen monniken); Grijze Vrouwenklooster te Midwolda (ook een dochterklooster van Aduard).
- B. Praemonstrat. orde: Abdij Porte Maria te Palmar in Reiderland (door de Dollard verzwolgen).
- C. Dominicaner orde: te Reide (gesticht door het klooster te Winsum, ook door de Dollard verzwolgen).
- D. Johanniter orde: Commanderie Oosterwierum te Heveskes (bestond reeds in 1319 en is opgeheven in 1607).

De spreker noemt enkele bronnen, waarin het vergeten klooster wordt genoemd:

- Abel Eppens schrijft in zijn kroniek over puin, dat in 1588 van een verlore klooster of kerk voor de versterking van de zeekering bij Termunten werd gebruikt.
- In het boek "Oudheden en Geschriften van Groningen en Groningerland enz." door H.F. van Heusden omstreeks 1700, lezen we over een Grijze Vrouwenklooster, dat ook Trymont werd genoemd, "als of men Drieberge zeide", later veranderd in Termunten.
- Ook Nicolaus Westendorp schreef in 1832 dat het verdwenen klooster niet ver van Termunten en evenmin van Reide moet hebben gelegen.
- H.O. Feith schrijft in zijn werk "Het Groninger beklemrecht" uit 1837 over een "Grijze vrouwenklooster" niet bij Midwolda maar over dat van het klooster Trymont, of de "zusteren" van Reide.

Omdat niemand meer wist waar het Grijze Vrouwenklooster van Termunten had gestaan, dacht spreker eerst, dat het door de Dollard verzwolgen zou zijn. Maar later kwam hij tot de conclusie, dat de wierde van Dallingeweer in aanmerking kwam. Bij een onderzoek aldaar bleek dat deze wierde drie hoogten had, dus de drie bergen of Trymont, waarnaar het klooster zou zijn genoemd. Funderingsresten werden gevonden waar, zoals later bleek, een molen had gestaan. Bij later onderzoek met R. Georgius uit Nieuwolda, werd een groot puinveld ontdekt. Veel kloosterstenen van het formaat 30 x 15 x 8 à 10 cm. Er waren in de loop der jaren al enige wagenladingen puin verdwenen, maar toch vonden zij nog de funderingsresten van een muur met een lengte van ca. 80 m. en een breedte van ca. 1½ m..

Iets noordelijker staat een boerderij op een terrein dat de veldnaam kloosterland draagt. Daar vlak bij een terrein met de naam kapelheem en één met de naam molenberg. Ook werd een plavuizen vloer gevonden.

In de winter van 1985-86 is de boerderij Kapellenheem door de eigenaar van de Kloosterboerderij aangekocht en afgebroken. Bij de afbraak werden onder de fundering van het woonhuis drie fragmenten van grafzerken van Bremer zandsteen gevonden en onder de zuilen van de schuur twaalf molenstenen. De boerderij moet omstreeks 1650 zijn gebouwd. Na verwijdering van het puin

van de boerderij kwamen veel brokken van kloosterstenen en van pannen (zgn. monniken en nonnen) te voorschijn. Uit verdere vondsten kon een gebouw worden gereconstrueerd, met een zuidmuur die uit het water was opgetrokken. Ook kwam een ringvormig fundament bloot met een muurdikte van ca. 1 m. van kloosterstenen (afm. 30 x 15 x 10 cm). De stenen droegen geen kalksporen, dus primair geplaatst. Mogelijk hebben we hier te maken met een "mottekasteel" of een andere ronde toren.

De eerder genoemde fragmenten van de zerken dateren van ca. 1200. Aangezien Dallingeweer alleen een kapel zal hebben bezeten (kapelheem), en tot het Kerspel Klein Termunten behoorde, moeten ze afkomstig zijn van het klooster. Een van de fragmenten vertoont een kromstaf; van de anderen was veel afgesleten. Alleen de abten van een Cisterciënser klooster kregen een zerk; al vroeg moeten er dus drie abten begraven zijn. In eerste aanleg kan Dallingeweer dan geen filiaal-klooster van het klooster Baamsum zijn geweest. De molenstenen zijn afkomstig van de molen aan de westzijde van het klooster; gezien het formaat afkomstig van een standerdmolen.

Op het kloosterterrein werden nog de volgende vondsten gedaan: een penning van het bierdragersgilde, vingerhoeden en munten van het Bisdom Munster.

Volgens bepaalde bronnen is het klooster te Dallingeweer het oudste in de omgeving van Termunten; het zou in 1220 of 1221 vanuit Aduard gesticht zijn. In het "Handbuch des Bistums Munster" wordt genoemd een klooster Timet, gesticht in 1221. Dat zal Fimel geweest zijn. Dallingeweer lag aan de Fimel Ae!! In "Grooten's Atlas" uit 1579 wordt te Dallingeweer een groot gebouw getekend met de naam Finnelant (Fimelant??).

Op grond van vermeldingen in schriftelijke bronnen, de ligging en vorm van de wierde alsmede de bodemvondsten concludeert de spreker: in 1220 of 1221 werd vanuit Aduard in Dallingeweer een mannenklooster, genaamd Drie Bergen of Trymont, gesticht. Later vertrokken de monniken naar Baamsum en werd het klooster voor nonnen, de Grijsse Vrouwen, ingericht. Vrouwenkloosters werden vanuit mannenkloosters geadministreerd, zodat daardoor van dit klooster te Dallingeweer geen afzonderlijke vermeldingen bekend zijn.

S.H. A

N.B.

Oordeel van archeologen:

- bij navraag door ondergetekende bleek de heer Boersma van het B.A.I. te Groningen nog steeds te twijfelen aan een klooster te Dallingeweer.
- Uit correspondentie door ondergetekende gevoerd met de heer Halbertsma uit Amersfoort bleek dat ook deze twijfelde aan het bestaan van een klooster al was hij wel overtuigd van het vroeger bestaan van een kerk (kapel) en borg aldaar.

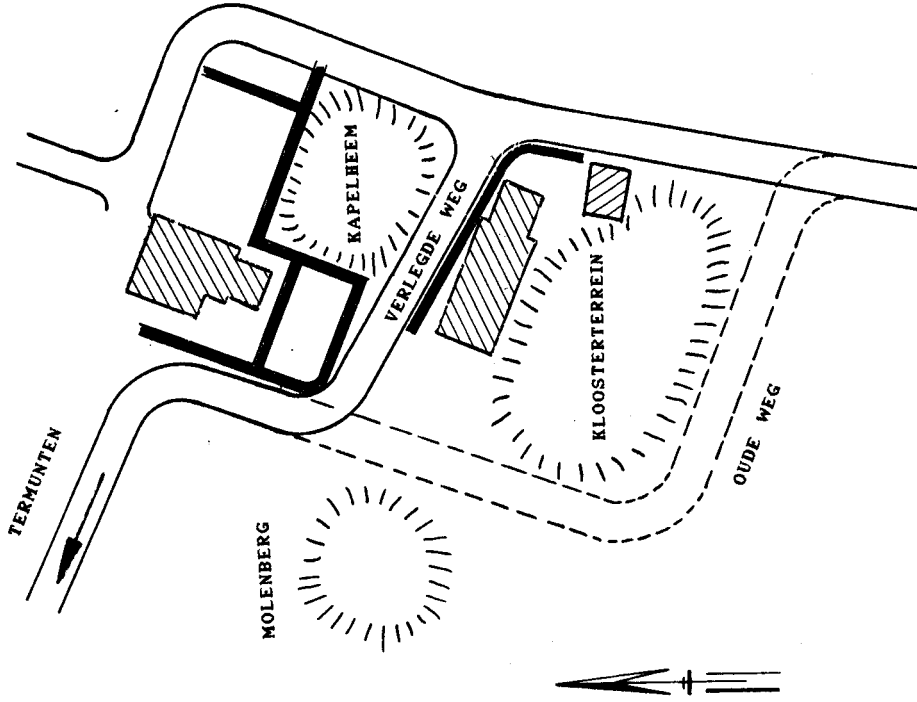
Ten behoeve van bovenstaand verslag is gebruik gemaakt van twee artikelen van de spreker, verschenen in het "Bulletin van de Historische Kring De Marne" : serie V, juni 1979, no. 3, pag. 81-86;

: serie IX, november 1986, no's 3 en 4, pag. 65-79.

S.H.A.

Ook al wordt dan door de wetenschap betwijfeld of er werkelijk een klooster op de wierde van Dallingeweer heeft gestaan, de uiteenzetting van B. Hazelhoff werd met zoveel overtuiging en vanzelfsprekendheid gebracht, dat het m.i. een welbestede middag is geweest.

C.J.W.

SITUATIE DALLINGEWEER
vóór de afbraak van de boerderij

ONSTWEDDER DOOPVONT NA BIJNA 4 EEUWEN WEER THUIS

C.J. WEGMAN

Op 9 oktober 1989 vond, overigens zonder ceremonieel, in Onstwedde een belangrijke historische gebeurtenis plaats. Op deze dag namelijk keerde, na een afwezigheid van ongeveer 370 jaar de doopvont weer terug in de omgeving waar het vanouds thuis heeft gehoord.

Nu zullen over deze terugkeer de meningen van nog wel niet helemaal eensluidend zijn, maar wij, als geïnteresseerden in het wel en wee van onze voorouders, zijn er bijzonder verheugd over. Het is immers vrij zeker, dat er van allen die "wortels" hebben in Westerwolde, voorouders zijn gedoopt in dit doopvont. Zij zal zeker ± 300 jaar dienst hebben gedaan en in zo'n lange tijd trouwde er vast wel een voormoeder van elders in Westerwolde met een Onstwedder voorvader of omgekeerd.

Hoe het met de doopvont is gegaan tijdens haar 370 jarige ballingschap zullen we hierna proberen te reconstrueren.

Als in 1594 de Staatse troepen de Spaanse overheersing uit het Groningse hebben verjaagd, wordt in 1595 de nieuwe kerkordening ingevoerd en wordt ook de eerste Provinciale Synode te Groningen gehouden. Op 4 april 1597 is namens de Classis Oldambt (Oldambt en Westerwolde) aanwezig Joannes Mensing (ook wel Menzingius) "Pastor tho Onstwedde". Hij moet in de jaren 1595-1596 zijn "bekeerd" en gelet op de aard van de bevolking zullen de parochianen schoorvoetend zijn meegegaan in de nieuwe leer. Dat blijkt ook uit de volgende passage in de notulen van de Provinciale Synode van 1605¹: dan wordt door de Classis Oldambt er op gewezen "dat noch yn Westerwoldingelandt yn de megesten kercken die altaren und ock sacramentshuzen staen, wardorch nit wenig superstition (*bijgeloof*) yn de simpelen luiden herten is blivende". De Drost Jacob Entens zal worden benaderd om hierin verandering te brengen. Kennelijk haalde dat niet veel uit want in 1619 wordt de wens uitgesproken dat "religiae papistarum gantzlich mogen affgeschaffet worden als die altaren tho Siddeburen, Nuys en Calapaende (*Opende*) ende het sacramentshuysien thot Unstwedde".

1 Jrg. 10 no. 2: "INVOERING VAN DE; HERVORMING IN WESTERWOLDE" door E.G.Schrage

Omdat de doopvont niet zo'n belangrijk r.k. symbool was als het sacramentshuisje², zal met het verwijderen daarvan nog minder haast zijn gemaakt. Zij zal op z'n vroegst na 1619 zijn verwijderd.

Als we zien waar de doopvont later opduikt, dan lijkt het meest voor de hand te liggen dat de Drost aan zijn Richter Jacob ten Veenhuis opdracht heeft gegeven om de laatste restanten die herinneren aan de rooms-katholieke rituelen, te laten verwijderen uit de kerk. Deze zal het niet nodig hebben gevonden om de doopvont te vernietigen. Vermoedelijk heeft hij zijn pachter opgedragen de doopvont te brengen naar zijn erfplaats "het Jacobs" te Veenhuizen. Daar zal zij op een onopvallende plaats zijn bewaard, tot de boerderij tussen 1633 en 1646 wordt verkocht aan Hiske Johans Huisingh. Daarna blijft het Erve Jacobs (dan Erve Hiskes) inclusief doopvont gedurende een lange reeks van jaren in het bezit van de familie Hiskes.

Op 7-11-1868 gaat de boerderij naar Dedde Wubbes Hiskes (gehuwd met Aike Aikes Maarsingh) en op 21- 9-1897 via haar dochter Magrietha Aikes Maarsingh komt zij in het bezit van de familie Trenning. Voor zover thans te achterhalen stond de doopvont voor het woonhuis van de oude boerderij, die op ca. 175 meter van de weg was gelegen. Het woonhuis lag toen aan de landkant. De doopvont moet volgens overlevering gediend hebben als drinkbak voor het vee en gezien de uithollingen op de rand, moeten er vroeger ook messen e.d. op zijn geslepen.

Nadat de oude boerderij is gesloopt, wordt in 1915 een nieuwe boerderij gebouwd, maar nu vlak aan de weg en met het woongedeelte naar de weg gekeerd. De doopvont komt dan in het grasland voor het huis. In 1926 breekt brand uit, waarbij de schuur geheel en het woonhuis gedeeltelijk verloren gaat.

De boerderij van Trenning met doopvont te Veenhuizen op 3 maart 1947.

In 1950 wordt de doopvont door Berend Trenning aangeboden aan het kerkbestuur. Het kerkbestuur wil haar wel hebben, maar dan in de toren en daarmee gaat Trenning niet accoord waarmee de zaak was afgedaan.

² Het sacramentshuisje is een vrijstaand bouwsel in de kerk of een nis in de muur waarin de geconsacreerde hosties worden bewaard.

In 1954 wordt de boerderij door Berend Trenning verkocht en op 24 juni 1955 neemt hij de doopvont mee naar Onstwedde waar hij kassier is van de Boerenleenbank aan de Havenstraat. Daar wordt zij als bloembak in de tuin voor het bankgebouw gezet. Na de verbouwing van het bankgebouw krijgt zij in april 1974 een plaatsje in de hal van de directeurswoning. Berend Trenning wordt als kassier opgevolgd door zijn zoon Hindrik, die inmiddels als directeur van de genoemde bank met pensioen is gegaan. Daardoor kwam de plaats van de doopvont opnieuw aan de orde. Na rijp beraad stelt hij het kerkbestuur weer voor het doopvont in de kerk te plaatsen en nu met het in de aanhef vermelde resultaat. Naar ik heb horen verluiden wordt ernstig overwogen om er, na restauratie en plaatsing op een waardig sokkel, weer kinderen in te dopen. Wij zijn benieuwd wiens kind als eerste deze eer te beurt valt.

Over de doopvont zelf is nog het volgende te zeggen. In vergelijking met veel andere doopvonten in onze omgeving, valt het op dat dit doopvont achthoekig van vorm is in plaats van rond. Deze achthoekige vorm is niet willekeurig maar had een symbolische betekenis. Na de zeven dagen van de scheping was het getal acht het symbool voor de volmaaktheid. Daarmee werd dan de belangrijkheid van de doop gesymboliseerd. De versieringen op de kuip zijn gotisch, waarmee al vast staat dat de vont is van na de 11e eeuw (de gotiek begon in de 12e eeuw in Noord Frankrijk). Zoals veel middeleeuwse vonten is ook deze van Bentheimer zandsteen. In nog een belangrijk onderdeel wijkt dit doopvont af van haar soortgenoten, namelijk door een inschrift van de schenker. Op de kuip is o.i. te lezen³:

"dit vat heft geveint jaer MC en XXIIII"

Daarmede is dit doopvont als een van de weinigen gedateerd ni. 1124. Helaas is de naam van de gever gedeeltelijk onleesbaar gemaakt.

Het dopen geschiedde destijds door onderdompeling van het kind. Het doopwater werd éénmaal per jaar gewijd en wel in de Paasnacht en bleef dan het hele jaar in de vont staan. Daarom werd de doopvont vroeger ook afgesloten met een deksel om te voorkomen dat het water vervuilde door stof e.d.

Tenslotte volgt hierna de lijst van de opeenvolgende eigenaren:

1124 - ca.1619	de Rooms Katholieke kerk van Onstwedde		
ca.1619-1633/46	Jacob Johans ten Veenhuis (ca.1570 - 1646)	x	Rixte N.
1633/46-1640/52	Hiske Johans (ca.1580-1640/52)	x	Alcke Wubbes Everts
1640/52-1682	Jan Hiskes (ca.1626-1682)	x	Talle Alberts Ter Maars
1682 - 1729	Hiske Jans (ca.1658-1729)	x	Aaltje Jans Ter Maars
1729 - 1753	Jan Hiskes (1690-1753)	x	Ancke Heifes Schot
1753 - 1793	Jantje Jans Hiskes (ca.1725-1794)	X	Wubbe Hilwerts Koijlars
1793 - 1820	Jan Wubbes Hiskes (1759-1795)	x	Wupke Hindriks Boels
1820 - 1868	Wubbe Jans Hiskes (1792-1850)	x	Zwaantien Aikes Maarsingh
1868 - 1897	Dedde Wubbes Hiskes (1841-)	x	Aike Aikes Maarsingh
1879 - 1918	Magrietha Aikes Maarsingh (1856-1930)	x	Hindrik B. Trenning
1918 - 1972	Berend Trenning (1893-1972)	x	Jantina Maarsingh
1972 - 1989	Hindrik Trenning (1924)	x	Albertine Sterenborg
1989	Nederlands Hervormde kerk van Onstwedde		

³ In de loop der tijd is de datum door verschillende auteurs ontcijferd als MCCCXXIIII, dus 1324, waarbij men wel bij de 3e C een vraagteken zette. Deze datum zou heel goed passen bij de gotische ornamenten. Nauwkeuriger beschouwing wijst uit dat er staat:
(vergelijk de 2e C met de e van jaer en de 3e C met de n van int)
d.w.z. een weinig gebruikte schrijfwijze voor 1124. Deze datum past echter maar amper bij de gotische versieringen.

DE FRANSE REVOLUTIE EN WESTERWOLDE

door G. LUTH

Dit jaar herdenken de Fransen dat 200 jaar geleden de Franse revolutie begon. Op 14 juli 1789 bestormden de Parijzenaars de Bastille. Nieuwsgaring en nieuwsverspreiding waren toen nog geen professionele aangelegenheden. Wanneer werd dit ingrijpende gebeuren in Noord Nederland bekend? Hoe reageerden de Westersolders op dit nieuws? Open vragen, die nog onvoldoende zijn onderzocht. De volgende aantekeningen geven wel een aanduiding.

Het is waarschijnlijk dat de bestorming ongeveer 14 dagen later in heel Nederland bekend was, want we vinden een bekendmaking van de Drost te Wedde, waarin verwezen wordt naar het uitbundig luiden van de kerkklokken op 30 juli van datzelfde jaar. A.W. van Swinderen, Drost te Wedde, liet op 17-10-1789 namens de Burgemeesteren en Raad van Groningen het volgende weten: i
"dat wegens op 30 iuli 1789 het geweldig en ongestadig trekken der klokken bij versterf of begrafenissen en ceremonieële gelegenheden ten hoogste is af te keuren. Misbruik bij zulks geweldig getrek der klokken kan grote schade veroorzaken aan de klokken zelf en de openbare gebouwen van de Carspellen". Daarom bepaalt de Drost: "dat het beluiden der doden in de Heerlijkheid Wedde en Westersoldingerland, Bellingwolde, Blijham, Pekela, cum annexis overeenkomstig het oude gebruik, door hun naburen volgens goedgekeurde klusterrollen zal geschieden".
De Drost voegt daaraan toe dat voor alle ceremonieële en buitengewone gelegenheden vooraf permissie aan hem zal moeten worden gevraagd en dat het luiden op een bescheiden wijze zal moeten geschieden. Het "ludden" was daarmee aan banden gelegd.

In het protocol van het breukenregister (R.A. VI hh) vinden we een veroordeling waaruit blijkt dat niet iedereen even blij was met het Franse bewind.

Jan Wilzingsh¹ te Veenhuizen maakte dit wel heel duidelijk door zijn reactie op de volkstelling van 1795. Op 30 november 1795 waren om 11 uur 's morgens ds. Meiling, diaken Boelem Geerts Harding en volmacht Boele Halmingh te zijne huize gekomen als gecommitteerden voor de volkstelling tegevolge placcaat der provisionele Representanten van Groningen en Ommelanden van 22 november 1795. Jan Wilzingsh heeft de commissie op "eene hooggaande wijze" beledigd en tevens de wil van de soeverein gevilipendeerd (*geminacht*). Nadat de predikant het doel van zijn commissie gezegd had en de gedaagde verzocht had om het getal van zijn huisgenoten op te geven, verwees Wilzingsh de dominee naar de "dorschdeele", daar mocht hij zijn paarden en beesten tellen. Jan Wilzingsh voegde daar de wens aan toe, dat alle duivelsche patriotten² in de lucht mochten vliegen en dat zij "leeren" zakken waren. Verder verwees hij naar 2 Samuël 24.³

1) Jan Berents Wilzingsh, eigenerfde boer te Veenhuizen, werd in 1733 geboren als zoon van Berent Hindriks Bussen en Grietje Jans Wilsingb. Hij huwde voor de 1e maal op 15-5-1760 met Geertje Elzes Halmingh en voor de 2e maal op 12-12-1762 met Aaltje Aikes Naningb. Bij overleed op 82 jarige leeftijd op 6-12-1815 te Veenhuizen. Ten tijde van het incident was hij dus 62 jaar.

2) De Patriotten stonden tegenover de Prinsgezinden.

3) Betreft de volkstelling van Koning David en de straf daarop.

Het gedrag van Jan Wilzingh was zodanig dat de commissie haar opdracht niet behoorlijk kon uitvoeren. Zij moest "zich schielijk van daar begeven". Jan Wilzingh kreeg op 7 november 1796 voor zijn oproerige uitdrukkingen een boete opgelegd van 40 daalder plus 10 gulden, zijnde de begrote kosten. Zeventig gulden was toen een behoorlijk bedrag.

HEEFT DE BOEING 747 IETS TE MAKEN MET ERVE BOEIJNGH ?

G.P.I. HISKES-KNIGGE en C.J.WEGMAN

Als genealogie uw hobby is en als u stamt uit Westerwolde, zult u zich ongetwijfeld wel eens afgevraagd hebben of bekende personen, wier namen nogal Westerwolds aandoen, ook werkelijk hun wortels hebben in onze streek. In dit verband denk ik aan Harding, een president van de U.S.A. of John Wanamaker, de stichter van een groot warenhuis in Philadelphia alsmede Sam Wanamaker, een bekend filmacteur uit de Verenigde Staten. Zo verging het wijlen de heer Kraai en mij ook bij het opmaken van het artikel over het Erve Boeijng. Wij vroegen ons toen af of deze naam iets te maken zou kunnen hebben met de vliegtuigfabrieken Boeing in de U.S.A.. Het is toen echter bij deze vraagstelling gebleven.

Maar oplette als altijd heeft onze secretaresse een televisieuitzending gezien van de West-Duitse ARD over de oorsprong van het vliegtuigbouwconcern Boeing in de Verenigde Staten. Dit programma werd op 17 september j.l. uitgezonden in de rubriek "Magazin der Woche", een regionaal programma op het le West Duitse televisienet.

Helaas heeft zij slechts een gedeelte gevolgd. Een brief naar de ARD in Hamburg leverde niets op, maar raadpleging van het boek "DE EERSTE LUCHT-VAART-MAATSCHAPPIJEN" door Oliver E. Allen (een Time-Life uitgave), bracht het volgende aan 't licht:

De stichter van het vliegtuigbouw-imperium Boeing was William (Wilhelm) E. Boeing, de zoon van een Duitse immigrant die met de handel in hout en met ijzerertsbezittingen in het Midden-Westen van de U.S.A. een fortuin had vergaard. William's vader was afkomstig uit de omgeving van Hohen Limburg, een plaatsje in de buurt van Hagen in de deelstaat Nordrheinland-Westfalen. William (Bill) werd geboren in 1881, verloor op 8 jarige leeftijd zijn vader en studeerde in 1903 op 22 jarige leeftijd af aan de Yale University. Hij kocht in Seattle een kleine scheepstimmerwerf om er jachten naar eigen ontwerp te kunnen bouwen. In 1914 maakte hij een vlucht in een watervliegtuig en raakte dermate gefascineerd door het vliegen, dat hij besloot zelf zo'n toestel te bouwen. Boeing's eigen vliegtuig bleek zo'n goed ontwerp, dat hij 100.000 dollar uittrok en op zijn werf een vliegtuigfabriek liet bouwen. In 1917 wist hij een order te bemachtigen voor het bouwen van watervliegtuigen voor de marine. Toen in 1918 de wereldoorlog was beëindigd, wist Boeing de fabriek draaiende te houden door het vervaardigen van meubelen. Maar al spoedig bleek dat zijn vliegtuigen ook geschikt waren voor civiele doeleinden, met name voor het vervoer van post. Nadat met succes was ingeschreven op het postvervoer op de trajecten New York-Chicago en Chicago-San Francisco ging op 1 juli 1927 Boeing Air Transport van start om in de loop der jaren uit te groeien tot de huidige "Boeing Airplane Company", een vliegtuigindustrie te Seattle met ca. 100.000 werknemers.

DE HISTORIE VAN HET OUDSTE NOG BESTAANDE HUIS IN SELLINGEN

door C.J. WEGMAN

In de registratie van cultuurhistorisch waardevolle objecten in Westervolde, verricht door E.Degenhart-Drenth en E.Stamhuis en uitgegeven in 1988, is het pand Dorpsstraat 32 aangegeven als "zeer oude opstal, verwaarloosd". Voor de functie van het pand alsmede de ouderdom is aangegeven "onbestemd". Op bovenbedoeld boek alsmede op het genoemde pand te Sellingen (bij de ouderen bekend als "de stelmakerij van Draadjer") werd ik geattendeerd door wijlen Roelf Kraai.

Vergelijking van de oudste kadastrale toestand met de huidige laat zien dat de plattegrond van het huidige pand samenvalt met het woonhuisgedeelte van de oudst bekende Sellinger herberg, die was gebouwd naast en op de grond van het oude Erve Nannes.

Dat het huidige pand een restant moet zijn de oorspronkelijk veel grotere boerderij annex herberg wordt nog bevestigd als H. Draadjer vertelt dat hij zich goed kan herinneren, dat zich in het huis een wand bevond, bestaande uit met leem gevuld vlechtwerk. In deze wand was een luikje uitgespaard van ca. 30x30 cm weet hij zich te herinneren.

Momenteel wordt het pand gebruikt door Twickler als bloemen- en groentezaak, daarvoor was het een galanteriewinkel en ook nog kledingzaak. Het is thans eigendom van Geert Bruggers, die in 1967 "werkplaats, winkel, schuur en erf (grootte 4.91 are)" kocht van Hendrik Draadjer.

Hendrik Draadier, geboren op 17- 4-1915 te Sellingen en aldaar op 30- 5-1952 gehuwd met Imke Tammes, was in 1930 op 15 jarige leeftijd begonnen in zijn vaders stelmakerij. Dat stelmaken hield in het maken van o.a. complete wagens, wipkarren, kruiwagens, zaaibakken en houten schoppen (voor de aardappelen).

In 1954 "koopt" hij van zijn vader Berend Draadjer "werkplaats, schuur en erf (grootte 5.45 are)". In 1956 wordt er verbouwd, waardoor het pand tevens winkel wordt. In 1962 wordt door afnemende vraag en toenemende mechanisering en automatisering met de stelmakerij gestopt. Het pand wordt dan verhuurd en vervolgens in 1967 verkocht.

Berend Draadier, geboren te Sellingen op 28- 1-1887 en overleden aldaar op 30-10-1969, huwde te Emmen op 28- 5-1914 met Fenna Bults. Berend die het stelmaken weer van zijn vader Hendrik had geleerd, erfde het bezit samen met zijn broer Arend Draadjer, die ook stelmaker was. In 1928 vindt scheiding van de boedel plaats en blijft Berend in het bezit van "huis, werkplaats en erf (grootte 9.15 are)".

In 1938 wordt het zuidelijk gedeelte van het bezit (grootte 3.70 are) verkocht aan de slager Jan Brands. Verkocht werd een gedeelte van de schuur met wat grond.

Berend laat omstreeks 1924 pal tegenover de stelmakerij een huis bouwen. In 1952 trekt zijn zoon Hendrik bij zijn ouders in en woont er nog steeds.

Hendrik Draadier, geboren op 27- 5-1854 te Onstwedde en overleden op 7- 7-1931 te Sellingen huwde te Vlagtwedde op 14- 3-1885 met Geppien de Boer. Hendrik koopt in 1890 "huis en erf (kad.no. F 3179) ter grootte van 8.70 are" voor 520 gulden van de erfgenamen van Jan Klaassen Roelfsen.

In 1910 verleent de Gemeente Vlagtwedde hem vergunning voor het bouwen van een loods groot 12 x 6 meter (ten behoeve van een petroleum-motor) op het perceel F 3179 en wel op 17 meter uit de as van de weg. In 1912 wordt dat kadastraal geregistreerd. In 1919 wordt de verkoop geregistreerd van 0.15 are aan de N.V. Stoomtrammaatschappij Oostelijk Groningen ten behoeve van de trambaan, zodat resteert "huis, schuur en tuin ter grootte van 8.55 are".

Vervolgens wordt het zuidelijke deel van het pand (met toegevoegde grond) verkocht aan de bakker Thijs Bakker, die het in 1929 weer verkoopt aan zijn knecht Willem Hindrik Meijer. Van het oorspronkelijke bezit resteert dan nog "huis, werkplaats en erf ter grootte van 9.15 are" en dat bezit erven dan de zoons Berend en Arend Draadjer.

Jan Klaassen Roelfsen is geboren op 24- 9-1823 te Sellingen en huwde te Vlagtwedde op 4- 5-1878 met Grietje Roelsen, de 30 jarige dochter van Jan Roelfs Roelsen en Geertje Roelfs Bruining. Hij trouwde dus met de dochter van zijn neef. Jan overleed kinderloos in Sellingen op 7-12-1889. In 1882 wordt geregistreerd dat hij dit bezit erft van zijn, in 1881 overleden, vader Klaas Jans Roelfsen (ook wel Roelfsing genaamd). Op 27-11-1890 wordt het omvangrijke bezit in het openbaar geveild ten behoeve van:

- a. Grietje Roelsen, landgebruikerse te Sellingen, weduwe van Jan Klaassens Roelfsen,

alsmede de volgende erfgenamen van Jan Klaassens Roelfsing:

- b. Klaas Timmer te Blijham voor zijn vrouw Albertje Roelfsing;
- c. Jan Roelfsing, landbouwer te Blijham;
- d. Reint Roelfsing, zonder beroep te Groningen;
- e. Harmannus Kolkema, landbouwer te Siddeburen, voor zijn vrouw Reindina Roelfsing;
- f. Berend Hamster, landbouwer te Koudehoek onder Bellingwolde, voor zijn drie kinderen bij wijlen Jantje Roelfsing;
- g. de gemachtigde van Jannes Kruiter, smid te Bellingwolde;
- h. Harm Derks Eefsting, arbeider te Jipsinghuizen;
- i. Jan Engels Rotgers, landbouwer te Plaggenborg, als gemachtigde van Jantien Eefsting;
- j. Jan Brouwer, landbouwer op de Braamberg onder Onstwedde, namens Zwaantje Eefsting;
- k. Harm Engels Eefsting, landbouwer te Ellersinghuizen.

geveild wordt o.a. het 2e perceel, omvattende: een behuizing met afzonderlijke schuur, erf en tuin, groot ca. 17 are, bestaande uit: kad. no. 46, het westelijk deel van kad. no. 43 en een gedeelte van kad. no.1009, te veilen in 2 delen, namelijk:

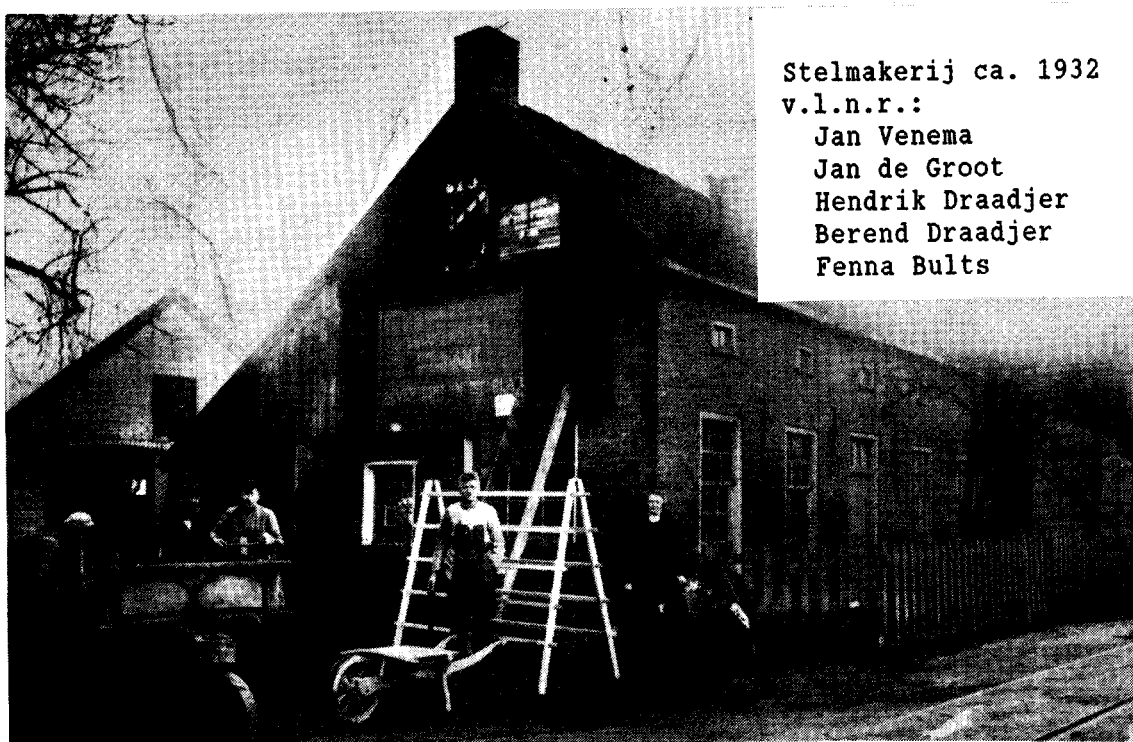
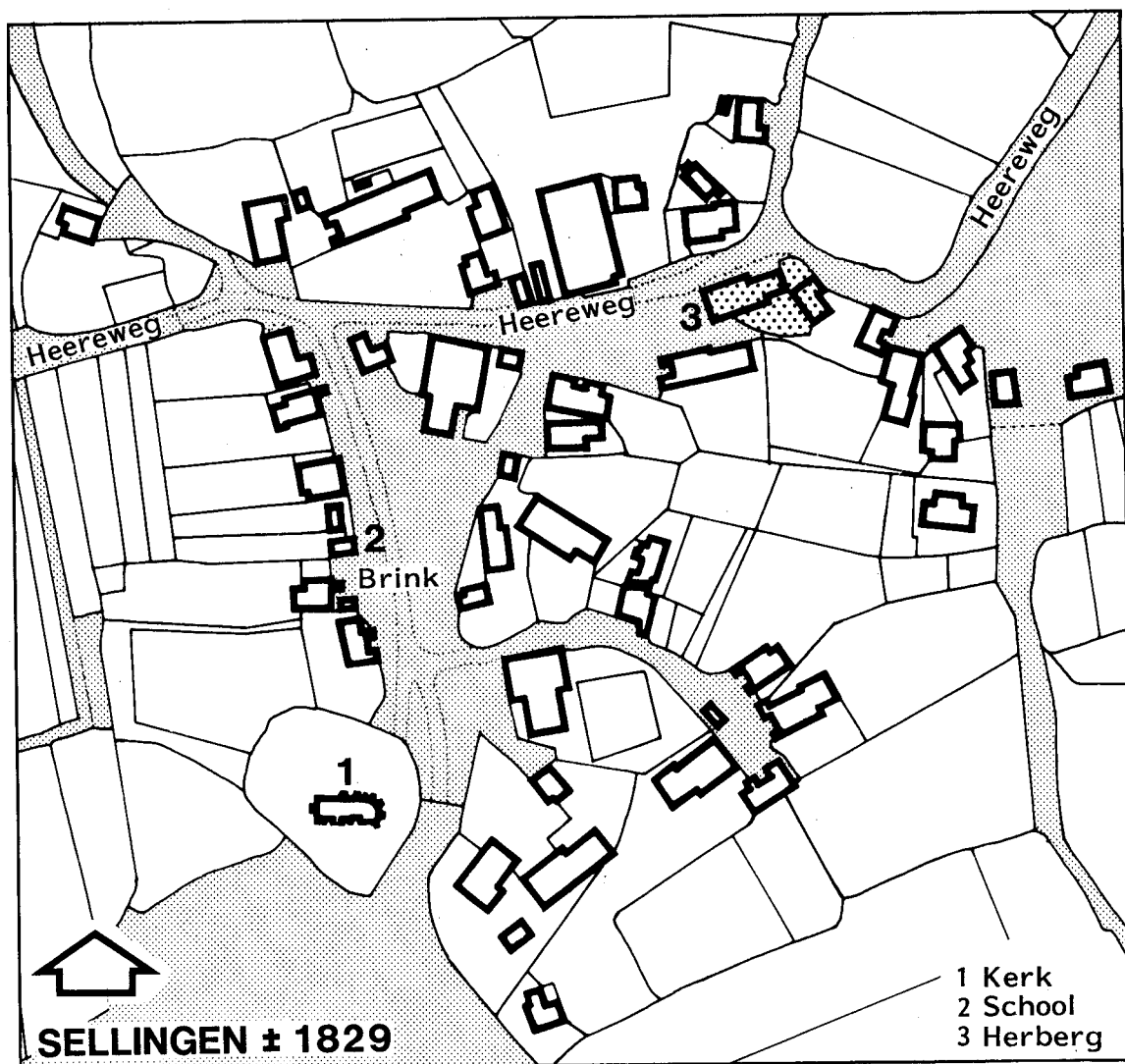
1e de behuizing met erf en tuin;

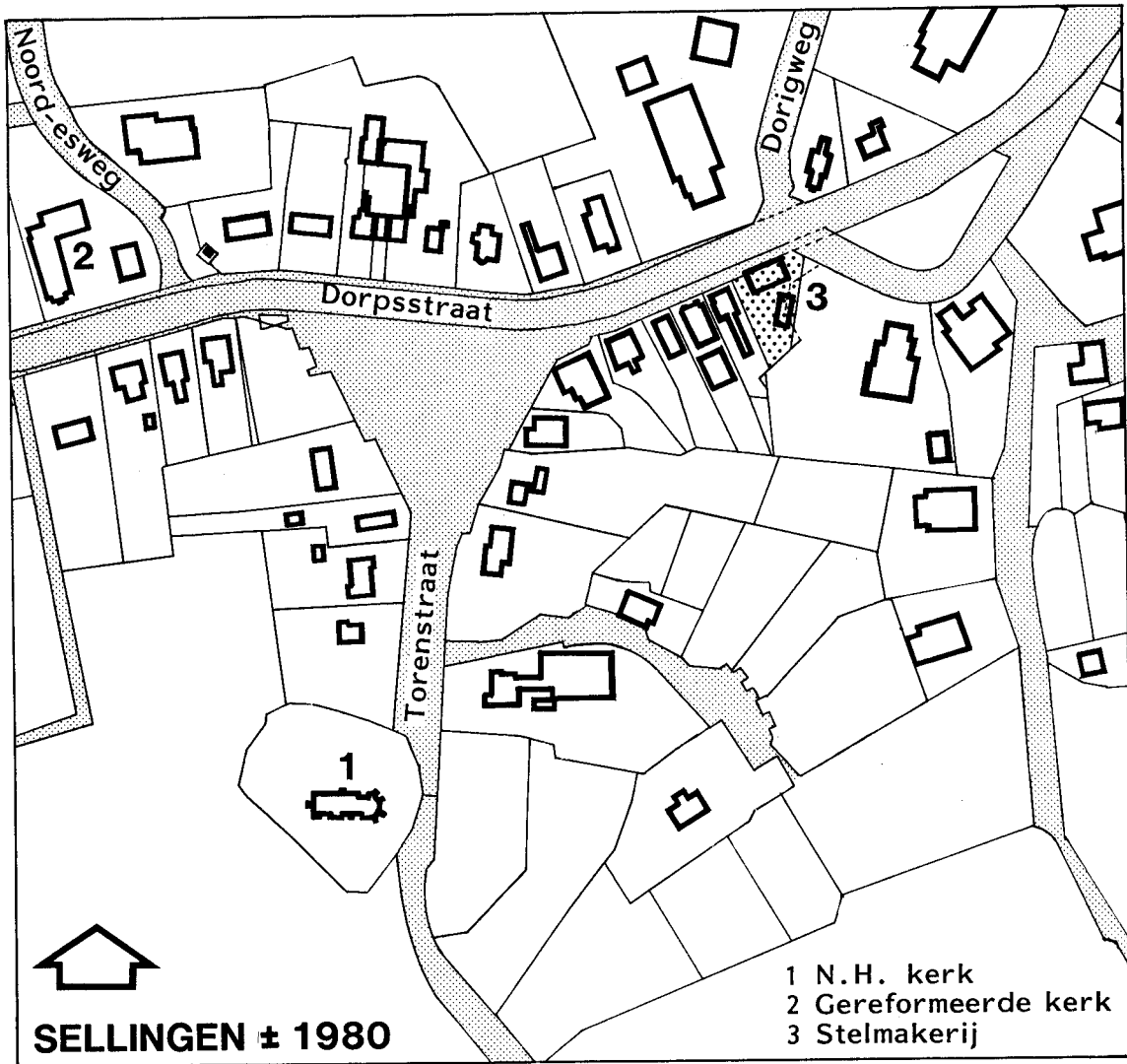
2e de losse schuur op afbraak.

Toewijzing.

2e perceel: beide delen tezamen voor 730 gulden aan Jan Kornelius, die heeft geboden voor Harm Alberts Schuring de losse schuur met ca. 5 aren grond en die dan ook moet bijdragen 210 gulden. De rest is voor Hendrik Draadjer, stelmaker, die dan het restant (520 gulden) moet betalen.

De vader van bovengenoemde Jan is Klaas Jans Roelfsen, die het huis met erf in 1833 koopt van de mede-erfgenamen van zijn vader Jan Roelfs Roelfsen

SELLINGEN ± 1980

- 1 N.H. kerk
- 2 Gereformeerde kerk
- 3 Stelmakerij

10 GEBR. B. & A. DRAADJER - SELLINGEN.
 MACHINALE WAGENMAKERIJ EN ZAGERIJ.
 SELLINGEN, den Jaar 1923

Nota voor de *Op ontginning*
 van Gebr. B. & A. DRAADJER.

dat 3 brug over het slot de draadmakerij

Volwassen 7 April 1923

B. Draadjer

A. Draadjer

Een rekening van Draadjer voor de Gemeente Vlagtwedde uit 1923, toen voor 220 gulden nog een houten brug kon worden gebouwd. Nu zou dat zeker 100 maal meer gekost hebben.

DE SELLINGER HERBERG

door C.J. WEGMAN

SELLINGEN

HUISNUMMER 8

BEWONERS VAN 1850 - 1860 (huisnummer 47).

KLAAS ROELFSING, herbergier, geb. 1795 te Wollinghuizen en gehuwd met
GEESSIEN SEXTRO, geb. 1796 te Jipsinghuizen.
JAN ROELFSING, landbouwer, geboren 1823 te Sellingen, ongehuwd.

Hindrik Potze, geb. 1822 te Ter Apel, knecht;
Wupke Staats, geb. 1821 te Ter Apel, meid;
Zwaantje Eefsting, geb. 1833 te Jipsinghuizen, meid;
Boelm Alting, geb. 1828 te Sellingen, knecht / vertrokken 1859
Maria Scheffer, geb. 1832 te Groningen, meid / aangekomen 1852
Jan Eelsing, geb. 1814 te Onstwedde, knecht;
Hillegien Engelkes, geb. 1833 te Sellingen, meid.

BEWONERS IN 1840 (huisnummer 273).

KLAAS JANS ROELFSING, landbouwer, 44 jaar, geb. 1795 te Wollinghuizen,
gehuwd met GEZIJN HARMS SEXTRO, 43 jaar, geb. 1796 te Jipsinghuizen,
met 1 kind.

Jan Aikes Rouw, 21 jaar, geb. 1818 te Zutfen, knecht.

KLAAS JANS ROELFSING huwt te Vlagtwedde met Geessien Harms Sextro
ged. 26- 7-1795 Vlagtwedde 11- 8-1823 ged. 9-10-1796 Vlagtwedde
geb. Wollinghuizen geb. 4-10-1796 Jipsinghsn.
beroep: herbergier / landbouwer d.v. Harm Hindriks Sextro
ovl. 23- 2-1881 Sellingen en Jantien Geerts Ruising
z.v. Jan Roelfs Roelfsen
en Janna Jans Brouwer

kinderen:

24- 9-1823 Jan Klasen Roelfsen huwt Vlagtwedde 4- 5-1878 Grietje Roelsen

1- 1-1829 kadastraal nummer: 46 huis en erf (5) 7.40 are

Eigenaar no. 270: DE ERVEN JAN ROELFS ROELFSEN, landbouwer te Sellingen.

JANNA JANS BROUWER huwt te Sellingen met JAN ROELFS ROELFSEN
ged. 22- 9-1754 Sellingen 24- 4-1774 ged. 23-10-1740 Sellingen
ovl. 6-11-1800 Wollinghzn. h.c. 23-4 ovl. 21-10-1825 Wollinghzn.
d.v. Jan Harms Brouwer ber. herbergier
en Alke Bruins Tees z.v. Roelf Luikens Bruggers
en Alke Bruins Trenning

kinderen: behalve Alke (te Sellingen) zijn alle kinderen geb. te Wolling-
huizen en ged. te Vlagtwedde

19-11-1775 Alke huwt Vlagtwedde 21- 4-1809 met Ede Jans Teijen
25- 1-1778 Roelf * huwt Vlagtwedde 22- 5-1818 met Jantien Roelfs Brands
12- 9-1779 Jan Jans Roelsen ongehuwd overleden 24- 5-1820 Wollinghuizen
7-12-1781 Alke ** huwt Vlagtwedde 8- 3-1821 met Aaldrik Pieters Kreuter
2- 2-1783 Rikste vermoedelijk jong overleden

27- 3-1785 Luiken Jans Roelfsen ongehuwd overleden 22- 2-1840 Vlagtwedde
2- 9-1787 Jacob overleden vóór 5-8-1792
12- 9-1790 Harm vermoedelijk jong overleden
5- 8-1792 Jacob *** huwt Vlagtwedde 7- 7-1826 met Harmke Reints Goring
26- 7-1795 KLAAS *** erfgenaam
29- 6-1800 Anna vermoedelijk jong overleden

* noemt zich eerst Roelfsema, later Roelsen

** noemt zich Roelfsen

*** noemt zich Roelfsing en Roelfsen

13-11-1800 overleden een kind van Jan Roelfs te Wollinguizen.

Jan Roelfs Roelfsen koopt op 14-10-1775 het Erve Buntkens te Wollinguizen en gaat daar omstreeks mei 1776 ook wonen. Het bezit in Sellingen zal zijn verhuurd.

23- 4-1774 Huwelijkscontract te Sellingen tussen Janna Jans en Jan Roelfs.
De bruidegom brengt in 500 gld. en de bruid 250 gld..
Dedingsluiden bruid: Alke Bruins - moeder / Tijbe Jans - zuster
/ Roelf Jans - zwager / Harm Berents Trenning - zwager.
Dedingsluiden bruidegom: Alke Bruins - moeder / Luiken, Bruine
en Klaas Roelfs - broeders.

21- 5-1779 Harm Freriks Steerenborgh wonende te Ter Borg.

24- 8-1811 overleden Harm Freerks Sterenborg, 66 jaar, weduwnaar van Tibbe

Jans, overleden in huis no. 8 te Sellingen.

Aangever: Klaas Roelfs Brouwer - herbergier.

<u>ANNA JANS BROUWER</u>	huwt te Sellingen met	<u>KLAAS ROELFS BRUGGERS</u>
ged. 10- 3-1748 Sellingen	3- 3-1769	ged. 30-9-1742 Sellingen
ovl. 19- 3-1812 Sellingen (8)		ovl. 13-3-1812 Sellingen (8)
d.v. Jan Harms Brouwer		z.v. Roelf Luickens Bruggers
en Alcke Bruins Tees		Alcke Bruins Trenning
<u>kinderen:</u>	ged. te Sellingen	
2- 7-1780 Jan	jong overleden	
21- 5-1786 Roelf	jong overleden	

2- 3-1769 Huwelijkscontract te Sellingen tussen Anne Jans en Klaas Roelfs.

De bruidegom trekt met zijn bruid in de behuizing van de moeder van de bruid. De bruidegom brengt in 400 Car.gl..

Dedingsluiden bruid: Alke Bruins - moeder / Jantie, Tijbe en
Janna Jans - zusters / Jan Jans Meendering, Jacob Bruins,
Jan Bruins en Jan Moorlag - ooms.

Dedingsluiden bruidegom: Alke Bruins - moeder / Luicken en Jan
Roelfs - broeders / Albert Harms Schuring - zwager / Jan
Luken, Harm Luken en Berent Jans - ooms.

8-10-1794 Klaas Roelfs Brouwer te Sellingen koopt een kamp en een tuin.

19- 3-1812 overleden Anna Jans Brouwer, 64 jaar, gehuwd met Klaas Roelfs
Bruggers, overleden in huis no. 8 te Sellingen.

13- 3-1813 overleden Klaas Roelfs Brouwer, 70 jaar, herbergier, gehuwd met

Anna Jans Twiest, overleden in huis no. 8 te Sellingen.

Omdat dit echtpaar kinderloos blijft en de 4e dochter Tijbe Jans en haar man Harms Freerks Sterenborg ook reeds kinderloos zijn overleden, erven bij het overlijden van Anna Jans op 19- 3-1812 de man en kinderen van de 5e dochter Janna Jans Brouwer. De 3e dochter Jantien Jans, die naar Nieuwe Pekela huwt, zal geen belangstelling voor dit bezit hebben gehad.

<u>RIXTE JANS BROUWER</u>	huwt te Sellingen met Harm Berents Trenning
ged. 24- 4-1746 Sellingen	10- 6-1764 geb. ca. 1730 Laude
ovl. 1765 -1772 Sellingen	h.c. 6- 6 ovl. 18-12-1822 Sellingen
d.v. Jan Harms Brouwer	z.v. Berent Bruins Trenning
en Alcke Bruins Tees	en Lijsabeth Harms
	huwt 2e 10- 5-1772 Sellingen
	met Swaantje Jans Ter
	Walslage

kinderen: ged. te Sellingen

4- 8-1765 Lijsabeth overleden vóór 1773

6- 6-1764 Huwelijkscontract te Sellingen tussen Harm Berents en Rikste Jans. De bruid neemt, met instemming van haar moeder, de bruidegom op in haar behuizing en bezittingen. De bruidegom brengt in 550 Car.gl..
Dedingsluiden bruid: Alcke Bruins - moeder / Jan Jans Meendering en Jannes Engels Moorlag - aanetr. ooms / Jacob Bruins en Jan Bruins - ooms.

<u>JAN HARMS BROUWER</u>	huwt te Sellingen met <u>ALCKE BRUINS TEES</u>
geb. ca. 1714 Sellingen	h.c. 1- 5-1744 geb. ca. 1724 Sellingen
ovl. 1752-1755 Sellingen	ovl. na 1778 Sellingen
beroep: herbergier	d.v. Bruine Jans Schuring
z.v. Harm Jans Brouwer	en Rixte Jacobs Tees
en Annegien Dercks	

kinderen: geb. en ged. te Sellingen

19- 3-1745 Rixte overleden vóór 24- 4-1746
24- 4-1746 RIXTE 1e erfgename
10- 3-1748 ANNE 2e erfgename
5- 4-1750 Jantien huwt Nieuwe Pekela 13- 1-1771 met Roelef Jans
10- 3-1752 Tijbe huwt te Sellingen 1-4-1778 met Harm Freerks Sterenborg
22- 9-1754 JANNA 3e erfgename

1- 5-1744 Huwelijkscontract te Sellingen tussen Jan Harms en Alcke Broens. De bruidegom neemt, met toestemming van zijn ouders, de bruid op in zijn behuizing emet landerijen te Sellingen. Hij moet uitkeren aan zijn zwager en zuster 470 Car. gl..
Dedingsluiden bruidegom: Harm Jans - vader / Annegien Derks - moeder / Hinderik Jans - oom / Fennegien Hinderiks / Else Jans - moeijs / Wilt Derks en Hinderik Derks - ooms / Berent Roelefs - zwager / Tiebe Harms - zuster.
Dedingsluiden bruid: Jantien en Albertien Broens - zusters / Lamcke Jacobs - moeijs / Harm Schuring, Aicke Alberts en Lammert Harms - ooms.

4- 6-1764 Gecompareerd: Alke Bruins, de weduwe van Jan Harms Brouwer te Sellingen, geassisteerd door de ooms van de kinderen: Jacob Thees, Jannes Moorlag en Jan Meendering alsmede vaders neef Harmannus Jans Twiest.

Scheiding van de ouderlijke boedel als volgt:

- de oudste dochter Rixte Jans, die staat te trouwen met Harm Berents Trenning, blijft in het ouderlijk huis met haar moeder Alke Bruins;
- de andere zusters: Anna, Jantje, Tijbe en Janna Jans worden uitgeboedeld met elk 260 Car.gl..

Omdat Rixte tussen 1765 en 1769 kinderloos is overleden komt de boedel weer terug bij haar moeder Alke Bruins Tees.

16- 6-1773 Gecompareerd: Alke Bruins, de weduwe van Jan Harms Brouwer te Sellingen als voogdes over haar beide minderjarige dochters ter ene en haar oudste dochter Anna Jans x Klaas Roelfs ter andere zijde. Scheiding van de ouderlijke boedel als volgt:

- de 2e comparante Anna Jans erft de ouderlijke bezittingen;
- de andere dochters, Jantje Jans x Roelf Jans alsmede Tijbe en Janna Jans worden uitgeboedeld met elk 475 Car.gl..

24- 4-1778 Huwelijkscontract te Ter Borg tussen Tiebe Jans en Harm Freerks Sterenborg.
Dedingsluiden bruid: Alke Bruins - moeder / Janna Jans - zuster
/ Jan Roelfs en Klaas Roelfs - zwagers.

<u>ANNEGIEN DERCKS</u>	huwt te Sellingen met HARM JANS BROUWER
geb. ca. 1690 Sellingen	ca. 1714 geb. ca. 1684 Sellingen
ovl. 1760 -1764 Sellingen	ovl. 1753 -1760 Sellingen
d.v. Derck Geerts Nannes	z.v. Jan Jans Twiest
en Tijbe N.	en Anne N.
<u>kinderen:</u> geb. te Sellingen	
ca. 1714 JAN	erfgenaam
ca. 1719 Tiebe huwt le Sellingen h.c. 29-11-1743	Berent Roelefs Smeenk
huwt 2e	vóór 1755 Jan Jans Meendering

1731 Lidmaten te Sellingen: 40. Harrem Jans Brouwer
41. Anne Dercks

29-11-1743 Huwelijkscontract te Sellingen tussen Tibe Harms en Berent Roelofs Smeenk.
Dedingsluiden bruid: Harm Jans - vader / Annegien Derks - moeder / Jan Harms - broeder / Hinderik Jans - oom / Else Jans - moeije.

7- 5-1753 Verkoop van een tuin te Sellingen: Z. Harm Brouwer.
29- 1-1760 idem : W. Harm Jans Brouwers weduwe.

<u>DERCK GEERTS NANNES</u>	huwt le Sellingen met N. N.
geb. ca. 1640 Sellingen	ca. 1670 bet. voor graf op 4- 7-1682
ovl. 1727 -1731 Sellingen	
z.v. Geert Jans Nannes	
en N. Dercks ?	
<u>kinderen:</u> geb. te Sellingen	
ca. 1670 Wendel	huwt Onstwedde vóór 1696 met Thole Jans
ca. 1672 Geertje	huwt Sellingen ca. 1697 met Wilt Jans
ca. 1676 Geert	huwt Sellingen met Grietje Harms
ca. 1680 Harm	huwt Sellingen met Nanne Engels
ca. 1682 Geesje	

IDEM	huwt 2e Sellingen met Tijbe N. ca. 1683	geb. ca. 1658 ovl. na 1698 Sellingen
<u>kinderen:</u>	geb. te Sellingen	
ca. 1684 Wilt	huwt 1e Sellingen ca. 1712 met <i>Grietje Jans</i> huwt 2e Sellingen ca. 1719 met Geessien Alberts	
ca. 1686 Hindrick	leeft in 1744	
ca. 1690 ANNEGIEN	erfgename van dit deel van het erve	

Omdat deze herberg m.i. niet de oorspronkelijke boerderij is, maar een onderdeel vormt van het Erve Nannes verwijs ik voor vroegere eigenaren naar dat t.z.t. te behandelen erfgoed.

OVER HET ONDERHOUD VAN DE WEG VLAGTWEDDE - BOURTANGE II

Van ons lid mevr. M. Geikens ontvingen wij ter aanvulling van en in aansluiting op het artikel van de heer Schrage (blz. 84 van dit tijdschrift van september 1989) de volgende bijdrage.

Dat de weg Vlagtwedde - Bourtange in 1741 moest worden opgeschoten hield ten nauwste verband met de werkzaamheden die van 1738 - 1742 aan en rond de vesting Bourtange in uitvoering waren, waarbij de vesting toen haar grootste omvang bereikte.

De commandant van de vesting zal best in zijn nopjes zijn geweest met de mooie nieuwe vesting, maar een probleem had hij wel. Ten aanzien daarvan klaagt hij in 1741 bij Burgemeester en de Raad van Groningen over de al te weinige toevoer van levensmiddelen voor 't garnizoen "voornamentlijk gecauseert door de slechte weg van de Vlagtwedde tot de Bourtanghe, zijnde niet alleen 's winters geheel onbruikbaar, maar selvs bij natte herfst en voorjaartijden zodanig, dat se de huisman afschrikt aldaar enige toevoer van • vivres te brengen, sulx sullende strekken tot seer groote armoede en gebrek van het tegenwoordige sterk Garnizoen aldaar".
Daarmee was Leiden in last. De kerspelen Sellingen, Onstwedde, Vlagtwedde, Vriescheloo en Wedde moesten de weg voor de Stad herstellen. Dat ging uiterst moeizaam, om niet te zeggen: er kwam niets van terecht. Het was in elk geval zodanig dat Vlagtwedde bij de Stad een klacht indiende, dat de andere kerspelen er niets aan deden. Echt vlot is het daarna blijkbaar nog niet gegaan, want in het jaar 1766 resteren nog "10 kwade panden".

3- 9-1692 Insaken Nanno Spijckmans - Impt. verdaeght hebbende Berent Oolders - Ged.. Daerheen questieus teneinde de Ged. sijn overleden vader Hanno Oolders in des Imptes legerstede op het Onstwedder kerckhof begraven, wederom sal doen uitlichten, offte dat sulcx door gerichtlicke ordres sal worden gedaen.

Uit Protocol van civiele zaken voor de Richter (R.A. VI o 4)

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschriften en boeken kunnen, na telefonische afspraak, worden ingezien bij onze secretaresse mevr. Hiskes-Knigge te Wildervank. In geen geval worden tijdschriften of boeken uitgeleend.

GRUONINGA 33e JRG. 1988.

JAARBOEK VOOR GENEALOGIE, NAAM- EN WAPENKUNDE.

- Ds.G.van Halsema DE OUDSTE GENERATIES VAN HALSEMA.
Vijf generaties Halsema die hun oorsprong hebben in Loppersum.
- Dr.P. Bos EBBO EBBELS EN ZIJN NAKOMELINGEN.
De uitwerking van 7 generaties, aanvangend in Beerta en later grotendeels doopsgezind. Vrijwel allen met patronymen.
- D.Kuil TROUWBOEK VAN OUDE PEKELA 1733 -1738.
Een groot aantal huwelijken in Oude Pekela die pas in 1971 in het Rijksarchief zijn terecht gekomen. Hieronder een 15 tal huwelijken met partners uit Westervolde, Blijham en Bellingwolde.
- Trees A. Kroon EEN JOODS GESLACHT KROON.
Deze familie stamt uit Schüttorf, verbreidde zich in Appingedam en omgeving en stierf in de oorlog bijna geheel uit.
- J.Th. Tjadens GENEALOGIE TJADENS/EVERTS
Deze familie begint omstreeks 1580 in Noordbroek en breidt zich uit naar o.a. Westerlee-Heiligerlee en Winschoten.
- F.J. Ebbens en HET PREDIKANTENGESLACHT MEIJER.
H.J.E. Hartog Dit geslacht begint met Hermannus Meijer, die zich, komende uit de Hümmeling in Duitsland, vestigt in Ter Apel.
- Dr. P. Bos JAN TONNYS EN EPKE TE WAGENBORG EN HUN NAKOMELINGEN.
P.J.C. Elema GENEALOGIE LAMOTTE.
Zes generaties van een Stad-Groninger familie.

ONS WAARDEEL 89/3.

TIJDSCHRIFT VAN DE DRENTSE HISTORISCHE VERENIGING, VERENIGING VOOR HISTORIE EN GENEALOGIE.

- H. Gras EEN DIAKEN IN ZAKEN. BOEKHOUDER-DIAKEN BERTLING EN DE DIACONALE ASSER MATTENFABRIEK.
Een verhandeling over een armenwerkhuis te Assen, waarin door Bertling, in het dagelijks leven rechter en gemeente raadslid te Assen en ook boekhouder-diaken, een mattenfabriekje werd geëxploiteerd. E.e.a. om het armbestuur van de Hervormde kerk te Assen te voorzien van de broodnodige geldmiddelen.
- A. Smegen ABRAHAMS OP HUISINGE-ERVE TE DONDEREN. De geschiedenis van het erve Huisinge en zijn bewoners, nazaten van Rudolf Meijer, predikant te Vries van 1616 - 1631.

- J.E. Ennik OVER DE OUDERDOM VAN HET SCHOOLTJE UIT LHEE (gemeente Dwingelo). Het schooltje te Lhee werd in 1953 afgebroken en in het openluchtmuseum te Arnhem weer opgebouwd. Tot dusverre werd aangenomen dat het schooltje van rond 1781 dateerde. De schrijver toont aan dat de school wel eens beduidend ouder kan zijn; al in 1641 is er sprake van een bijschool in Lhee.
- R.Koops EEN GENEALOGIE VAN DE FAMILIE HAAK. Een genealogie die aanvangt aan het eind van de 17e eeuw in Rouveen.
- A. Zijnge OVER DE MARISSENS EN VERWANTE GESLACHTEN IN ZUIDSLEEN DIPHOORN. Rectificatie op en aanvulling van een eerder (86/3) gepubliceerd artikel.
- F.R.H. Smit CAHIERS VOOR LOKALE EN REGIONALE GESCHIEDENIS. Om de gevorderde onderzoeker wat meer begeleiding te geven, is door de Werkgemeenschap voor Lokale en Regionale geschiedenis van de Stichting voor Historisch Onderzoek het initiatief genomen om te komen tot een reeks handleidingen. Eind 1988 zijn in deze reeks Cahiers voor Lokale en Regionale geschiedenis reeds twee delen verschenen. Dit najaar zullen nog twee cahiers verschijnen.

QUELLEN UND FORSCHUNGEN ZUR OSTFRIESISCHEN FAMILIEN- UND WAPPENKUNDE. Jrg. 1989 Heft 3.

- G.P.I. Hiskes-Knigge OSTFRIESEN IN DEN KIRCHENBUECHERN VON VLAGTWEDE SELLINGEN UND NEU-SCHANZ. Een opsomming van huwelijken e.d. van Westervolders met onze oosburen (die overigens voor het overgrote deel geen Oostfriezen zijn. red.)
- G.P.I.Hiskes-Knigge en E.G.Schrage AUS DEM TRAUBUCH IN BELLINGWOLDE.
P.E. Dinkla / E.G. Schrage DINKELA/DINKLA IM RHEIDERLAND UND IN OSTGRONINGEN. Een genealogie die al eerder werd gepubliceerd in ons tijdschrift.
- Schriftleitung AUS DER FORSCHUNG. DAS LEBEN DER ANNA HABBINA TJARDA VAN STARKENBORGH. Ein Blatt aus der Geschichte des Ost-Friesischen und Groninger Adels.
- Karl Ecke FÜNF GENERATIONEN TROMP: Nachfahren des Admiral Maarten Harpertszoon Tromp ?
- Karl Ecke VERSUCH EINER NACHKOMMENTAFEL ZU JOUCKE PETERSEN AUS SCHIERMONNIKOOG.
- E.G. Schrage PRYT / PRIET IN WIJMEER UND BELLINGWOLDE.
- E.G. Schrage MULDER IN WIJMEER UND BELLINGWOLDE.
- Schriftleitung NACHKOMMEN DES PASTOREN JAN PIETERSZOOM REKKERS IN DER KRUMMHÖRN.

EMSLAENDISCHE UND BENTHEIMER FAMILIENFORSCHUNG.

Heft 9 (Sept.1988)

- B.J.Boerrigter KIRCHENBÜCHER DER EVANGELISCH-REFORMIERTEN DER KIRCHENGEMEINDE UELSEN.
1. Übersicht.
2. Trauungen 1815 - 1835.

BEIHEFT 1e BAND - 6e LIEFERUNG

- J. Ringena Ahnenliste Willebrand aus Ohne.
J. Ringena Ahnenliste Schümer aus Schüttoorf.
R.M.B. Albach Ahnenliste Albach aus Ohne.

EMSLAENDISCHE UND BENTHEIMER FAMILIENFORSCHUNG. Heft 10
(Mai 1989)

Dr. Werner Frese EMSLÄNDISCHE QUELLEN AUF SCHLÖSSERN DES MÜNSTER-
LANDES.

Een uitvoerige opgave van stukken die zich bevinden in de archieven van:

- von und zur Mühlen, Haus Ruhr (Amt Meppen, Emsbüren, Schüttoorf, Bentheim, Haselünne, Wietmarschen en Schepsdorf).
- von Landsberg-Velen (Haus Altenkamp bei Papenburg, Haus Ahlden, Gut Dankern).
- Salm-Grumbach-Coesfeld: a. Stift Borghorst; b. Stift Langenhorst; c. Stift Metelen.
- Graf von Galen-Assen: a. Haus Heede (Münstersche und Osnabrücker Lehen; b. Haus Landegge; c. Güter in Völlen-Ost Frl.
- Haus Stapel bei Havixbeck.
- Haus Landegge.
- Freiherr von Elverfeldt zu Canstein: Bestand Haus Langen in Grafschaft Bentheim.
- Haus Drensteinfurt (Venhaus).
- Graf Droste zu Vischering in Darfeld: a. Archiv Brandlecht; b. Archiv Haselünne.
- Haus Lonne bei Fürstenau. Freiherr von Twickel zu Havixbeck: a. Drostenampt Rheine-Bevergern; b. Haus Stovern im Ksp. Salzbergen.

BEIHEFT 1e BAND - 7e LIEFERUNG

Dr. Reinhard Cloppenburg Ahnenliste Vahlhaus - Sanders aus Emmeln
und Wadersloh

NIEUW VERSCHENEN

Voor onze bibliotheek is aangeschaft "PRACTISYNS WOORDENBOEKJE, of verzameling van meest alle de woorden in de rechtskunde gebruikelijk". De oorspronkelijke uitgave van dit woordenboekje is van 1785 te Dordrecht door F.L.Karsteman. Het is sindsdien zeldzaam geworden. Het is nu heruitgegeven door "Regio Project" in samenwerking met de stichting Archief Publicaties door de heren van Dijk en Foorthuis.

Aan de inleiding door J.E. Ennik mederwerker van het Rijksarchief in Drente en P. Brood, rijksarchivaris in Groningen ontlene we:

" Het praktisch nut van het boekje, dat het juist nu kan hebben voor wie zich in de 17e en 18e eeuwse teksten moet verdiepen en de zeldzaamheid van de originele druk, maken een heruitgave alleszins te rechtvaardigen. Professioneel en amateur-historicus, hoogleraar en student, liefhebber van taal of geschiedenis, allenzullen dit boekje onder handbereik moeten hebben".

Doordat het een facsimile-herdruk is, staat de uitleg van de vreemde woorden in 18e eeuws Nederlands

VRAGEN EN ANTWOORDEN

Deze rubriek is bestemd voor die leden van onze vereniging, die met hun onderzoek op genealogisch gebied zijn vastgelopen. Alleen wanneer gebleken is dat de gezochte gegevens niet via de beheerder van ons archief kunnen worden verkregen, kunnen die vragen in deze rubriek worden opgenomen.

Ook vragen op historisch gebied of anderzins betrekking hebbende op Westervolde kunnen in deze rubriek worden geplaatst.

Beantwoording gaarne via deze rubriek en dus niet rechtstreeks aan de vragensteller.

De nummering geschiedt in volgorde van binnenkomst, voorafgegaan door het desbetreffende Jaar.

VRAGEN:

1989.8 VAN DER WIJK

Op 19- 9-1825 wordt te Veendam geboren Aaltje, buiten echtelijke dochter van Elsje Willems van der Wijk, oud 28 jaar, sedert 6 weken in deze gemeente, doch wonende te Noordbroek. In Noordbroek is haar doop echter niet te vinden.

VRAAG: doopdatum en -plaats alsmede de ouders van Elsje.

K. Bos te Hilversum, lid no. 170

1989.9 RODEROEDEN

In het artikel over de GERICHTSVOOGD worden de assistenten van Drost en Richter "Roderoeden" genoemd.

VRAAG: wie weet een verklaring voor deze naam?

C.J. Wegman - lid no. 33

CORRECTIES EN AANVULLINGEN

WESTERWOLDE, 10e jrg. no. 2 :

Op blz. 34 wordt vermeld Cornelia Hanzens als moeder van Harm Stratingh.

Dat moet zijn Kornelia Mansens.

L.H. de Boer, lid no.71.

WESTERWOLDE, 7e jrg. no. 4 :

Op blz. 98 worden vermeld de kinderen van Wubbe Willems Eelsinck x Harmcke Willems Heijes.

Toegevoegd dient te worden:

■ ca. 1592 Teube Wubbes Eelsinck huwt 26-11-1616 met Berend Edes

(Uit Hoge Justitiekamer no. 2286)

J.J. Kuiper, lid no. 52

WESTERWOLDE, 10e jrg. no. 3 :

Op blz. 79 worden als ouders van Wilcke Edes Coijlers op 't Boeijnck genoemd: Ede Harms Coijlers x Naancke Wubbes Eelsinck.

Dat moet zijn: Ede Harms Coijlers x Naancke. N.

Mw. G.P.I. Hiskes-Knigge, lid no. 12